

ความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไร
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

อรณัชชา อุไรเวศ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ปีการศึกษา 2564

**AUDIT RISK AND EARNINGS MANAGEMENT
OF COMPANIES LISTED ON
THE MARKET FOR ALTERNATIVE INVESTMENT (MAI)**

ONNATCHA URAIVED

**A Thematic Paper Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy Program
College of Innovative Business and Accountancy, Dhurakij Pandit University
Academic Year 2021**

ใบรับรองสารนิพนธ์

วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ปริญญา บัญชีมหาบัณฑิต

หัวข้อสารนิพนธ์ ความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไร
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ
เสนอโดย นางสาวอรณัชชา อุไรเวช
สาขาวิชา บัญชีมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ดร. เปรมารัช วิลาลัย

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์แล้ว

.....ประธานกรรมการ

(ผศ.ดร.พิพัฒน์ เพชรเชิดชู)

.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(ดร. เปรมารัช วิลาลัย)

..... กรรมการ

(ผศ.ดร.ศิริเดช คำสุพรหม)

วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชีรับรองแล้ว

..... คณบดีวิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี

(ผศ.ดร.ศิริเดช คำสุพรหม)

วันที่...1...เดือน...พ.ค...พ.ศ...๒๕๖๕

หัวข้อสารนิพนธ์	ความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ
ชื่อผู้เขียน	อรณัชชา อุไรเวศ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.เปรมารัช วิลาลัย
สาขาวิชา	การบัญชี
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ เนื่องจากในปัจจุบันบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ เป็นบริษัทขนาดเล็กถึงขนาดกลางที่มีแนวโน้มการเจริญเติบโตที่สูงขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความเสี่ยงในการสอบบัญชีและการจัดการกำไร 2. เพื่อศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชีที่มีผลต่อการจัดการกำไร อีกทั้งสถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ คือ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์สถิติการถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การจัดการกำไรลดลง รวมทั้งหากมีการใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การจัดการกำไรลดลง และขนาดของบริษัทที่เพิ่มขึ้นทำให้มีการตรวจสอบข้อมูลทางการเงินมากขึ้นจึงส่งผลให้การจัดการกำไรลดลง หากแต่ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การจัดการกำไรเพิ่มขึ้นรวมทั้งอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การจัดการกำไรเพิ่มขึ้นเช่นกัน เนื่องจากข้อมูลทางการเงินมีแนวโน้มที่แสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมไม่มีผลต่อการจัดการกำไร

Thematic Paper Title	AUDIT RISK AND EARNINGS MANAGEMENT OF COMPANIES LISTED ON THE MARKET FOR ALTERNATIVE INVESTMENT (MAI)
Author	Onnatcha Uraived
Thematic Paper Advisor	Dr.Premarat Vilalai
Department	Accounting
Academic Year	2021

ABSTRACT

This research is a study of audit risks and earnings management of the company listed on the Market for Alternative Investment (MAI). Companies currently listed on the stock exchange MAI are small to medium sized companies with higher growth prospects. This research aims to 1. study and analyze audit risks and earnings management; 2. to study the risks in the audit affecting earnings management moreover, the statistics used in the analysis were descriptive statistics analysis and multiple regression statistical analysis.

The results showed that an increase in the unqualified opinion of the auditor will result in lower earnings management. Moreover, if there is an increase in the use of large audit firms, it will result in lower earnings management. Increasing company size allows for more scrutiny of financial data, thereby reducing earnings management. However, the increase in the auditor's remuneration will result in increased earnings management. As well as an increase in the return on total assets will result in an increase in earnings management as well. This is because financial information is more likely to show material misstatements. However, the total debt to total assets ratio does not affect earnings management.

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาความเรียงในการสอบบัญชีและการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.เปรมารัช วิลาลัย อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาแนะนำให้ความรู้ คำปรึกษา คำชี้แนะ ตรวจสอบ แก้ไข และช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ตลอดจนให้กำลังใจในการทำสารนิพนธ์จนแล้วเสร็จ รวมทั้งขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัทธนันท์ เพชรเชิดชู ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์ ทำนรองอธิการบดีสายงานวิชาการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช คำสุพรหม กรรมการสอบสารนิพนธ์ คณบดีวิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี ที่เมตตาและให้คำแนะนำเพิ่มเติม เพื่อให้สารนิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น อีกทั้ง ขอขอบพระคุณ ดร.อริสรา ธารนิรมานนท์ ผู้อำนวยการหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต ที่ให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางการศึกษาตลอดการเรียน ในหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต และการทำสารนิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบคุณ คุณณัฐนิชา คงจตุรฤกษ์ เลขานุการหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต ที่ช่วยประสานงานทั้งในการศึกษา ตามหลักสูตรและการทำสารนิพนธ์จนสำเร็จลุล่วง และขอขอบคุณเพื่อน ๆ MACC11 ที่เป็นกำลังใจ และคอยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สนับสนุนซึ่งกันตลอดระยะเวลาที่ศึกษาในหลักสูตรนี้

ท้ายที่สุดนี้ขอขอบพระคุณ คุณแม่สุด๋ม น๊ะศรี ที่เป็นกำลังใจ เป็นแรงผลักดัน และสนับสนุนทุกสิ่งที่คุณอยากทำ คุณณัฐชนน ตูวินันท์ หลานชายที่เป็นกำลังใจและห่วงใยกัน และคุณพ่อปรีชา อุไรเวช ที่ถูกรักและระลึกถึงเสมอ คำสั่งสอนและการขัดเกลาจากคุณพ่อ คุณแม่ ทำให้ข้าพเจ้ามีความตั้งใจ ความพยายาม และการลงมือทำได้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ในการศึกษา และการทำสารนิพนธ์จนประสบความสำเร็จอีกก้าวหนึ่งในชีวิต ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

อรณัชชา อุไรเวช

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามงานวิจัย.....	3
1.3 วัตถุประสงค์.....	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.5 ขอบเขตของงานวิจัย.....	4
1.6 นิยามคำศัพท์.....	4
2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	8
2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการพัฒนาสมมติฐาน.....	31
2.3 การพัฒนากรอบแนวคิดในงานวิจัย.....	57
3 ระเบียบวิธีวิจัย	58
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	59
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
3.3 การสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล	60
3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	64
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
4.1 ลักษณะข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา.....	67
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา.....	68
4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ	71
4.4 ผลการวิเคราะห์สมมติฐาน	76
4.5 บทสรุป.....	84
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	85
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	87
5.2 อภิปรายผลการศึกษา.....	90
5.3 ข้อจำกัด	95
5.4 ข้อเสนอแนะ.....	95
บรรณานุกรม.....	96
ภาคผนวก	102
ประวัติผู้เขียน	110

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงสรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
3.1 จำนวนข้อมูลกลุ่มตัวอย่างบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ	59
3.2 รายละเอียดตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย.....	63
4.1 กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2563	67
4.2 กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาโดยจัดประเภทตามกลุ่มอุตสาหกรรม ระหว่างปี พ.ศ. 2561 - 2563.....	68
4.3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2561 - 2563 จำแนกตามประเภท กลุ่มอุตสาหกรรม	69
4.4 การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีที่ถูกกำหนดค่าเป็นตัวแปรหุ่น	70
4.5 การแสดงข้อมูลขนาดของสำนักงานสอบบัญชีที่ถูกกำหนดค่าเป็นตัวแปรหุ่น	70
4.6 รายละเอียดตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย.....	70
4.7 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ	73
4.8 สรุปทิศทางการสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับการจัดการกำไร ผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (AEM).....	73
4.9 ผลการวิเคราะห์รายการคงค้างรวมของบริษัท.....	77
4.10 รายละเอียดตัวแปรที่ใช้ตามตัวแบบจำลอง Kasznik (1999) ที่ต้องการหา ค่าความคลาดเคลื่อนที่เป็นตัวแทนของการจัดการกำไรผ่านรายการ คงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร	78
4.11 รายละเอียดตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย	79
4.12 ผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไร ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ โดยการวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis).....	80
4.13 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานความเสี่ยงในการสอบบัญชีมีผลต่อการจัดการ กำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ	83
5.1 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานเรื่องความเสี่ยงในการสอบบัญชี กับการจัดการกำไร ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ.....	89

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	57
------------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ตามที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดให้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ต้องจัดทำและนำเสนองบการเงิน โดยเป็นการเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน ในรูปแบบของรายงานการเงินที่แสดงให้เห็นถึงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของบริษัท ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงิน ผู้มีส่วนได้เสีย นักลงทุน และสาธารณชน งบการเงินที่มีความน่าเชื่อถือจะต้องผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชี เพื่อตรวจสอบการแสดงผลข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ตามคำนิยามของการสอบบัญชีที่สมาคมการบัญชีอเมริกัน (The American Accounting Association : AAA) ที่ได้กล่าวว่า การสอบบัญชีเป็นกระบวนการของการประเมินและรวบรวมหลักฐานเพื่อสรุปความเห็นรายงานการตรวจสอบ และการสอบบัญชีควรปฏิบัติโดยผู้มีความรู้ความสามารถ และมีความเป็นอิสระ ซึ่งรายงานผู้สอบบัญชีจะถือเป็นผลงานชิ้นสุดท้ายของผู้สอบบัญชีที่เสนอข้อสรุปต่อผู้ใช้งบการเงิน ดังนั้นรายงานของผู้สอบบัญชีจึงต้องมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีในรูปแบบเดียวกัน เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินมีความเชื่อมั่นต่อบงการเงินในแต่ละบริษัทและนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจต่อไปได้ (นิพนธ์ เห็น โชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจันเพชร, 2559)

ปัจจุบันงบการเงินมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินในกลุ่มต่าง ๆ ดังนั้นผู้บริหารจึงพยายามที่จะจัดการกำไร บริหารกำไร หรือตกแต่งกำไร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผลการดำเนินงานของบริษัทเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ ตามแนวคิดของ Schipper (1989) ได้กล่าวถึง การจัดการกำไรเป็นการแทรกแซงการจัดทำและนำเสนองบการเงินที่เปิดเผยให้แก่สาธารณชน ภายใต้ขอบเขตของมาตรฐานรายงานทางการเงินที่กำหนดและปรับปรุงโดยสภาวิชาชีพบัญชี เพื่อแสดงกำไรของบริษัทเป็นไปตามทิศทางที่ผู้บริหารต้องการ โดยมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะปกปิดผลกำไรที่แท้จริงของบริษัท ซึ่งการจัดการกำไร สามารถแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือ การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (Accrual Earnings Management) ซึ่งหมายถึง การจัดการกำไรของผู้บริหารด้วยวิธีการใช้นโยบายและแนวปฏิบัติทางบัญชี และการเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือประมาณการทางบัญชีที่เกี่ยวข้อง

กับการจัดทำและนำเสนองบการเงินตามเกณฑ์คงค้าง และการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารในการสร้างรายการทางธุรกิจ (Real Earnings Management) หมายถึง การจัดการกำไรโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารที่จะบิดเบือนรายการปกติทางบัญชีที่จะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของจังหวะเวลาในการรับรู้โครงสร้างรายการของกิจกรรมดำเนินงานที่เป็นรายการทางธุรกิจจริง หรือการเปลี่ยนแปลงทางบัญชีในรายการลงทุนหรือจัดหาทุน ที่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของบริษัท

ตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (Market for Alternative Investment : MAI) หมายถึง ตลาดหลักทรัพย์แห่งที่ 2 ของประเทศไทย ซึ่งจะเป็นแหล่งระดมทุนบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็ก เพื่อเพิ่มจำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยบริษัทที่จะเข้าตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ จะต้องมียุทธศาสตร์แล้วหลัง IPO ตั้งแต่ 50,000,000.00 บาทขึ้นไป อีกทั้งยังเป็นบริษัทที่มีการเติบโตสูง และมีแนวโน้มการเจริญเติบโตที่ดีในอนาคต (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2565) ดังนั้น บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ จะต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ได้กำหนดไว้ ทำให้บริษัทจะต้องมีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล มีการรายงานข้อมูลทางการเงินที่น่าเชื่อถือ เป็นไปตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน เพื่อเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและความเชื่อมั่นในการลงทุน ซึ่งจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงิน ผู้มีส่วนได้เสีย นักลงทุน และสาธารณชน

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในส่วนของความเสี่ยงในการสอบบัญชีด้านการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี สามารถบ่งบอกถึงคุณภาพกำไรของแต่ละบริษัทที่มีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารได้ (จุริรัตน์ บทเทศ, เอื้อบุญ เอกะสิงห์, และนฤนาถ สราภักขานิช, 2561) เนื่องจากผู้สอบบัญชีจะต้องปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจสอบงบการเงิน รวมทั้งรวบรวมหลักฐานจากการตรวจสอบนั้น เพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงินที่ตรวจสอบไม่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน และด้านค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี ที่มีงานวิจัยพบว่า ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีจะสูงขึ้นเมื่อมีการประเมินระดับความมีนัยสำคัญของงบการเงินมากขึ้น เนื่องจากต้องเพิ่มชั่วโมงในการปฏิบัติงานสอบบัญชีที่มากขึ้น เพื่อให้คุณภาพงานสอบบัญชีสามารถให้ความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ (ยูวดี วงศ์แวงน้อย, และฐิตาภรณ์ สตินจรรยาศักดิ์, 2563) ในส่วนด้านขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของสำนักงานสอบบัญชีและการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (Accrual Earnings Management) เนื่องจากการตรวจสอบบัญชีโดยสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีทรัพยากรที่สามารถช่วยส่งเสริม

การปฏิบัติงานตรวจสอบได้มีประสิทธิผลมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก (ฉันทิชา พูเพื่อสมบัติ, 2559)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ เพื่อศึกษาด้านการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี ด้านค่าตอบแทนผู้สอบบัญชี และด้านขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ว่ามีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (Accrual Earnings Management: AEM) อย่างไร

1.2 คำถามงานวิจัย

ความเสี่ยงในการสอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ หรือไม่

1.3 วัตถุประสงค์

1 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความเสี่ยงในการสอบบัญชีและการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

2 เพื่อศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชีที่มีผลต่อการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ จะเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุนในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ

2. สำนักงานสอบบัญชีสามารถวางแผนการตรวจสอบเพื่อลดความเสี่ยงจากการปฏิบัติงานสอบบัญชีในการแสดงความเห็นต่องบการเงินตามมาตรฐานการสอบบัญชี รวมทั้งเป็นแนวทางในการประเมินราคาค่าตอบแทนผู้สอบบัญชีในการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

3 บริษัทในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ สามารถนำผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกสำนักงานสอบบัญชีเพื่อเสริมสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่บริษัท รวมทั้งสามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจตกลงราคาค่าตอบแทนผู้สอบบัญชี

1.5 ขอบเขตของงานวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของงานวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ยกเว้นกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน และใช้ข้อมูลรายปีตามรอบระยะเวลาบัญชี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 - 2563 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 3 ปี จำนวนข้อมูลทั้งสิ้น 437 ข้อมูล

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ เป็นการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ การเก็บข้อมูลจากรายงานประจำปีของบริษัทตามฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยออนไลน์ (SETSMART) แบบ 56-1 แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี แบบ 56-2 รายงานประจำปี (Annual Report) หรือแบบ 56-1 One Report รวมทั้งหมายเหตุประกอบงบการเงินของแต่ละบริษัท โดยในการศึกษานำไปสู่การสร้างตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

2.1 ตัวแปรตาม (Dependence Variable)

ตัวแปรตาม คือ การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยวัดค่ารายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accruals) ตามแบบจำลอง Kasznik (1999)

2.2 ตัวแปรอิสระ (Independence Variable)

ตัวแปรอิสระ คือ ความเสี่ยงในการสอบบัญชี ที่ประกอบด้วย การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

2.3 ตัวแปรควบคุม (Control Variable)

ตัวแปรควบคุม คือ ขนาดของบริษัท อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม

1.6 นิยามคำศัพท์

ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามคำศัพท์ที่ใช้ในการศึกษาไว้ดังนี้

การจัดการกำไร (Earnings Management) หมายถึง การจัดการกำไร การบริหารกำไร หรือการตกแต่งกำไร ซึ่งจะเกิดขึ้นจากดุลยพินิจของผู้บริหารในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน รวมทั้งการจัดการโครงสร้างธุรกรรมในการเปลี่ยนแปลงทางการเงิน ที่ต้องเปิดเผยต่อสาธารณชน

โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะปกปิดความสามารถการดำเนินงานที่แท้จริงของบริษัทบางประการ และนำเสนอผลการดำเนินงานของบริษัทตามเป้าหมายของผู้บริหารที่ได้วางแผนไว้ผ่านรายงานทางการเงินต่อผู้มีส่วนได้เสีย กลุ่มผู้ถือหุ้น นักลงทุน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (Accrual Earnings Management: AEM) หมายถึง การจัดการกำไร การบริหารกำไร หรือการตกแต่งกำไรที่เกิดขึ้นจากดุลยพินิจของผู้บริหารผ่านรายการคงค้างทางบัญชี จากการเลือกใช้นโยบายหรือแนวการปฏิบัติทางบัญชีของบริษัทภายใต้มาตรฐานรายงานทางการเงิน ที่รับรองโดยทั่วไปซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการปรับแต่งข้อมูลทางการเงินในการจัดทำและนำเสนองบการเงินให้เป็นไปในทิศทางที่ผู้บริหารต้องการ

ความเสี่ยงในการสอบบัญชี (Audit Risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นต่องบการเงินที่ตรวจสอบขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ เนื่องจากผู้สอบบัญชีไม่สามารถตรวจพบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในข้อมูลทางการเงินได้ ด้วยสาเหตุความเสี่ยงจากการเลือกตัวอย่างของผู้สอบบัญชี หรือแม้แต่การเลือกวิธีการตรวจสอบที่อาจไม่เหมาะสม รวมทั้งอาจมีข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานตรวจสอบ

การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี (Audit opinion) หมายถึง การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีที่รับรองงบการเงินที่ไม่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ โดยผู้สอบบัญชีจะต้องรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีอย่างเพียงพอและเหมาะสม เพื่อลดความเสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีสามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การแสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข
2. การแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข
3. การแสดงความเห็นงบการเงินไม่ถูกต้อง
4. การไม่แสดงความเห็น

ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี (Audit Fee) หมายถึง ค่าตอบแทนหรือค่าธรรมเนียมที่บริษัทเป็นผู้ว่าจ้างจ่ายให้สำนักงานสอบบัญชีในการปฏิบัติงานตรวจสอบงบการเงินหรือข้อมูลทางการเงินของบริษัทในแต่ละปี ทั้งนี้ ยังไม่รวมค่าบริการอื่น (Non Audit Fee) ที่เป็นค่าตอบแทนหรือค่าธรรมเนียมสำหรับการว่าจ้างบริการอื่น

ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี หมายถึง สำนักงานสอบบัญชีที่แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ คือ สำนักงานสอบบัญชีที่ได้รับการจัดลำดับให้เป็น BIG4 และอีกประเภทจะเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก (Non-BIG4) คือ บริษัทสอบบัญชีที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่ม BIG4

สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม BIG4 ประกอบด้วย

1. บริษัท เคพีเอ็มจี ภูมิไชย สอบบัญชี จำกัด (KPMG)
2. บริษัท ไพร่ชวอเตอร์กูเปอร์ส เอบีเอส จำกัด (PwC)
3. บริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด (EY)
4. บริษัท ดีลอยท์ ทูซ โทมัส ไซยส สอบบัญชี จำกัด (Deloitte)

บริษัทในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ หมายถึง บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามข้อมูลในตลาดหลักทรัพย์ออนไลน์ (SETSMART) ณ วันที่ 6 มีนาคม 2565 ทั้งนี้ ยกเว้นกลุ่มอุตสาหกรรม ธุรกิจการเงิน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความเชื่อมโยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาเป็นกรอบแนวคิด ในงานวิจัยรวมทั้งการพัฒนาศมมติฐาน ทั้งนี้ ได้มีแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

2.1.2 ทฤษฎีการบัญชีผลประโยชน์ (Positive Accounting Theory)

2.1.3 ทฤษฎีคาดหวัง (Prospect Theory)

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อมโยงในการปฏิบัติงานตามวิชาชีพ

2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการสอบบัญชี

2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบงบการเงิน

2.1.7 แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีสำหรับการพิจารณาการทุจริตในการตรวจสอบงบการเงิน

2.1.8 แนวคิดเกี่ยวกับการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี

2.1.9 แนวคิดเกี่ยวกับคำตอบแทนของผู้สอบบัญชี

2.1.10 แนวคิดเกี่ยวกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

2.1.11 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำและนำเสนองบการเงินตามเกณฑ์คงค้าง (Accrual basic)

2.1.12 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกำไร (Earnings management)

2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการพัฒนาศมมติฐาน

2.2.1 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี

2.2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำตอบแทนของผู้สอบบัญชี

2.2.3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

2.2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจ

ของผู้บริหาร

2.3 การพัฒนากรอบแนวคิดในงานวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

ทฤษฎีตัวแทน โดย Jensen and Meckling. (1976) เป็นทฤษฎีที่สามารถอธิบายถึงความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลบริษัทระหว่างตัวการกับตัวแทน โดยมีแนวคิดที่ว่าเจ้าของบริษัทไม่สามารถบริหารงานทั้งหมดได้โดยลำพัง จึงต้องมีการว่าจ้างบุคคลอื่นหรือตัวแทนเข้ามาช่วยในการบริหารงาน ตามสมมติฐานของทฤษฎีตัวแทน ได้ให้ความหมายว่า ตัวแทนหรือฝ่ายบริหาร จะได้รับการว่าจ้างในการดำเนินการบริหารบริษัทแทนตัวการ ซึ่งตัวการ หมายถึง เจ้าของบริษัท หรือผู้ถือหุ้น ซึ่งถือว่าเป็นผู้ว่าจ้างและผู้ยินยอมมอบสิทธิในการจัดสรรทรัพยากรในบริษัท ให้ตัวแทนดูแล เพื่อให้บริษัทมีผลการดำเนินงานที่ดีที่สุดก่อให้เกิดประโยชน์และความมั่งคั่งของบริษัทอย่างสูงที่สุดให้กับตัวการ และตัวแทนจะได้ค่าตอบแทนเป็นเงินเดือนหรือโบนัสตามที่ตกลงไว้กับตัวการ โดยตามทฤษฎีได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์ทุกคนย่อมมีแรงจูงใจในการกระทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนบุคคลด้วยกันทั้งสิ้น ฉะนั้นจึงมีความเป็นไปได้ว่าตัวแทนอาจใช้ช่องว่างการบริหารงานแทนตัวการสร้างผลประโยชน์และความมั่งคั่งให้กับตัวแทนเองนอกเหนือจากที่ตกลงไว้กับตัวการและอาจส่งผลเสียต่อบริษัทหรือตัวการในเวลาต่อมา ดังนั้นตัวการต้องสอบทานงานของตัวแทนเพื่อไม่ให้ดำเนินการในทางที่ไม่เหมาะสม อีกทั้งตัวการต้องจ่ายผลตอบแทนที่คุ้มค่าให้กับตัวแทน และมากพอที่ตัวแทนจะไม่ก่อปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ในอนาคตระหว่างตัวการและตัวแทน

ปัญหาตัวแทน ได้แยกประเภทปัญหาความขัดแย้งระหว่างตัวการกับตัวแทนไว้ 4 ประเภท ดังนี้

1. ปัญหาความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ (Moral Hazard) หมายถึง ตัวแทนบริหารงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ของบริษัทหรือประโยชน์ของตัวการ

2. ปัญหาความขัดแย้งเรื่องระยะเวลาการลงทุน (Time Horizon) หมายถึง ตัวแทนจะให้ความสำคัญกับการลงทุนในโครงการระยะสั้นในช่วงที่ตัวแทนเป็นผู้บริหารมากกว่าการลงทุนโครงการในระยะยาวแม้ว่าโครงการในระยะยาวจะให้ผลตอบแทนที่ดีกว่าสร้างความมั่งคั่งได้มากกว่า ซึ่งในทางตรงกันข้ามตัวการจะให้ความสำคัญกับการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่าและให้ความสำคัญกับการลงทุนในอนาคต

3. ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากการยอมรับความเสี่ยงจากการลงทุนของตัวแทน (Risk Aversion) หมายถึง ค่าตอบแทนที่ตัวแทนได้รับเป็นเพียงเงินเดือน ซึ่งเป็นมูลค่าที่แน่นอน จึงทำให้ตัวแทนเลือกที่จะลงทุนในโครงการที่มีความเสี่ยงต่ำไม่กล้าลงทุนในโครงการที่มีความเสี่ยงสูงและได้รับผลตอบแทนที่สูงกว่า เนื่องจากตัวแทนไม่ได้รับประโยชน์ส่วนเพิ่มจากการ

ลงทุนที่มีผลตอบแทนมากกว่า แต่ในทางตรงกันข้ามหากตัวแทนลงทุนผิดพลาดจะส่งผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่การเงินของตัวแทนได้

4. ปัญหาความขัดแย้งที่เกี่ยวกับกำไรสะสมของบริษัท (Earning Retention) หมายถึงผู้บริหารจะใช้กำไรสะสมของบริษัทเป็นแหล่งเงินทุนภายในบริษัทมากกว่าการใช้แหล่งเงินทุนภายนอกหรือการกู้ยืมจากเจ้าหนี้อื่น เพื่อลดการตรวจสอบข้อมูลการบริหารงานเจ้าหนี้อื่นและบุคคลภายนอก ซึ่งจะส่งผลให้ผลตอบแทนของตัวการลดลง

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างตัวการและตัวแทนที่เกิดขึ้น สามารถแก้ไขได้ด้วยการที่ตัวการต้องสอบถามและติดตามงานของตัวแทนเพื่อให้มีการปฏิบัติงานเป็นไปตามสัญญาว่าจ้าง ซึ่งถือเป็นการลดปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ทั้งหมด โดยการกระทำดังกล่าวจะก่อให้เกิดต้นทุนที่ทำให้ตัวการเสียผลประโยชน์เหล่านี้ นั่นคือ ต้นทุนจากการใช้ตัวแทน (Agency Cost) ทั้งนี้ Jensen and Meckling (1976) ได้แบ่งต้นทุนจากการใช้ตัวแทนไว้ 2 ประเภท ดังนี้

1. Monitoring Mechanisms หมายถึง กลไกการติดตาม และการประเมินผลจากลักษณะการทำงานหรือการปฏิบัติงานของตัวแทน ให้เป็นไปตามสัญญาว่าจ้างที่ได้ตกลงร่วมกัน ซึ่งการติดตามและประเมินผลอาจอยู่ในลักษณะของการว่าจ้างสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียง (BIG4) ในการตรวจสอบงบการเงิน การติดตาม และการประเมินผลระบบการควบคุมภายในของบริษัท หรือแม้แต่การจัดทำรายงานทางการเงินหลายรูปแบบเพื่อให้ง่ายต่อการติดตามและการประเมินผล

2. Bonding Mechanisms หมายถึง กลไกการรักษาสัญญาเป็นวิธีการที่นิยมใช้กันอย่างมากซึ่งจะเป็นกลไกจูงใจในการตัดสินใจของตัวแทนที่จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่ตัวการ และทำให้ตัวการมั่นใจในการทำงานของตัวแทนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นวิธีการทำสัญญาระหว่างตัวการกับตัวแทน โดยมีค่าตอบแทนเป็นหุ้นบริษัทหรือโบนัสที่เพิ่มขึ้น หรือแม้แต่การทำสัญญาระหว่างตัวแทนกับเจ้าหนี้ โดยอาจมีข้อตกลงเป็นการรักษาระดับอัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สิน อัตราส่วนผลตอบแทนกำไร และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ให้อยู่ในระดับมาตรฐาน

ทั้งนี้ ตัวแทนอาจมีการดำเนินการปกปิดข้อมูลทางการเงินเพื่อให้ผลประกอบการของบริษัทเป็นไปตามเป้าหมายของตัวการหรือเจ้าหนี้ ด้วยการจัดการกำไรโดยใช้ดุลยพินิจของตัวแทนเอง (ธกานต์ ชาตวิงค์, 2560) ซึ่งแนวคิดนี้ได้กล่าวถึงแรงจูงใจที่ทำให้ตัวแทนตัดสินใจที่จะใช้วิธีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารเพื่อก่อประโยชน์ให้แก่ตนเอง สามารถอธิบายได้ด้วย ทฤษฎีการบัญชีผลประโยชน์ (Positive Accounting Theory) ต่อไป

2.1.2 ทฤษฎีการบัญชีผลประโยชน์ (Positive Accounting Theory)

ทฤษฎีการบัญชีผลประโยชน์ โดย Watts. and Zimmerman. (1986) เป็นการอธิบายถึงความสัมพันธ์ในทางบัญชีระหว่างมูลค่าทางบัญชี ผลตอบแทนของหุ้น แรงจูงใจในการนำเสนอรายงานทางการเงินของผู้บริหาร และผู้มีส่วนได้เสียของบริษัท เช่น ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ ตลาดทุน และรัฐบาล เป็นต้น ซึ่งจะเป็นผู้มีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายและแนวการปฏิบัติทางบัญชีของบริษัท โดยผู้บริหารอาจมีพฤติกรรมฉกฉวยโอกาสผ่านการเลือกใช้นโยบายและแนวการปฏิบัติทางบัญชีภายใต้สถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้อง ทั้งนี้ Watts. and Zimmerman. (1986) มีแนวคิดทั้งหมด 3 สมมติฐาน ดังนี้

1. สมมติฐานผลตอบแทน (Bonus Plan Hypothesis) มีแนวคิดที่ว่า การให้ค่าตอบแทนพิเศษจะเป็นแรงจูงใจให้ผู้บริหาร ซึ่งค่าตอบแทนพิเศษเหล่านั้นมักขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานของบริษัทที่เป็นตัวสะท้อนและตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของผู้บริหาร ผู้บริหารอาจมีแนวโน้มที่จะรับนโยบายที่หละหลวม (Liberal Accounting Policies) เพื่อให้บริษัทมีผลการดำเนินงานที่สูงเกินกว่าหรือเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้วางแผนไว้ และส่งผลต่อค่าตอบแทนที่ผู้บริหารจะได้รับเพิ่มมากขึ้น หากแต่เมื่อผู้บริหารพิจารณาแล้วเห็นว่า ผลการดำเนินงานไม่สามารถจัดการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ และส่งผลให้ผลบริหารไม่ได้รับผลตอบแทนตามที่ตกลงไว้ ผู้บริหารอาจมีแนวโน้มที่จะมีการสร้างพฤติกรรมล้างบาง (Big Bath Behavior) ด้วยการลดกำไรในปีนั้นลง โดยรับรู้รายการผลขาดทุนต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ซึ่งการทำพฤติกรรมในลักษณะนี้จะทำให้ผู้บริหารสามารถสร้างผลตอบแทนให้กับบริษัทได้มากขึ้นในปีต่อไป และส่งผลให้ผู้บริหารได้รับผลตอบแทนที่สูงขึ้นเช่นกัน และหากปีใดที่ผลตอบแทนของบริษัทสูงกว่าระดับผลตอบแทนที่จะได้รับตามสัญญาที่ทำไว้ ผู้บริหารอาจจัดการรายการทางบัญชีโดยรับรู้ส่วนเกินนั้นในรูปแบบรายการเงินสำรองต่าง ๆ หรือรายการรอดัดบัญชีเพื่อใช้ในการเพิ่มผลกำไรในปีต่อไป

2. สมมติฐานการทำสัญญาหนี้สิน (The Debt Covenant Hypothesis) โดยมีแนวคิดที่ว่า การกำหนดเงื่อนไขสัญญาเงินกู้ไม่ว่าจะเป็นของผู้ถือหุ้นหรือของเจ้าหนี้ เช่น การจ่ายเงินปันผล การซื้อหุ้นกลับคืน การควบคุมบริษัท การจำหน่ายสินทรัพย์ และการก่อหนี้ใหม่เป็นการเพิ่มเติมเพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อการผิดนัดชำระ และสร้างความเชื่อมั่นว่าบริษัทจะสามารถจ่ายชำระเงินต้นและดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนด โดยเงื่อนไขของสัญญาเหล่านี้มักอยู่ในรูปของมูลค่าของรายการบัญชีและอัตราส่วนทางการเงิน จึงทำให้เงื่อนไขของสัญญาเงินกู้จะกำหนดให้บริษัทต้องพยายามคงอัตราหมุนเวียนส่วนทุนหมุนเวียน อัตราความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย ส่วนของผู้ถือหุ้น และตัวแปรอื่น ๆ ให้อยู่ในระดับที่ผู้ให้กู้ยอมรับได้ หากบริษัทมีแนวโน้มที่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนที่ใกล้จะฝ่าฝืนเงื่อนไขตามสัญญา ผู้บริหารจะเลือกวิธีการทางบัญชีที่สามารถช่วยลดโอกาส

ที่บริษัทฝ่าฝืนเงื่อนไขนั้นตามสัญญาเงินกู้ เพราะผลกระทบในการฝ่าฝืนเงื่อนไขในสัญญาเงินกู้นี้อาจถูกเจ้าหน้าที่เข้าแทรกแซงการบริหารงานของบริษัทได้ หรือเจ้าหน้าที่อาจมีการพิจารณาเงื่อนไขการให้กู้ใหม่ซึ่งจะทำให้ต้นทุนทางการเงินของบริษัทเพิ่มมากขึ้น

3. สมมติฐานต้นทุนทางการเมือง (The Political Cost Hypothesis) โดยมีแนวคิดที่ว่าหน่วยงานของภาครัฐจะให้ความสนใจกับบริษัทที่มีผลกำไรสูง มีแนวโน้มที่ก้าวก่ายเอาเปรียบภาครัฐหรือสาธารณชน และสร้างกำไรจอมปลอม ทำให้หน่วยงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้าตรวจสอบข้อมูลทางการเงินเพื่อตรวจสอบผลกำไรนั้นสูงเกินกว่าความเป็นจริงหรือไม่ ถือเป็น การสร้างแรงกดดันในทางอ้อมให้บริษัทที่ต้องปรับลดราคาสินค้าลง ฉะนั้น ผู้บริหารจึงอาจเลือกนโยบายหรือแนวการปฏิบัติทางบัญชีที่สามารถทำให้บริษัทมีกำไรลดลง และลดความเสี่ยงทางด้าน การเมืองที่อาจทำให้เกิดต้นทุนทางการเมือง (Political Cost) เพื่อไม่ให้เป็นที่สนใจของหน่วยงาน ภาครัฐ ซึ่งต้นทุนทางการเมือง คือ ค่าใช้จ่ายหรือค่าเสียโอกาสของบริษัท หากหน่วยงานของภาครัฐ ออกมาตรการ ข้อบังคับ หรือกฎระเบียบต่าง ๆ ที่บังคับให้บริษัทต้องปฏิบัติตามในการถ่ายโอนเงิน ของบริษัทสู่คลังของหน่วยงานภาครัฐ

จะเห็นได้ว่าตามทฤษฎีการบัญชีผลประโยชน์ชี้ให้เห็นถึงแรงจูงใจในการใช้นโยบาย และแนวการปฏิบัติทางบัญชีเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหาร มีแนวโน้มที่จะจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

2.1.3 ทฤษฎีคาดหวัง (Prospect Theory)

ทฤษฎีคาดหวัง โดย Kahneman and Tversky (1979) เป็นทฤษฎีเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม (Behavior Economics) ซึ่งเป็นการอธิบายเกี่ยวกับการตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยง จากฟังก์ชันมูลค่า (Value Function) โดยมีแนวคิดที่มนุษย์มีระดับความพึงพอใจของความมั่งคั่ง ที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง กล่าวคือ มนุษย์จะมีความพึงพอใจในกำไร (ขาดทุน) ส่วนเพิ่ม ที่จุดอ้างอิง ไม่เท่ากัน พฤติกรรมการตอบสนองต่อผลกำไรและขาดทุนไม่เท่ากัน เนื่องจากมนุษย์แต่ละคน มีความคาดหวังจุดความพึงพอใจในแต่ละสถานการณ์แตกต่างกัน เมื่อผลลัพธ์ออกมาต่ำกว่าจุด ที่คาดหวังเพียงเล็กน้อยจะส่งผลกระทบอย่างรุนแรงมาก แต่ในทางตรงกันข้ามหากผลลัพธ์ออกมา สูงกว่าจุดที่คาดหวังจะส่งผลกระทบเพียงเล็กน้อยหรืออาจไม่ส่งผลกระทบเลย

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ผู้บริหารมีแนวโน้มที่จัดการกำไรให้สูงกว่าจุดคาดหวังที่นักลงทุน พึงพอใจเพียงเล็กน้อย และหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานของบริษัทที่ต่ำกว่าจุดคาดหวัง ของนักลงทุน เพื่อลดผลกระทบและความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นจากผลลัพธ์ที่ต่ำกว่าจุดคาดหวัง ของนักลงทุน (เปรมารัช วัลลีย์, พัทธนันท์ เพชรเชิดชู, และศิริเดช คำสุพรหม, 2563)

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับความเสี่ยงในการปฏิบัติงานตามวิชาชีพ (Professional Exposure Risk)

ความเสี่ยงในการปฏิบัติงานตามวิชาชีพ หรือ ความเสี่ยงทางธุรกิจของผู้สอบบัญชี หมายถึง ความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีที่เกี่ยวกับการให้บริการลูกค้า ที่อาจส่งผลให้ผู้สอบบัญชีเสื่อมเสียชื่อเสียง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ส่งผลในแง่ลบ หรือการถูกฟ้องเรียกค่าเสียหาย ซึ่งความเสี่ยงนี้เป็นความเสี่ยงที่บุคคลภายนอกสงสัยในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี โดยอาจมีความข้อสงสัยว่าผู้สอบบัญชีไม่ได้ปฏิบัติงานตามมาตรฐานการสอบบัญชี ถึงแม้ว่าผู้สอบบัญชีจะมีการยืนยันความเป็นอิสระหรือแม้แต่มีหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ตนได้ว่าการปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชี และจรรยาบรรณของวิชาชีพแล้วก็ตาม แต่ความเสี่ยงนี้ยังคงมีอยู่กับอาชีพผู้สอบบัญชี หากผู้ใช้งบการเงินหรือสาธารณชนยังมีข้อสงสัยในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี

ในการประเมินความเสี่ยงในการปฏิบัติงานตามวิชาชีพ ผู้สอบบัญชีมีความจำเป็นต้องพิจารณาถึงกลุ่มผู้ใช้งบการเงิน เนื่องจากกลุ่มผู้ใช้งบการเงินให้ความสำคัญกับงบการเงินแต่ละส่วนแตกต่างกัน เช่น งบการเงินของบริษัทที่มีปัญหาในการดำเนินธุรกิจ มีความเป็นไปได้สูงที่จะล้มละลาย หรือกำลังจะถูกรวมกิจการ ผู้สอบบัญชีจึงมีความจำเป็นที่จะต้องขยายขอบเขตของการตรวจสอบให้มากกว่าปกติ เนื่องจากมีผู้ต้องการใช้ประโยชน์จากข้อมูลในงบการเงินของบริษัทดังกล่าวมากเป็นพิเศษ และผู้ใช้งบการเงินเหล่านี้ต้องการความเชื่อมั่นในระดับสูงจากผลการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ, และศิลาพร ศรีจันเพชร, 2559)

2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการสอบบัญชี

การสอบบัญชี หมายถึง กระบวนการประเมิน และรวบรวมหลักฐานการตรวจสอบงบการเงิน เพื่อสรุปและรายงานผลเกี่ยวกับระดับความสอดคล้องต้องกันระหว่างหลักฐานการตรวจสอบและเกณฑ์ที่กำหนดไว้ รวมทั้งการสื่อสารผลลัพธ์ที่ผู้ใช้งบการเงินสนใจ โดยการสอบบัญชีควรปฏิบัติโดยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีความเป็นอิสระ (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ, และศิลาพร ศรีจันเพชร, 2559)

2.1.5.1 ส่วนประกอบของการสอบบัญชี

การสอบบัญชี ประกอบด้วย 4 ส่วนประกอบ ดังนี้

1. การรวบรวมและการประเมินหลักฐาน (Accumulating and Evaluating Evidence)

หลักฐานการสอบบัญชี หมายถึง ข้อมูลหรือสารสนเทศใด ๆ ที่เป็นข้อเท็จจริง ซึ่งผู้สอบบัญชีได้รับจากการตรวจสอบและใช้เป็นเกณฑ์ในการสรุปผลการตรวจสอบตามที่กำหนดไว้ โดยผู้สอบบัญชีจะต้องรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีให้เพียงพอเหมาะสม ตามวิธีการประเมินและการตรวจสอบงบการเงินเพื่อให้หลักฐานที่ได้มานั้นสามารถสรุปเป็นเกณฑ์ในการรายงานได้

2. สารสนเทศและเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (Information and Established Criteria)

สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่ใช้ในการตรวจสอบที่อยู่ในรูปแบบที่สามารถพิสูจน์ได้ และเกณฑ์ หมายถึง มาตรฐานรายงานทางการเงิน หรือมาตรฐานอื่น ๆ ที่ผู้สอบบัญชีใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง

3. บุคคลที่มีความรู้ความสามารถและความเป็นอิสระ (Competent, Independent Person)

บุคคลที่มีความรู้ความสามารถและความเป็นอิสระ หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชี หรือผู้สอบบัญชีที่ควรมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการบัญชีและการสอบบัญชี อีกทั้งควรมีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพจากประสบการณ์ในการทำงาน นอกจากนั้นผู้สอบบัญชีควรมีความคิดและทัศนคติที่เป็นอิสระ

4. การรายงาน (Reporting)

รายงานถือเป็นผลงานของผู้สอบบัญชีที่เป็นผลลัพธ์ของการปฏิบัติงานสอบบัญชีให้กับผู้ใช้งบการเงิน ซึ่งรายงานผู้สอบบัญชีจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป โดยขึ้นอยู่กับลักษณะและข้อสรุปจากงานที่ปฏิบัติตรวจสอบ ทั้งนี้รายงานผู้สอบบัญชีควรแสดงถึงข้อมูลระดับความสอดคล้องของข้อมูลสารสนเทศที่ใช้ตรวจสอบกับเกณฑ์ในการตรวจสอบที่กำหนดไว้

2.1.5.2 กระบวนการของการสอบบัญชี

กระบวนการของการสอบบัญชี หมายถึง กระบวนการของการรวบรวม และการประเมินหลักฐานการสอบบัญชี เพื่อการสรุปผลการตรวจสอบและจัดทำรายงานผู้สอบบัญชี

กระบวนการของการสอบบัญชี ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนงานตรวจสอบ

การวางแผนการตรวจสอบ ประกอบด้วย การพิจารณารับงานสอบบัญชี การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจที่ตรวจสอบ การวิเคราะห์เปรียบเทียบ การกำหนดระดับความมีสาระสำคัญ การประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีที่ยอมรับได้ ความเสี่ยงสืบเนื่อง การประเมินความเสี่ยงจากการควบคุมภายใน การพัฒนากลยุทธ์การสอบบัญชีโดยรวม และการจัดทำแผนการสอบบัญชี

2. การปฏิบัติงานตรวจสอบ

การปฏิบัติงานตรวจสอบ คือ การทดสอบการควบคุม และการตรวจสอบเนื้อหาสาระ ซึ่งเป็นการตรวจสอบ วงจรรายได้ วงจรรายจ่าย วงจรการผลิต วงจรการลงทุน วงจรการจัดหาเงิน หรือการตรวจสอบอื่น ๆ เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับงบการเงิน

3. การปฏิบัติงานสอบบัญชีแล้วเสร็จ และการออกรายงานผู้สอบบัญชี

การปฏิบัติงานสอบบัญชีแล้วเสร็จ หมายถึง การรวบรวมหลักฐานการตรวจสอบงบการเงินได้อย่างเพียงพอเหมาะสม นำไปสู่ข้อสรุปการออกรายงานผู้สอบบัญชี จากการประเมินผลจากหลักฐานการสอบบัญชี แล้วเสนอรายการปรับปรุงและการจัดประเภทบัญชีใหม่ และออกรายงานการสอบบัญชีที่เป็นผลงานของผู้สอบบัญชีในการตรวจสอบงบการเงิน

2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบงบการเงิน

การตรวจสอบงบการเงิน ตามที่สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2555) ได้นิยามไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 200 เรื่อง วัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชี รับอนุญาตและการปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี หมายถึง การเพิ่มความเชื่อมั่นของผู้ใช้งบการเงินที่มีต่องบการเงิน จากการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีต่องบการเงิน โดยที่ผู้สอบบัญชีจะต้องระบุว่างบการเงินที่ได้ตรวจสอบถูกต้องตามควรในสาระสำคัญตามแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องหรือไม่ ตามการปฏิบัติงานตรวจสอบที่เป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีและข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้สอบบัญชีรวบรวมหลักฐานการตรวจสอบอย่างเพียงพอและเหมาะสมเพื่อลดความเสี่ยงในการสอบบัญชีให้อยู่ในระดับต่ำที่ยอมรับได้ และสามารถแสดงความเห็นต่องบการเงินโดยไม่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2555)

ผู้สอบบัญชีจะให้ความสำคัญกับการกำหนดระดับความมีสาระสำคัญของการตรวจสอบ ทั้งในการวางแผนการตรวจสอบและการปฏิบัติงานการตรวจสอบ ด้วยการประเมินผลกระทบของการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่สามารถพบได้ในระหว่างปฏิบัติงานตรวจสอบ รวมทั้งผลกระทบของการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงที่ไม่ได้รับการแก้ไขที่มีต่องบการเงิน ซึ่งการละเว้นการบันทึกบัญชีหรือการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง เมื่อแต่ละรายการหรือหลายรายการรวมกันแล้วเป็นการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงิน ดังนั้นผู้สอบบัญชีจึงไม่มีความรับผิดชอบในการตรวจสอบให้พบการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันไม่เป็นสาระสำคัญต่องบการเงิน ทั้งนี้ งบการเงินที่ต้องได้รับการตรวจสอบ หมายถึง งบการเงินของบริษัทที่จัดทำโดยผู้บริหารของบริษัท ภายใต้การกำกับดูแลของผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล โดยที่ผู้บริหารและผู้มีหน้าที่กำกับดูแลต้องจัดทำงบการเงินตามแม่บทรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้อง

2.1.7 แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีสำหรับการพิจารณาการทุจริตในการตรวจสอบงบการเงิน

ตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 240 โดยสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2555) กล่าวถึง ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการพิจารณาการทุจริตในการตรวจสอบงบการเงิน มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดมาตรฐานและแนวปฏิบัติในการตรวจสอบงบการเงินของผู้สอบบัญชี ที่ต้องมีการวางแผน ปฏิบัติ ประเมิน และรายงานผลการตรวจสอบ รวมทั้งต้องพิจารณาถึงความเสี่ยงของงบการเงินที่อาจแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ซึ่งเป็นผลจากการทุจริตและข้อผิดพลาด

ผู้สอบบัญชีต้องประเมินความเสี่ยงในการตรวจสอบตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน การตรวจสอบ เพื่อกำหนดระดับความมีสาระสำคัญในการตรวจสอบ และเรื่องสำคัญในการตรวจสอบอันเป็นเรื่องที่มีความเสี่ยงในการทุจริตหรือเกิดข้อผิดพลาดในการจัดทำงบการเงินที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ เมื่อผู้สอบบัญชีประเมินความเสี่ยงจากการตรวจสอบแล้ว ผู้สอบบัญชีต้องกำหนดวิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งความเชื่อมั่นอย่างเพียงพอเหมาะสมในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี

ลักษณะของการทุจริต สามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงในงบการเงินเกิดขึ้นได้จากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ซึ่งการจำแนกระหว่างการทุจริตและข้อผิดพลาด จะพิจารณาจากเจตนาการกระทำที่ส่งผลต่อการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงในงบการเงิน

2. ประเภทของการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงโดยเจตนาที่ผู้สอบบัญชีต้องคำนึงถึง คือ การจัดทำงบการเงินที่ทุจริต และการใช้สินทรัพย์ที่ไม่เหมาะสม

2.1.8 แนวคิดเกี่ยวกับการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี

การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี หมายถึง การแสดงความเห็นต่องบการเงิน โดยผู้สอบบัญชีต้องแสดงความเห็นต่องบการเงินที่ได้ตรวจสอบนั้นมีการจัดทำและนำเสนอ งบการเงินในสาระสำคัญตามแม่บทรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องหรือไม่ ซึ่งในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชานั้น ผู้สอบบัญชีจะต้องปฏิบัติตามตรวจสอบในการให้ได้หลักฐานการตรวจสอบที่สามารถให้ความเชื่อมั่นอย่างเพียงพอและเหมาะสม เพื่อการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีไม่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ โดยผู้สอบบัญชีจะต้องประเมินว่างบการเงินที่ได้รับ การตรวจสอบได้จัดทำขึ้นตามสาระสำคัญของแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องหรือไม่ รวมทั้งประเมินลักษณะวิธีการปฏิบัติทางบัญชีของบริษัทในการเลือกใช้นโยบายทางบัญชี

ของบริษัทถึงความสอดคล้องกับแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้อง และข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้อง
ในทางบัญชีในการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร

ประเภทของการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี สามารถแบ่งได้ 4 ประเภท ดังนี้
(สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2559)

1. การแสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unqualified Opinion)

การแสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข หมายถึง ความเห็นของผู้สอบบัญชีที่สามารถ
หาข้อสรุปได้ว่างบการเงินที่ตรวจสอบได้จัดทำขึ้นตามแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้อง
ซึ่งผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข ต่อเมื่อผู้สอบบัญชีสามารถปฏิบัติงานตรวจสอบ
งบการเงินตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่เกี่ยวข้องได้ และผู้สอบบัญชีสามารถรวบรวมหลักฐาน
จากการตรวจสอบจนมีความเชื่อมั่นต่องบการเงินที่ได้แสดงข้อมูลอย่างถูกต้องเหมาะสมในระดับ
ความมีสาระสำคัญที่ไม่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริต หรือข้อผิดพลาด

2. การแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข (Qualified Opinion)

การแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข ถูกกำหนดให้อยู่ในรูปแบบการแสดงความเห็น
ของผู้สอบบัญชีที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข หมายถึง ความเห็นของ
ผู้สอบบัญชีที่สามารถหาข้อสรุปได้ว่างบการเงินมีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็น
สาระสำคัญ แต่ไม่แผ่กระจายไปยังงบการเงิน โดยผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข
ต่อเมื่อผู้สอบบัญชีสามารถปฏิบัติงานตรวจสอบงบการเงินตามมาตรฐานการสอบบัญชีได้
และสามารถรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีได้อย่างเพียงพอและเหมาะสมที่จะสรุปได้ว่ารายการ
หลายรายการรวมกัน หรือรายการเฉพาะรายการเดียวมีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็น
สาระสำคัญแต่ไม่แผ่กระจายไปยังงบการเงิน

3. การแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง (Adverse Opinion)

การแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง ถูกกำหนดให้อยู่ในรูปแบบการแสดงความ
เห็นของผู้สอบบัญชีที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง หมายถึง
ความเห็นของผู้สอบบัญชีที่สามารถหาข้อสรุปได้ว่างบการเงินมีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง
อันเป็นสาระสำคัญ และแผ่กระจายไปยังงบการเงิน โดยผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นว่างบการเงิน
ไม่ถูกต้อง ต่อเมื่อผู้สอบบัญชีสามารถปฏิบัติงานตรวจสอบงบการเงินตามมาตรฐานการสอบบัญชีได้
และผู้สอบบัญชีสามารถรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีได้อย่างเพียงพอเหมาะสมที่จะสรุปได้ว่า
รายการหลายรายการรวมกัน หรือรายการเฉพาะรายการเดียวมีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง
อันเป็นสาระสำคัญ และแผ่กระจายไปยังงบการเงิน

4. การไม่แสดงความเห็น (Disclaimer of Opinion)

การไม่แสดงความเห็น ถูกกำหนดให้อยู่ในรูปแบบการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการไม่แสดงความเห็น หมายถึง ความเห็นของผู้สอบบัญชีที่ไม่สามารถหาหลักฐานที่เพียงพอในการตรวจสอบเพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงิน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นสาระสำคัญ และแผ่กระจายไปยังงบการเงินโดยผู้สอบบัญชีจะไม่แสดงความเห็น ต่อเมื่อผู้สอบบัญชีไม่สามารถปฏิบัติตามตรวจสอบงบการเงินตามมาตรฐานการสอบบัญชีได้อย่างมีสาระสำคัญและแผ่กระจาย หรือผู้สอบบัญชีไม่สามารถรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีได้อย่างเพียงพอเหมาะสมเพื่อสนับสนุนการแสดงความเห็น และผู้สอบบัญชีสามารถสรุปได้ว่ามีความเป็นไปได้ที่งบการเงินมีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นสาระสำคัญ และแผ่กระจายไปยังงบการเงิน

ดังนั้นการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีจึงมีความเสี่ยงในการสอบบัญชี ที่จะแสดงความเห็นต่องบการเงินที่ผิดพลาดหรืออาจขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ โดยความเสี่ยงจากการสอบบัญชี หมายถึง ความเสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นที่ไม่เหมาะสมต่องบการเงินเมื่องบการเงินแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ (Material Misstatement) ความเสี่ยงในการสอบบัญชีจึงเป็นผลมาจากความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญและความเสี่ยงจากการตรวจสอบ (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระราชูปถัมภ์, 2559) ซึ่งความเสี่ยงจากการตรวจสอบ หมายถึง ความเสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีที่ใช้วิธีการตรวจสอบเนื้อหาสาระไม่สามารถตรวจพบการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในประเภทของรายการ มูลค่าคงเหลือของบัญชี หรือการเปิดเผยข้อมูล โดยสาเหตุของความเสี่ยงจากการตรวจสอบสามารถแบ่งได้ 3 รายการ (นิพนธ์ เห็น โชคชัยชนะ, และศิลปพร ศรีจันทเพชร, 2559) ดังนี้

1. ความเสี่ยงจากการเลือกตัวอย่าง (Audit Sampling Risk)

ความเสี่ยงจากการเลือกตัวอย่าง คือ การตรวจสอบงบการเงินผู้สอบบัญชีจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างการตรวจสอบโดยไม่ได้ตรวจสอบหลักฐานของข้อมูลการเงินที่ใช้ในการจัดทำงบการเงินของบริษัท ทำให้ผู้สอบบัญชีมีความเสี่ยงจากกลุ่มตัวอย่างที่เลือกอาจไม่ใช่ตัวแทนที่แท้จริง

ของประชากรทั้งหมด อาจส่งผลให้ไม่สามารถตรวจพบการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญได้

2. วิธีการตรวจสอบที่ใช้ไม่มีประสิทธิภาพ

วิธีการตรวจสอบที่ใช้ไม่มีประสิทธิภาพ คือ วิธีการตรวจสอบที่ไม่ตรงประเด็นกับเรื่องที่ตรวจสอบ หรือไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้วิธีการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพก็อาจไม่สามารถทำให้ตรวจพบการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงได้

สาเหตุจากการสอบบัญชีมีข้อจำกัดหลายประการ และหลักฐานการสอบบัญชีมักจะต้องใช้ดุลยพินิจอย่างมีเหตุผลในการพิจารณาความน่าเชื่อถือได้มากกว่าที่จะเป็นหลักฐานที่ให้ข้อสรุปได้ในตัวเอง

3. ข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานตรวจสอบ หรือสรุปความเห็นผิดพลาดเกี่ยวกับหลักฐานการสอบบัญชี

ข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานตรวจสอบ หรือสรุปความเห็นผิดพลาดเกี่ยวกับหลักฐานการสอบบัญชี คือ ความเสี่ยงสืบเนื่อง และความเสี่ยงจากการควบคุม ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นภายในบริษัท ซึ่งอยู่เหนือการควบคุมของผู้สอบบัญชี หากแต่ความเสี่ยงจากการตรวจสอบที่ได้วางแผนไว้ เป็นความเสี่ยงจากการตรวจสอบที่ผู้สอบบัญชีสามารถควบคุมได้ จากวิธีการตรวจสอบที่มีลักษณะ ระยะเวลา และขอบเขตที่เหมาะสมจากการวางแผนการตรวจสอบ

2.1.9 แนวคิดเกี่ยวกับค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี

ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี (Audit Fee) หมายถึง ค่าตอบแทน หรือค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่เป็นผลตอบแทนจากการปฏิบัติงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี และเป็นรายได้หลักของสำนักงานสอบบัญชี โดยการสอบบัญชีเป็นการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทเพื่อให้ความเชื่อมั่นต่อผู้ใช้งบการเงินจากการออกรายงานผู้สอบบัญชี ตามข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 19) เรื่อง จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553 ข้อ 29 ระบุว่า ผู้ประกอบวิชาชีพต้องไม่กำหนดค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนในการให้บริการวิชาชีพบัญชีโดยมิได้คำนึงถึงลักษณะ ความเสี่ยงในการสอบบัญชี ความซับซ้อนและปริมาณของงานที่ตนให้บริการหรือมีส่วนร่วมในการให้บริการวิชาชีพบัญชี (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2556)

ปัจจัยในการกำหนดค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี ประกอบด้วย 5 ปัจจัย (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2557) ดังนี้

1. ข้อมูลธุรกิจทั่วไปของลูกค้า

ข้อมูลธุรกิจทั่วไปของลูกค้า หมายถึง ลักษณะการประกอบธุรกิจของบริษัทที่เป็นลูกค้า หรือผู้ว่าจ้าง ความซับซ้อนและปริมาณของข้อมูลบริษัท รวมทั้งข้อมูลบริษัทร่วม บริษัทย่อยที่มีผลกระทบต่อการจัดทำงบการเงินรวม เพื่อวิเคราะห์ความจำเป็นที่ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสมหรือต้องตรวจสอบด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกังบการเงินเพิ่มเติม เพราะปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีผลต่อปริมาณชั่วโมงการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี

2. ข้อมูลทางการเงินและอื่น ๆ

ข้อมูลทางการเงินและอื่น ๆ หมายถึง ข้อมูลทางการเงินของบริษัทงวดก่อน และประมาณการในปีปัจจุบัน ผลการตรวจสอบงบการเงินงวดก่อนรวมทั้งรายงานผู้สอบบัญชี

เพื่อให้ทราบถึงปริมาณงานที่ต้องตรวจสอบ และเกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจสอบ ไม่ว่าจะเป็นมาตรฐานรายงานทางการเงินที่ถือปฏิบัติ หรือระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

3. พิจารณาผลจากการประเมินความเสี่ยงในขั้นตอนการตอบรับงานตามข้อกำหนดของมาตรฐานการควบคุม ฉบับที่ 1

การประเมินความเสี่ยงในขั้นตอนการตอบรับงานตามข้อกำหนดของมาตรฐานการควบคุม ฉบับที่ 1 ซึ่งเป็นการพิจารณาถึงระบบงานของลูกค้า ความรู้ความสามารถของผู้บริหาร และผู้รับผิดชอบทางบัญชี

4. ประมาณการชั่วโมงการปฏิบัติงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในแต่ละระดับ

การประมาณการชั่วโมงการปฏิบัติงานสอบบัญชี จะเริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผนงานสอบบัญชี ตารางเวลาการปฏิบัติงาน และประมาณการวันที่ออกรายงานผู้สอบบัญชี

5. ความพร้อมของบุคลากร

ความพร้อมของบุคลากร หมายถึง บุคลากรที่สามารถปฏิบัติงานสอบบัญชีในช่วงเวลานั้น ๆ ซึ่งต้องเป็นบุคลากรที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับลักษณะงานของลูกค้า หากมีการใช้บุคลากรที่มีประสบการณ์น้อยอาจทำให้ระยะเวลาการออกรายงานผู้สอบบัญชีล่าช้า อาจต้องมีผู้ที่มีประสบการณ์สูงกว่าควบคุมงานและให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม

2.1.10 แนวคิดเกี่ยวกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

สำนักงานสอบบัญชีเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี โดยการกำหนดแผนการทำงาน ขั้นตอนการปฏิบัติงาน การกำหนดวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสม รวมทั้งเทคโนโลยีที่ช่วยในการปฏิบัติงานตรวจสอบ เพื่อให้การทำงานเป็นไปตามที่ได้วางแผนไว้

ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี นิยมแบ่งตามประเภทของสำนักงานสอบบัญชี โดยได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท (Lemnox, 1999) ดังนี้

2.1.10.1 สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (BIG4)

สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ หมายถึง สำนักงานสอบบัญชีที่ได้รับการจัดลำดับให้เป็น BIG4 ซึ่งจะเป็นสำนักงานที่ให้บริการด้านสอบบัญชีในระดับมืออาชีพ และมีมาตรฐานการปฏิบัติงานเป็นที่ยอมรับระดับโลก นอกจากนี้ยังให้บริการในด้านอื่น ๆ เช่น การบริหารจัดการที่ปรึกษาทางธุรกิจ คณิตศาสตร์ประกันภัย บริการด้านการเงิน และบริการด้านกฎหมาย เป็นต้น

สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม BIG4 ประกอบด้วย 4 สำนักงานสอบบัญชี ดังนี้

1. บริษัท เคพีเอ็มจี ภูมิภาค ไทย สอบบัญชี จำกัด (KPMG)
2. บริษัท ไพร์ซวอเตอร์คูเปอร์ส เอบีเอส จำกัด (PwC)
3. บริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด (EY)
4. บริษัท ดีลอยท์ ทูซ โธมัทส ไชยศ สอบบัญชี จำกัด (Deloitte)

2.1.10.2 สำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก (Non BIG4)

สำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก หมายถึง สำนักงานสอบบัญชีที่เกิดจากการบริหารงาน โดยคนไทย ซึ่งมีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติของสำนักงานสอบบัญชีประเภทนี้อยู่ใน ความรับผิดชอบของผู้บริหารของสำนักงาน

2.1.11 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำและนำเสนองบการเงินตามเกณฑ์คงค้าง (Accrual basic)

ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 เรื่อง การนำเสนองบการเงิน (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2562) ได้กำหนดให้ บริษัทจะต้องจัดทำและนำเสนองบการเงินของบริษัท ตามเกณฑ์คงค้าง เว้นแต่เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระแสเงินสด อีกทั้งบริษัทจะต้องรับรู้รายการ ทางบัญชีทั้งในส่วนของ สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ และค่าใช้จ่าย เมื่อรายการ ทางบัญชีเหล่านี้เป็นไปตามคำนิยามและเกณฑ์การรับรู้รายการทางบัญชีตามกรอบแนวคิดสำหรับ การรายงานทางการเงิน ซึ่งการรับรู้รายการทางบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง (Accrual basic) หมายถึง รายการหรือเหตุการณ์ทางบัญชีที่รับรู้เมื่อเกิดเหตุการณ์แล้ว หรือมีความเป็นไปได้แน่นอน แล้วว่าจะได้รับผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจในอนาคต และสามารถวัดมูลค่าได้ ไม่ใช้รับรู้เมื่อมีการ รับเงินสด เงิน โอนหรือรายการเทียบเท่าเงินสด โดยรายการทางบัญชีจะต้องบันทึกตามงวดบัญชี ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการคำนวณกำไร (ขาดทุน) ทางบัญชี ตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้การรับรู้รายการตามเกณฑ์คงค้างอาจกระทบต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ของบริษัทในอนาคตได้ ซึ่งกำไรของบริษัทประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ รายการทางบัญชี ที่เกี่ยวข้องกับกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน และรายการทางบัญชีที่รับรู้ตามเกณฑ์คงค้าง โดยรายการทางบัญชีที่เกี่ยวข้องกับกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน จะเป็นการรับรู้รายการ ที่รับเป็นเงินสด เงิน โอนหรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่เกิดขึ้นในงวดบัญชี ส่วนรายการทางบัญชี ที่รับรู้ตามเกณฑ์คงค้าง จะเป็นการบันทึกรายการทางบัญชีที่เน้นการบันทึกรายการระหว่างรายได้ และค่าใช้จ่าย โดยไม่คำนึงถึงการรับจ่ายเงินสด เงิน โอนหรือรายการเทียบเท่าเงินสด ซึ่งมีแนวโน้ม ที่บริษัทจะเพิ่มรายได้ด้วยการบันทึกบัญชีรายการที่เกี่ยวข้องกับการขายเชื่อมากกว่าความเป็นจริง

2.1.12 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกำไร (Earnings management)

2.1.12.1 ความหมายของการจัดการกำไร (Earnings management)

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกำไร หรือ Earnings management โดย Schipper (1989) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า การจัดการกำไรเป็นการแทรกแซงกระบวนการจัดทำและนำเสนองบการเงินที่เปิดเผยให้แก่บุคคลภายนอกด้วยความจงใจ โดยผู้บริหารจะใช้วิธีการจัดการกำไรภายใต้ขอบเขตของมาตรฐานรายงานทางการเงินเพื่อให้ระดับของกำไรในงบการเงินเป็นไปตามที่ต้องการซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะปกปิดกำไรที่แท้จริงของบริษัท สอดคล้องกับ Healy and Wahlen (1999) ที่นิยามว่า การจัดการกำไรที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารในการจัดทำและนำเสนองบการเงินรวมทั้งการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการจัดทำและนำเสนองบการเงิน โดยการเลือกใช้นโยบายทางการเงินบัญชีเพื่อบิดเบือนข้อมูล ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อปกปิดผลการดำเนินงานที่แท้จริงของบริษัทต่อผู้มีส่วนได้เสีย หรือเพื่อผลประโยชน์จากสัญญาการเงินต่าง ๆ ที่ขึ้นอยู่กับมูลค่าทางบัญชี สอดคล้องกับ Schroeder (1995) นิยามว่า การจัดการกำไรเกิดจากผู้บริหารต้องการจะเพิ่มกำไรของบริษัทในระยะเวลาอันสั้น เนื่องจากระดับของกำไรจะส่งผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน โดยวิธีการเพิ่มกำไรให้ได้ตามเป้าหมายจะใช้วิธีการเปลี่ยนโครงสร้างการลงทุน การเปลี่ยนแปลงนโยบายและแนวปฏิบัติทางการเงิน รวมทั้งการรับรู้รายการหรือบันทึกค่าใช้จ่ายให้สูงกว่าความเป็นจริง

จากนิยามของการจัดการกำไรที่กล่าวมานั้น สามารถสรุปได้ว่าการจัดการกำไร คือ การตกแต่งตัวเลขทางบัญชีที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารที่ต้องการแก้ไขการจัดทำและการนำเสนองบการเงินต่อสาธารณชน โดยมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะปกปิดผลการดำเนินงานที่แท้จริงของบริษัทและนำเสนอตัวเลขทางบัญชีตามที่ผู้บริหารต้องการ ซึ่งการจัดการกำไรสามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะการจัดการกำไรเพื่อให้รายได้เพิ่มขึ้น และลักษณะการจัดการกำไรเพื่อให้รายได้ลดลง (ณัฐนิชา พู่เฟื่องสมบัติ, 2559) โดยจะจัดการกำไรไปในลักษณะหรือทิศทางใดขึ้นอยู่กับแรงจูงใจของผู้บริหาร

2.1.12.2 รูปแบบการจัดการกำไร

ตามแนวคิดของ Schipper (1989) ได้แบ่งรูปแบบของการจัดการกำไรได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (Accrual Earnings Management) คือ การจัดการกำไรของผู้บริหารด้วยวิธีการใช้นโยบายและแนวปฏิบัติทางบัญชี ซึ่งเป็นการประมาณการทางบัญชีที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ในการจัดทำงบการเงินตามเกณฑ์บัญชีคงค้างที่สภาวิชาชีพบัญชีได้กำหนดไว้ โดยการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชี

ในดุลยพินิจของผู้บริหารถือเป็นการปกปิดผลการดำเนินงานที่แท้จริงของบริษัท ซึ่งเลือกปฏิบัติตามแนวทางหรือช่องว่างที่อยู่ภายใต้ขอบเขตของมาตรฐานรายงานทางการเงิน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือประมาณการทางบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบการเงินตามเกณฑ์คงค้าง (Dechow and Skinner, 2000)

การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารสามารถแบ่งตามระยะเวลาและการควบคุมได้ทั้งหมด 2 ประเภท (สัจจวัฒน์ จันท์หอม, 2554) ได้แก่

1.1 แบ่งตามระยะเวลา โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1.1 รายการคงค้างทางบัญชีระยะสั้น หมายถึง รายการคงค้างทางบัญชีที่เกี่ยวกับเงินทุนหมุนเวียน นั่นคือการเปลี่ยนแปลงรายการบัญชีของสินทรัพย์หมุนเวียน และหนี้สินหมุนเวียน

1.1.2 รายการคงค้างทางบัญชีระยะยาว หมายถึง รายการคงค้างทางบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงรายการบัญชีของสินทรัพย์ระยะยาว และหนี้สินระยะยาว

1.2 แบ่งตามการควบคุมของผู้บริหาร โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.2.1 รายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non discretionary accruals) หมายถึง รายการคงค้างทางบัญชีที่เกิดขึ้นตามสถานะเศรษฐกิจจากการดำเนินงานตามปกติของบริษัท ซึ่งไม่สามารถควบคุมรายการคงค้างทางบัญชีในส่วนนี้ได้

1.2.2 รายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accruals) หมายถึง รายการคงค้างทางบัญชีที่เกิดจากความจงใจของผู้บริหารในการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีให้เป็นไปตามที่ผู้บริหารต้องการ

2. การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารในการสร้างรายการทางธุรกิจ (Real Earnings Management) คือ การจัดการกำไร โดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารที่จะบิดเบือนรายการปกติทางบัญชีที่จะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของช่วงเวลาในการรับรู้โครงสร้างรายการของกิจกรรมดำเนินงานที่เป็นรายการทางธุรกิจจริง หรือการเปลี่ยนแปลงทางบัญชีในรายการลงทุนหรือจัดหาทุน ที่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของบริษัท เช่น การจัดการค่าใช้จ่ายตามดุลยพินิจของผู้บริหารเพื่อให้ผลกำไรเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้วางแผนไว้ การจัดการเกี่ยวกับการผลิตสินค้าคงเหลือและการขายเพื่อเฉลี่ยกำไรให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การจัดการเกี่ยวกับการขายสินทรัพย์ระยะยาว และการจัดการโครงสร้างเกี่ยวกับการดำเนินงานและการลงทุน เป็นต้น ดังเช่น งานวิจัยของ Roychowdhury (2006) พบว่า การให้ส่วนลดการค้ามากเกินไปกว่าการดำเนินงานปกติ การขายระยะเวลาการให้สินเชื่อการค้าเพื่อเพิ่มยอดขาย การผลิตสินค้า

เพื่อเพิ่มปริมาณสินค้าคงเหลือจนเกินความจำเป็น ซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยลดลง การลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนา การลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการขายและการโฆษณา ล้วนเป็นการจัดการกำไรการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารในการสร้างรายการทางธุรกิจ ซึ่งจะช่วยเพิ่มกำไรในระยะเวลาอันสั้น แต่จะเป็นต้นทุนของบริษัทในระยะยาว และส่งผลต่อมูลค่าของบริษัทในอนาคต

2.1.12.3 วิธีการของการจัดการกำไร

ผู้บริหารจะมีวิธีการจัดการกำไรเพื่อให้ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้วางแผนไว้ โดยมีวิธีการปฏิบัติที่นิยมใช้ ดังนี้ (วรศักดิ์ ทูมมานนท์, 2543)

1. Cookie Jar Reserve คือ การสำรองกำไรที่มีอยู่ในงวดบัญชีปีปัจจุบัน ไปใช้ในอนาคต ด้วยการตั้งประมาณการและภาระผูกพันที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ในงวดบัญชีปีปัจจุบัน ทั้งนี้มูลค่าดังกล่าวเป็นเพียงตัวเลขประมาณการที่ยังไม่สามารถรับรู้เป็นมูลค่าที่แน่นอนได้ จึงต้องอาศัยดุลยพินิจของผู้บริหารในการประมาณการ ซึ่งถือเป็นโอกาสให้ผู้บริหารสามารถกำหนดมูลค่ากำไรให้เป็นไปในทิศทางที่บริษัทต้องการได้ หากผู้บริหารมีความต้องการรักษาระดับกำไร โดยในงวดบัญชีปีปัจจุบัน มีสัดส่วนกำไรที่สูงมากเมื่อเทียบกับกำไรในงวดบัญชีปีที่ผ่านมา อาจเป็นสาเหตุให้ผู้บริหารมีความต้องการที่จะจัดการกำไรในงวดบัญชีปีปัจจุบัน ด้วยการตั้งสำรองประมาณการและภาระผูกพันขึ้น

2. Big Bath Techniques หรือการล้างบาง คือ การนำค่าใช้จ่ายที่มีจำนวนมากของบริษัทมาบันทึกบัญชีรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในงวดเดียว โดยผู้บริหารมีแนวคิดว่าเป็นงวดบัญชีปีปัจจุบันบริษัทมีผลการดำเนินงานที่ขาดทุน หรืออยู่ในสถานการณ์ช่วงของการปรับโครงสร้าง การดำเนินงาน การปรับโครงสร้างหนี้ หรือการยกเลิกส่วนการดำเนินงาน โดยมีการประมาณการด้อยค่า หรือการตัดจำหน่ายทรัพย์สินอยู่แล้วในงวดบัญชีปีปัจจุบัน จึงเป็นสาเหตุให้ผู้บริหารพิจารณาว่าควรจะต้องเร่งดำเนินการรับรู้รายการกลุ่มดังกล่าวเป็นค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีปีปัจจุบัน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้บริษัทมีผลการดำเนินงานที่กำไรในอนาคต เนื่องจากงวดบัญชีปีต่อไปไม่ต้องรับรู้ค่าใช้จ่ายในกลุ่มดังกล่าวอีก

3. Big Bet on The Future Techniques คือ การที่บริษัทตัดสินใจที่จะซื้อบริษัทอีกบริษัทหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ในการตกแต่งตัวเลขในการจัดทำและนำเสนองบการเงินให้เป็นไปตามต้องการของผู้บริหาร ซึ่งวิธีการนี้จะช่วยให้บริษัทมีผลกำไรที่สูงขึ้น ด้วยการรวมรายได้ของบริษัทที่ถูกซื้อมาเป็นรายได้รวมของบริษัทในงบการเงินรวม จะส่งผลทำให้รายได้รวมของบริษัทเพิ่มขึ้น และการตัดจำหน่ายค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการวิจัยและพัฒนาของบริษัทที่ถูกซื้อ

ในงวดบัญชีเดียวกันที่ซื้อบริษัทในงบกำไร (ขาดทุน) จะได้ไม่ต้องนำผลของค่าใช้จ่ายดังกล่าวไปปรับอีกครั้งในอนาคต เพื่อหวังให้กำไรในอนาคตสูงขึ้น

4. Accounting Method Choice คือ แนวทางเลือกในการปฏิบัติสำหรับวิธีการบันทึกบัญชี โดยการอาศัยทางเลือกที่มาตรฐานรายงานทางการเงินเปิดโอกาสให้เลือกปฏิบัติได้ตามดุลยพินิจของผู้บริหาร

5. Immaterial Misapplication of Accounting Principles คือ การจัดการกำไร ด้วยการบันทึกจำนวนเงินที่ไม่มีมูลค่าที่เป็นนัยสำคัญให้เป็นกำไรตามที่ต้องการ ได้ซึ่งการจัดทำรายการดังกล่าวทางผู้สอบบัญชีจะไม่สนใจในประเด็นดังกล่าว เนื่องจากเป็นมูลค่าที่น้อยและไม่เป็นนัยสำคัญ

6. Premature Recognition of Revenue คือ การเร่งบันทึกบัญชีรับรู้รายได้ก่อนเวลาที่ควรรับรู้ ซึ่งตามแนวปฏิบัติเรื่องการรับรู้รายได้นี้ ส่วนใหญ่จะนิยมในกลุ่มธุรกิจที่ต้องมีการรับรู้รายได้แบบประเมินประมาณการตามขั้นความสำเร็จ โดยต้องอาศัยดุลยพินิจของผู้บริหารร่วมด้วย จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารได้จัดการกำไรในการรับรู้รายได้ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ผู้บริหารต้องการ ในการจัดทำและนำเสนองบการเงินได้

7. Flushing the Investment Portfolio คือ มาตรฐานรายงานทางการเงินกำหนดให้แยกเงินลงทุนออกเป็น เงินลงทุนเพื่อค้า และเงินลงทุนเพื่อขาย สำหรับเงินลงทุนเพื่อค้า เมื่อถือจนครบอายุสำหรับเงินลงทุนนั้น จะเกิดผลกำไร (ขาดทุน) ที่บันทึกบัญชีในงบกำไร (ขาดทุน) ต่างจากเงินลงทุนเพื่อขาย ผลกำไร (ขาดทุน) จะบันทึกบัญชีในส่วนของผู้ถือหุ้น ดังนั้น เมื่อเกิดกำไรมาก จะจัดการกำไรให้บันทึกบัญชีเป็นเงินลงทุนเพื่อค้า เพื่อให้สามารถแสดงกำไรในงบกำไร (ขาดทุน) ได้ แต่หากเกิดผลขาดทุนมาก จะจัดการผลขาดทุนด้วยการบันทึกบัญชีเป็นเงินลงทุนเพื่อขาย วิธีนี้จึงเป็นวิธีที่ซ่อนผลขาดทุนได้ดี

8. Throw out a Problem child คือ การนำบริษัทย่อยที่มีปัญหาออกจากการจัดทำและนำเสนองบการเงิน เพราะตามมาตรฐานการจัดทำและนำเสนองบการเงินบริษัทต้องนำข้อมูลทางการเงินของบริษัทร่วมและบริษัทย่อยต่าง ๆ ทั้งหมดของบริษัทมาจัดทำงบการเงินรวม หากแต่บริษัทร่วม หรือบริษัทย่อยมีผลขาดทุนอยู่เสมอหรือมีผลขาดทุนที่รุนแรง บริษัทก็อาจใช้วิธีการนี้ในการจัดทำและนำเสนองบการเงินเพื่อแสดงผลการดำเนินงานที่ดีของบริษัทต่อสาธารณชน

9. Change GAAP คือ การเปลี่ยนแปลงนโยบายการเงินและบัญชีรวมทั้งแนวปฏิบัติทางบัญชี โดยมีวัตถุประสงค์เปลี่ยนแปลงมูลค่ารายการทางบัญชีรายได้ และต้นทุน ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านกำไร แสดงให้เห็นผลการดำเนินงานของบริษัทที่มีผลกำไร ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนได้

10. Amortization Depreciation and Depletion คือ การเปลี่ยนแปลงระยะเวลาในการคำนวณค่าเสื่อมราคา รวมทั้งการตัดจำหน่ายสินทรัพย์ออกจากบัญชีโดยเป็นการเปลี่ยนแปลงตามดุลยพินิจของผู้บริหาร

11. Sale - Leaseback คือ การขายสินทรัพย์จากการดำเนินงาน ส่งผลให้สามารถบันทึกบัญชีรับรู้ผลกำไร (ขาดทุน) ได้ ซึ่งวิธีนี้ถือเป็นการสร้างหนี้สินแต่จะไม่ปรากฏมูลค่าทางบัญชีในงบแสดงฐานะทางการเงิน อีกทั้งยังสามารถบันทึกบัญชีรับรู้รายได้จากการขายสินทรัพย์เป็นการเพิ่มรายได้ในงบกำไร (ขาดทุน) ได้ และผู้บริหารจะทดแทนสินทรัพย์จากการดำเนินงานที่ขายไปเป็นการเช่าสินทรัพย์กลับมาในรูปแบบสัญญาเช่าดำเนินงาน

12. Operating Income and Non Operating Income คือ การแยกแยะประเภทรายได้ที่ไม่ชัดเจนว่าเป็นรายได้จากการดำเนินงานหรือไม่ใช่รายได้จากการดำเนินงาน วิธีนี้จะใช้กับรายได้ที่เกิดขึ้นในกรณีพิเศษ ที่ไม่ใช่รายได้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของบริษัท เช่น รายได้จากการขายสินทรัพย์ หากไม่แยกรายการทางบัญชีให้ชัดเจนอาจทำให้นักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินเข้าใจว่าเป็นรายได้จากผลการดำเนินงานของบริษัทได้

2.1.12.4 แบบจำลองที่ใช้ในการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

แบบจำลองที่ใช้ในการวัดค่าการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (อัจจิมา บุญบำรุง และศิริดา จารุตกานนท์, 2561) มีดังนี้

1. Healy Model (1985)

Healy (1985) ได้เสนอแบบจำลองนี้เพื่อวัดค่าจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่ง Healy มีแนวคิดที่ว่ารายการคงค้างนั้นเกิดจากผลต่างระหว่างกำไรทางบัญชีและกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน โดยกำหนดให้รายการคงค้างรวม (Total accruals) เป็นตัวแทนของรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accruals) ซึ่งไม่ได้แยกรายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non discretionary accruals) เนื่องจาก หากผู้บริหารไม่ได้จัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร รายการคงค้างรวมควรมีค่าเท่ากับศูนย์

ดังนั้น Healy จึงเสนอตัวแบบจำลอง Healy เพื่อวัดค่ารายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัท โดยที่จะใช้ค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างรวมปีปัจจุบันหารด้วยสินทรัพย์รวมปีก่อนมีสมการดังนี้

$$NDA_t = \left[1/n \sum_t (TAC_t / TA_{t-1}) \right]$$

โดยที่

NDA_t = รายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัท ณ ปีที่ t

TAC_t = รายการคงค้างรวมของบริษัท ณ ปีที่ t

TA_{t-1} = สินทรัพย์รวมของบริษัท ณ ปีที่ t-1

n = จำนวนปีที่ใช้หาค่ารายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัท

t = ปีที่ใช้ในการคำนวณ (t-n, t-n+1, ..., t-1)

2. DeAngelo Model (1986)

DeAngelo (1986) ได้นำข้อจำกัดเรื่องการแยกรายการคงค้างทางบัญชีระหว่างรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accruals) และรายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non discretionary accruals) ที่เป็นข้อจำกัดของแนวคิด Healy โดย DeAngelo มีแนวคิดว่ารายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการดำเนินงานจะมีสัดส่วนที่มากเมื่อเทียบกับรายการคงค้างรวม อาจทำให้ตัวแทนข้อมูลในการทดสอบยังไม่มีประสิทธิผล จึงได้เปลี่ยนตัวแทนข้อมูลค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างรวม (Total accruals) เป็นรายการเปลี่ยนแปลงในรายการคงค้างรวม (Changes in total accruals) โดย DeAngelo ให้เหตุผลว่า รายการเปลี่ยนแปลงในรายการคงค้างรวมนั้น ผู้บริหารไม่สามารถตกแต่งรายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัทได้ หากรายการคงค้างรวมมีการเปลี่ยนแปลงจะเกิดจากรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งไม่ได้เกิดจากรายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัท

ดังนั้น DeAngelo จึงเสนอตัวแบบจำลอง DeAngelo เพื่อวัดค่ารายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัท โดยที่จะใช้รายการคงค้างรวม ณ ปีที่ t-1 หารด้วยสินทรัพย์รวม ณ ปีที่ t-2 มีสมการดังนี้

$$NDA_t = TAC_{t-1} / A_{t-2}$$

โดยที่

NDA_t = รายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัท ณ ปีที่ t

TAC_{t-1} = รายการคงค้างรวมของบริษัท ณ ปีที่ t-1

A_{t-2} = สินทรัพย์รวมของบริษัท ณ ปีที่ t-2

3. The Jones Model (1991)

Jones (1991) มีแนวคิดที่ต่างออกไปจากแนวคิดของ DeAngelo โดย Jones ได้สร้างแบบจำลองขึ้นใหม่เพื่อใช้ควบคุมตัวแทนข้อมูลที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ โดยมีตัวแทนข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมคือรายการบัญชีที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (Gross property, Plant and equipment) เพื่อควบคุมการเปลี่ยนแปลงของรายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการทำงานของบริษัทที่เกิดจากการคำนวณค่าเสื่อมราคา และรายการเปลี่ยนแปลงยอดคงเหลือของรายได้ (Change in revenues) เพื่อควบคุมการเปลี่ยนแปลงของรายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการทำงานของบริษัทซึ่งมีความสัมพันธ์กับบัญชีเงินทุนหมุนเวียนที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของบริษัท นอกจากนี้ Jones ยังคำนวณรายการคงค้างรวมจากผลต่างของรายการกำไรทางบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง (Accrual earnings) กับกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Cash flow from operations) หากผลต่างดังกล่าวอยู่ในระดับที่ต่ำหรือสูงกว่าระดับปกติ อาจเป็นผลจากรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accruals)

ดังนั้น Jones จึงเสนอตัวแบบจำลอง Jones เพื่อวัดค่ารายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัท มีสมการดังนี้

$$NDA_t = \alpha_1(1/TA_{t-1}) + \alpha_2[\Delta REV_t/TA_{t-1}] + \alpha_3(PPE_t/TA_{t-1})$$

โดยที่

NDA_t = รายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัท ณ ปีที่ t

TA_{t-1} = สินทรัพย์รวมของบริษัท ณ ปีที่ t-1

ΔREV_t = รายการผลต่างระหว่างยอดคงเหลือของรายได้ ณ ปีที่ t
(รายได้ปีที่ t หักรายได้ปีที่ t-1)

PPE_t = รายการบัญชีที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ก่อนหักค่าเสื่อมราคา ณ ปีที่ t

$\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$ = ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย ซึ่งได้จากสมการดังนี้

$$TAC_t/TA_{t-1} = \alpha_1(1/TA_{t-1}) + \alpha_2(\Delta REV_t/TA_{t-1}) + \alpha_3(PPE_t/TA_{t-1}) + \varepsilon_t$$

โดยที่

TAC_t = รายการคงค้างรวมของบริษัท ณ ปีที่ t

(รายการกำไรทางบัญชีหักกระแสเงินสดจากการดำเนินงานปีที่ t)

ε_t = ค่าความคลาดเคลื่อน

ทั้งนี้ แบบจำลองของ Jones ยังมีจุดอ่อนจากแนวคิดรายได้เป็นรายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการทำงานของบริษัท ซึ่งไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non discretionary accruals) หากแต่ในความเป็นจริงรายได้สามารถใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารในการจัดการได้ด้วยเช่นกัน

4. Modified Jones Model (1995)

Dechow, Sloan, and Sweeney (1995) ได้นำแบบจำลอง Jones มาปรับปรุงและพัฒนาต่อ โดยมีแนวคิดที่ผู้บริหารสามารถใช้ดุลยพินิจในการจัดการรายได้ในส่วนรายได้จากการขายเชื่อ ในระหว่างงวดบัญชี จึงได้เพิ่มตัวแทนข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมคือรายการการเปลี่ยนแปลงของลูกหนี้การค้าซึ่งจะหักจากรายการเปลี่ยนแปลงยอดคงเหลือของรายได้ และให้ชื่อแบบจำลองว่า The Modified Jones Model

ดังนั้น Dechow, Sloan, and Sweeney จึงเสนอตัวแบบจำลอง The Modified Jones Model เพื่อวัดค่ารายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัท มีสมการดังนี้

$$NDA_t = \alpha_1(1/TA_{t-1}) + \alpha_2[(\Delta REV_t - \Delta REC_t) / TA_{t-1}] + \alpha_3(PPE_t / TA_{t-1})$$

โดยที่

NDA_t = รายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัท ณ ปีที่ t

TA_{t-1} = สินทรัพย์รวมของบริษัท ณ ปีที่ t-1

ΔREV_t = รายการผลต่างระหว่างยอดคงเหลือของรายได้ ณ ปีที่ t
(รายได้ปีที่ t หักรายได้ปีที่ t-1)

ΔREC_t = รายการผลต่างระหว่างยอดคงเหลือของลูกหนี้การค้า ณ ปีที่ t
(ลูกหนี้การค้าปีที่ t หักลูกหนี้การค้าปีที่ t-1)

PPE_t = รายการบัญชีที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ณ ปีที่ t

$\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$ = ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย ซึ่งได้จากสมการดังนี้

$$TAC_t / TA_{t-1} = \alpha_1(1/TA_{t-1}) + \alpha_2[(\Delta REV_t - \Delta REC_t) / TA_{t-1}] + \alpha_3(PPE_t / TA_{t-1}) + \varepsilon_t$$

โดยที่

TAC_t = รายการคงค้างรวมของบริษัท ณ ปีที่ t

(รายการกำไรทางบัญชีหักกระแสเงินสดจากการดำเนินงานปีที่ t)

ε_t = ค่าความคลาดเคลื่อน

5. The Industry Model (1995)

Dechow, Sloan, and Sweeney (1995) มีแนวคิดที่บริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน มีอิทธิพลต่อรายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non discretionary accruals)

ดังนั้น Dechow, Sloan, and Sweeney จึงเสนอตัวแบบจำลอง The Industry Model เพื่อวัดค่ารายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัท (เปรมารัช วัลลาชัย, พัทธนันท์ เพชรเชิดชู, และศิริเดช คำสุพรหม, 2563) มีสมการดังนี้

$$NDA_t = \alpha_1 + \alpha_2 \text{median}(TAC_t / TA_{t-1})$$

โดยที่

NDA_t = รายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัท ณ ปีที่ t

$\text{median}(TAC_t / TA_{t-1})$ = ค่ามัธยฐานของรายการคงค้างรวม ณ ปีที่ t ต่อสินทรัพย์รวม ณ ปีที่ t-1 ของบริษัทที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในอุตสาหกรรมเดียวกัน

$\alpha_1 \alpha_2$ = ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย

6. Kasznik Model (1999)

Kasznik (1999) ได้นำแบบจำลอง The Modified Jones มาพัฒนาต่อ โดยมีแนวคิดที่ว่ารายการเปลี่ยนแปลงของลูกหนี้การค้าที่เกิดจากการขายเชื่อเป็นการจัดการกำไร อาจทำให้รายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accruals) สูงกว่าความเป็นจริง (บัลย์ธราพร วุฒิกิจไพศาล, 2561) อีกทั้ง Kasznik ยังได้เพิ่มตัวแทนข้อมูลที่เกี่ยวข้อง คือ การเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน เนื่องจาก รายการกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน เป็นรายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non discretionary accruals)

ดังนั้น Kasznik จึงเสนอตัวแบบจำลอง Kasznik เพื่อวัดค่ารายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัท มีสมการดังนี้

$$TAC_t = \alpha_0 + \alpha_1(\Delta REV_t - \Delta REC_t) + \alpha_2 PPE_t + \alpha_3 \Delta CFO_t + \varepsilon_t$$

โดยที่

TAC_t = รายการคงค้างรวมของบริษัท ณ ปีที่ t

ΔREV_t = รายการผลต่างระหว่างยอดคงเหลือของรายได้ ณ ปีที่ t (รายได้ปีที่ t หักรายได้ปีที่ t-1)

ΔREC_t = รายการผลต่างระหว่างยอดคงเหลือของลูกหนี้การค้า ณ ปีที่ t
(ลูกหนี้การค้าปีที่ t หักลูกหนี้การค้าปีที่ t-1)

PPE_t = รายการสินทรัพย์รวม ณ วันสิ้นงวดของปีที่ t

ΔCFO_t = รายการผลต่างระหว่างยอดคงเหลือของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน
ณ ปีที่ t

(กระแสเงินสดจากการดำเนินงานปีที่ t หักกระแสเงินสดจากการดำเนินงานปีที่ t-1)

ε_t = ค่าความคลาดเคลื่อน

7. Forward Looking Model (2003)

Dechow Richardson and Tuna (2003) ได้นำเสนอตัวแบบจำลอง Forward Looking เพื่อวัดค่ารายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัท มีสมการดังนี้

$$TAC_t = \alpha_0 + \alpha_1 [\Delta REV_t - (1-k)\Delta REC_t] + \alpha_2 PPE_t + \alpha_3 TAC_{t-1} + \alpha_4 \Delta REV_t + 1 + \varepsilon_t$$

โดยที่

TAC_t = รายการคงค้างรวมของบริษัท ณ ปีที่ t

ΔREV_t = รายการผลต่างระหว่างยอดคงเหลือของรายได้ ณ ปีที่ t
(รายได้ปีที่ t หักรายได้ปีที่ t-1)

ΔREC_t = รายการผลต่างระหว่างยอดคงเหลือของลูกหนี้การค้า ณ ปีที่ t
(ลูกหนี้การค้าปีที่ t หักลูกหนี้การค้าปีที่ t-1)

PPE_t = รายการสินทรัพย์ถาวรบัญชีที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ณ ปีที่ t

ΔCFO_t = รายการผลต่างระหว่างยอดคงเหลือกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ณ ปีที่ t
(กระแสเงินสดจากการดำเนินงานปีที่ t หักกระแสเงินสดจากการดำเนินงานปีที่ t-1)

ε_t = ค่าความคลาดเคลื่อน

8. Extended Modified Jones (2006)

Yoon Miller and Jiraporn (2006) ได้นำแบบจำลอง The Modified Jones มาพัฒนาต่อเพื่อให้เหมาะสมกับประเทศเกาหลีใต้ โดยเพิ่มตัวแทนข้อมูลที่เกี่ยวข้อง คือ ค่าใช้จ่ายในส่วนของผลประโยชน์พนักงาน โดยมีแนวคิดที่ว่า ค่าใช้จ่ายผลประโยชน์ของพนักงานเป็นการจ่ายสมทบกองทุนเงินบำนาญ (Pension Fund) ของบริษัท ซึ่งสามารถนำไปสู่การจัดการกำไรได้ โดย Yoon Miller and Jiraporn ได้กล่าวไว้ว่า หากหนี้สินจากผลประโยชน์ของพนักงานน้อยกว่าเงินกองทุนในส่วนที่ยังไม่ได้จัดสรรทั้งหมด (unfund) ค่าใช้จ่ายในส่วนของผลประโยชน์พนักงานจะไม่ใช้

ค่าใช้จ่ายที่ไม่ใช้เงินสด อีกทั้งบริษัทส่วนมากในประเทศเกาหลีใต้มักมีเงินไม่เพียงพอที่จะจ่ายผลประโยชน์ของพนักงานเมื่อครบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้ (ชฎาณัฐ ปิยะวิบูลย์, 2558)

ดังนั้น Yoon Miller and Jiraporn ได้เสนอตัวแบบจำลอง Extended Modified Jones เพื่อวัดค่ารายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัท มีสมการดังนี้

$$TAC_t / REV_t = \alpha_1 (\Delta REV_t - \Delta REC_t / REV_t) + \alpha_2 (\Delta EXP_t - \Delta PAY_t / REV_t) + \alpha_3 (DEP_t - PEN_t / REV_t) + \varepsilon_t$$

โดยที่

TAC_t = รายการคงค้างรวมของบริษัท ณ ปีที่ t

ΔREV_t = รายการผลต่างระหว่างยอดคงเหลือของรายได้สุทธิ ณ ปีที่ t
(รายได้ปีที่ t หักรายได้ปีที่ t-1)

ΔREC_t = รายการผลต่างระหว่างยอดคงเหลือของลูกหนี้การค้า ณ ปีที่ t
(ลูกหนี้การค้าปีที่ t หักลูกหนี้การค้าปีที่ t-1)

REV_t = รายได้สุทธิ ณ ปีที่ t

ΔEXP_t = รายการผลต่างระหว่างค่าใช้จ่ายในส่วนของต้นทุนขายและค่าใช้จ่าย
ในการขายและบริหารที่นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายที่ไม่ใช้เงินสด ณ ปีที่ t

ΔPAY_t = เจ้าหนี้การค้า ณ ปีที่ t

DEP_t = ค่าเสื่อมราคา ณ ปีที่ t

PEN_t = ค่าบำเหน็จ บำนาญ เงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ณ ปีที่ t

ε_t = ค่าความคลาดเคลื่อน

2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการพัฒนาสมมติฐาน

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ โดยการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชี ด้านการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี ด้านค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี และด้านขนาดของสำนักงานสอบบัญชี นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (Accrual Earnings Management : AEM) โดยมีรายละเอียดจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.2.1 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี

จากการทบทวนงานวิจัยของ จูรีรัตน์ บทเรศ, เอื้อบุญ เอกะสิงห์, และนฤนาถ ศรีภักขวานิช (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพกำไรกับรายงานของผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า คุณภาพกำไรมีความสัมพันธ์เชิงลบกับรายงานของผู้สอบบัญชี โดยคุณภาพกำไรวัดจากคุณภาพของรายการคงค้าง ตามแบบจำลอง Francis et al ซึ่งหมายความว่า ผู้สอบบัญชีมีแนวโน้มที่จะแสดงความเห็นแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเพิ่มมากขึ้นเมื่อกิจการมีคุณภาพกำไรต่ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชฎาณัฐ ปิยะวิบูลย์ (2558) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบกับคุณภาพการสอบบัญชีที่มีต่อคุณภาพกำไร และการส่งสัญญาณคุณภาพกำไรผ่านการจ่ายปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขแต่เพิ่มวรรคเน้นเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคุณภาพกำไร เมื่อวัดมูลค่าคุณภาพกำไรตามแบบจำลอง The Modified Jones แสดงให้เห็นว่า การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขแต่เพิ่มวรรคเน้นเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องมีแนวโน้มว่าคุณภาพกำไรของบริษัทจะต่ำ แต่ไม่พบความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไร เมื่อวัดคุณภาพกำไรตามแบบจำลอง Extended Modified Jones หากแต่ไม่พบความสัมพันธ์ของการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไขกับคุณภาพกำไร และไม่พบความสัมพันธ์การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไข แต่มีข้อสังเกตทั่วไป กับคุณภาพกำไร ที่วัดมูลค่ากำไรทั้งแบบจำลอง The Modified Jones และแบบจำลอง Extended Modified Jones เช่นกัน โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะณัฐ อุฑุทธคม (2561) ได้ศึกษาผลกระทบของกลไกการกำกับดูแลกิจการ คุณภาพการสอบบัญชีที่มีผลการดำเนินงานผ่านการบริหารกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ผลกระทบของคุณภาพการสอบบัญชีด้านการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารกำไรที่วัดค่าจากแบบจำลอง The Modified Jones และยืนยันด้วยแบบจำลอง Extended Modified Jones รวมทั้ง งานวิจัยของ พรชัย กัณฑ์สุข (2560) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีกับการตอบสนองต่อข้อมูลกำไร พบว่า คุณภาพงานสอบบัญชีประเภทของความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับค่าการตอบสนองต่อกำไร ทั้งนี้งานวิจัยของ พรศุตา หวังประเสริฐกุล (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงในการสอบบัญชีและระยะเวลาการออกรายงานผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ พบว่า การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบที่เปลี่ยนแปลงไปมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระยะเวลาในการออกรายงาน กล่าวคือ ผู้สอบบัญชีต้องใช้ระยะเวลาการออกรายงานผู้สอบบัญชีเพิ่มขึ้นในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อใช้ในการตรวจสอบ

ถึงความผิดปกติของงบการเงิน ส่งผลให้ระยะเวลาในการออกรายงานผู้สอบบัญชีเพิ่มขึ้นตามด้วยเช่นกัน

ดังนั้น จากการทบทวนงานผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี จึงสามารถตั้งสมมติฐานได้ว่ารายงานการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบเปลี่ยนแปลงไปมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

H₁ : การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

2.2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำตอบแทนของผู้สอบบัญชี

จากการทบทวน งานวิจัยงานวิจัยของยูดี วงศ์วงน้อย, และฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของกระแสเงินสดและคุณภาพงานสอบบัญชีที่มีต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า คำตอบแทนของผู้สอบบัญชีมีผลกระทบเชิงบวกกับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร จากการวัดด้วยตัวแบบ The Modified Jones กล่าวคือ คำตอบแทนของผู้สอบบัญชีจะสูงขึ้นเมื่อมีการประเมินระดับความมีนัยสำคัญของงบการเงินมากขึ้น เพื่อให้การตรวจสอบบัญชีมีความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bryan and Mason (2016) ได้ศึกษาอิทธิพลของการจัดการกำไรจากการซื้อหุ้นคืนกับคำตอบแทนผู้สอบบัญชี พบว่า การจัดการกำไรในการซื้อหุ้นคืนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี กล่าวคือ คำตอบแทนผู้สอบบัญชีมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเมื่อมีการซื้อหุ้นคืนเนื่องจากการทำให้บริษัทมีค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น และมีผลกระทบต่อมูลค่าหลักทรัพย์ ส่งผลต่อการประเมินความเสี่ยงของผู้สอบบัญชี และงานวิจัยของ Muzatko S. and Teclezion M. (2016) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคำตอบแทนผู้สอบบัญชีกับคุณภาพกำไรในกลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน (ประเทศสหรัฐอเมริกา) พบว่า คำตอบแทนผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพกำไรในกลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน กล่าวคือ คำตอบแทนผู้สอบบัญชีมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเมื่อการจัดการกำไรสูงขึ้น รวมทั้งงานวิจัยของ ยูวธิดา กั้นธวัง, มนทิพย์ ตั้งเอกจิต, และสุวรรณา เลหาวิสุทธิ์ (2561) ได้ศึกษาปัจจัยกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ พบว่า ความซับซ้อนของบริษัท ระยะเวลาการออกรายงานผู้สอบบัญชี ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี และขนาดของบริษัท มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับคำตอบแทนของผู้สอบบัญชี หมายความว่า ความซับซ้อนของบริษัท ขนาดของบริษัท หากมีความซับซ้อนที่มากและเป็นบริษัทขนาดใหญ่จะทำให้การปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีมีจำนวนชั่วโมงการทำงานมากขึ้นส่งผลให้ระยะเวลาการออกรายงานผู้สอบบัญชีใช้เวลายาวนานขึ้นจึงทำให้คำตอบแทนของผู้สอบบัญชีสูงขึ้น และการเลือกสำนักงานสอบบัญชีหาก

เลือกสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่จะทำให้ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีสูงขึ้น เนื่องจากชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชีที่ทำให้ผู้ใช้งบการเงินเชื่อมั่นถึงคุณภาพงานสอบบัญชีได้ หากแต่ งานวิจัยของ ปิยะฉัฐ ฤนพุทธคม (2561) ได้ศึกษาผลกระทบของกลไกการกำกับดูแลกิจการ คุณภาพ การสอบบัญชีที่มีผลการดำเนินงานผ่านการบริหารกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย พบว่า ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีมีผลกระทบในทิศทางตรงกันข้าม กับการบริหารกำไร เมื่อวัดด้วยแบบจำลอง The Modified Jones และยืนยันด้วยแบบจำลอง Extended Modified Jones หมายความว่า ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีที่เพิ่มขึ้นมีผลทำให้การบริหารกำไรลดลง

ทั้งนี้ จากการทบทวนงานวิจัยของศศิประภา สมัครเขตการพล (2562) ได้ศึกษาเรื่อง สำคัญในการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชีและการจัดการกำไรของบริษัทที่เสนอขายหุ้นใหม่ แก่ประชาชนเป็นครั้งแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี ไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัท ที่เสนอขายหุ้นใหม่แก่ประชาชนเป็นครั้งแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากการวัดด้วย แบบจำลอง The Modified Jones สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชัย ถิ่นทรัพย์ (2560) ได้ศึกษา งานสอบบัญชีกับการตอบสนองต่อข้อมูลกำไร พบว่า ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับการตอบสนองต่อข้อมูลกำไร

ดังนั้น จากการทบทวนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี จึงสามารถ ตั้งสมมติฐานได้ว่าค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชี ในดุลยพินิจของผู้บริหาร

H_2 : ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชี ในดุลยพินิจของผู้บริหาร

2.2.3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

จากการทบทวนงานวิจัยของ ณิชฉินชา พูเพื่องสมบัติ (2559) ได้ศึกษา คุณภาพงาน สอบบัญชีและการตกแต่งกำไร พบว่า ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงลบกับ การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยวัดระดับการตกแต่งกำไร จากแบบจำลอง The Modified Jones ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คุณภาพงานสอบบัญชีของสำนักงาน สอบบัญชีขนาดใหญ่สูงกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก เนื่องจากการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชี โดยสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชี ในดุลยพินิจของผู้บริหารต่ำกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณัญพัชญ์ ธิรพงศ์สรรค และศิลปพร ศรีจันเพชร (2563) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชี และการตกแต่งกำไร พบว่า ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงลบกับค่าสัมบูรณ์

ของรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยวัดจากแบบจำลอง The Modified Jones หมายความว่า สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่สามารถสะท้อนคุณภาพของงานตรวจสอบบัญชีได้ดีกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก ทำให้สามารถจำกัดการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารของแต่ละบริษัทได้เป็นอย่างดีรวมทั้งงานวิจัยของ พรสุดา หวังประเสริฐกุล (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงในการสอบบัญชีและระยะเวลาในการออกรายงานผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ พบว่า สำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบกับระยะเวลาในการออกรายงานผู้สอบบัญชี กล่าวคือ ความเชี่ยวชาญของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ส่งผลให้ผู้สอบบัญชีใช้เวลาในการตรวจสอบและออกรายงานผู้สอบบัญชีน้อยกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก เนื่องจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเป็นจำนวนมาก มีระบบการทำงานที่เป็นมาตรฐานรวมทั้งมีเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการตรวจสอบ

อีกทั้งงานวิจัยของ จุริรัตน์ บพเรศ, เอื้อบุญ เอกะสิงห์, และนฤนาถ ศราก็วานิช (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพกำไรกับรายงานของผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรายงานของผู้สอบบัญชี โดยใช้แบบจำลอง Francis et al ในการวัดค่าคุณภาพกำไรจากคุณภาพของรายการคงค้าง กล่าวคือ สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีแนวโน้มค่อนข้างสูงที่จะแสดงความเห็นต่องบการเงินแบบเปลี่ยนแปลงไป สอดคล้องกับ งานวิจัยของ พรชัย กัมภ์สุข (2560) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีกับการตอบสนองต่อข้อมูลกำไร พบว่า ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับค่าการตอบสนองต่อกำไร หมายความว่า คุณภาพกำไรที่ผ่านการตรวจสอบจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ นักลงทุนจะให้ความเชื่อมั่นต่อคุณภาพกำไรเพื่อใช้ในการพยากรณ์กำไรและผลตอบแทนในอนาคตมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก

ทั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะณัฐ ฤนพุทธคม (2561) ได้ศึกษาผลกระทบของกลไกการกำกับดูแลกิจการ คุณภาพการสอบบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานผ่านการบริหารกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารกำไร โดยวัดค่าการบริหารกำไรจากแบบจำลอง The Modified Jones และ แบบจำลอง Extended Modified Jones ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชฎาณัฐ ปิยะวิบูลย์ (2558) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบกับคุณภาพการสอบบัญชีที่มีต่อคุณภาพกำไรและการส่งสัญญาณคุณภาพกำไรผ่านการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า การตรวจสอบงบการเงินโดยสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่

ไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของคุณภาพกำไร โดยวัดคุณภาพกำไรจากแบบจำลอง The Modified Jones และแบบจำลอง Extended Modified Jones รวมทั้งงานวิจัยของ ศศิประภา สมักรเขตการพล (2562) ที่ได้ศึกษา เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชีและการจัดการกำไรของบริษัทที่เสนอขายหุ้นใหม่แก่ประชาชนทั่วไปเป็นครั้งแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าคุณภาพงานสอบบัญชีจากการตรวจสอบของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กล้วนไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัทเสนอขายหุ้นใหม่แก่ประชาชนทั่วไปเป็นครั้งแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากการวัดด้วยแบบจำลอง The Modified Jones

ดังนั้น จากการทบทวนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี จึงสามารถตั้งสมมติฐานได้ว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (กลุ่ม BIG4) มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

H_3 : ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

2.2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (Accrual Earnings Management: AEM)

จากการทบทวนงานวิจัยของ ปีย์พร วุฒิกิจไพศาล (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระดับการตกแต่งกำไรกับคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET100 พบว่า การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับรายการทางบัญชีที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ และการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน โดยวัดค่าจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารจากแบบจำลอง The Modified Jones กล่าวคือ ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพกำไรมากที่สุด คือ การเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน สอดคล้องกับแนวคิดของแบบจำลอง Kasznik (1999) ที่ได้ปรับปรุงแบบจำลอง The Modified Jones โดยการเพิ่มตัวแปรการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ซึ่งงานวิจัยของ Kasznik (1999) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลและการจัดการกำไร โดยมีกรอบแนวคิดที่กระแสเงินสดจากการดำเนินงานไม่ถือว่าเป็นการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร จากการศึกษาดังกล่าวทำให้พบว่า ผู้บริหารจะใช้ดุลยพินิจในการจัดการกำไรในงบการเงินเพื่อให้กำไรสูงขึ้น เมื่อกำไรที่แท้จริงต่ำกว่าประมาณการที่ได้วางแผนไว้ นอกจากนี้ยังพบว่าการจัดการกำไรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับประมาณการหนี้สินที่อาจเกิดขึ้น จากคดีความที่ผู้บริหารประมาณการไว้ และเมื่อมีการเปิดเผยรายได้ที่เพิ่มขึ้น ส่งผล

ต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหุ้นที่เพิ่มขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน อีกทั้งงานวิจัยของ อลิษา ประสมผล และการณ สุขสองห้อง (2562) ได้ศึกษาการบริหารกำไรแบบเชิงฉกฉวยโอกาส หรือเชิงผลประโยชน์ กรณีศึกษาบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งได้ใช้แบบจำลองการวัดค่า การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร จำนวน 4 แบบจำลอง ประกอบด้วย แบบจำลอง The Jones Model โดย Jones (1991) แบบจำลอง The Modified Jones Model โดย Dechow, Sloan and Sweeney (1995) แบบจำลอง Kasznik โดย Ron Kasznik (1999) และแบบจำลอง Forward Looking Model โดย Dechow, Richardson, and Tuna (2003) ซึ่งพบว่า แบบจำลอง Kasznik โดย Ron Kasznik (1999) มีแนวโน้มที่จะอธิบายถึงความสัมพันธ์ของตัวแปร ได้ดีที่สุด ที่วัดค่าจากความสามารถในการทำกำไรในอนาคตจากการเปลี่ยนแปลงกำไรสุทธิของปี ปัจจุบันกับกำไรสุทธิของปีก่อนต่อมูลค่าสินทรัพย์รวม โครงสร้างผู้ถือหุ้น การตรวจสอบบัญชี ขนาดของบริษัท และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาตัวแปรควบคุมที่มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (Accrual Earnings Management: AEM) ดังนี้

1. ขนาดของบริษัท

จากการทบทวนงานวิจัยของ ณัฐนิชา พู่เฟื่องสมบัติ (2559) ได้ศึกษาคุณภาพงานสอบบัญชีและการตกแต่งกำไร พบว่า ขนาดของบริษัทที่วัดมูลค่าโดยมูลค่าสินทรัพย์ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารจากการวัดโดยใช้แบบจำลอง The Modified Jones สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชฎาณัฐ ปิยะวิบูลย์ (2558) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบกับคุณภาพการสอบบัญชีที่มีต่อคุณภาพกำไร และการส่งสัญญาณคุณภาพกำไรผ่านการจ่ายปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ขนาดของบริษัทโดยวัดจากมูลค่าสินทรัพย์รวมของบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรที่วัดค่าโดยแบบจำลอง The Modified Jones และแบบจำลอง Extended Modified Jones นอกจากนี้งานวิจัยของ พรชัย กัณฑ์สุข (2560) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีกับการตอบสนองต่อข้อมูลกำไร พบว่า ขนาดของบริษัทที่วัดโดยมูลค่าสินทรัพย์รวมของบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับค่าการตอบสนองต่อกำไร รวมทั้งงานวิจัยของ พรสุดา หวังประเสริฐกุล (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงในการสอบบัญชี และระยะเวลาการออกรายงานผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ พบว่า มูลค่าสินทรัพย์รวมของบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการออกรายงานผู้สอบบัญชี

แตกต่างจากงานวิจัยของ ปิยะณัฐ ฤนพุทศคม, ภัทรภร กนิพันธ์, และสัมฤทธิ์ ศิริคะณรัตน์ (2562) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการจัดการกำไรในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ขนาดของบริษัทที่วัดโดยมูลค่าสินทรัพย์รวมของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารเมื่อวัดโดยแบบจำลอง Extended Modified Jones กล่าวคือ ขนาดของบริษัทที่มีขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Asim and Ismail (2019) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมกับการจัดการกำไรของภาคอุตสาหกรรมการผลิตของปากีสถาน พบว่า ขนาดของบริษัทที่วัดมูลค่าด้วยสินทรัพย์รวมส่งผลกระทบต่อผลการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร จากการวัดโดยใช้แบบจำลอง The Modified Jones กล่าวคือ บริษัทที่มีสินทรัพย์รวมสูง ผู้บริหารอาจมีแรงจูงใจในการจัดการกำไรเพื่อให้กำไรเติบโตตามเป้าหมายของผู้บริหารและเพิ่มความสนใจต่อนักลงทุน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิประภา สมัครเขตการพล (2562) ได้ศึกษาเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชีและการจัดการกำไรของบริษัทที่เสนอขายหุ้นใหม่แก่ประชาชนทั่วไปเป็นครั้งแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ขนาดของบริษัทที่วัดมูลค่าด้วยสินทรัพย์รวมมีอิทธิพลเชิงลบต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัทที่เสนอขายหุ้นใหม่แก่ประชาชนทั่วไปเป็นครั้งแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจากการวัดด้วยแบบจำลอง The Modified Jones ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบริษัทที่เสนอขายหุ้นใหม่แก่ประชาชนทั่วไปเป็นครั้งแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีขนาดเล็กมีแนวโน้มในการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารมากกว่าบริษัทที่เสนอขายหุ้นใหม่แก่ประชาชนทั่วไปเป็นครั้งแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยขนาดใหญ่

2. อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)

จากการทบทวนงานวิจัยของ ณัฐนิชา ฟูเฟื่องสมบัติ (2559) ได้ศึกษาคุณภาพงานสอบบัญชีและการตกแต่งกำไร พบว่า อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารจากการวัดโดยใช้แบบจำลอง The Modified Jones กล่าวคือ บริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรสูงมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารค่อนข้างต่ำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะณัฐ ฤนพุทศคม, ภัทรภร กนิพันธ์, และสัมฤทธิ์ ศิริคะณรัตน์ (2562) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการจัดการกำไรในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ

ต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารเมื่อวัดโดยแบบจำลอง Extended Modified Jones แสดงให้เห็นว่า หากบริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรที่สูงขึ้น มีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรสูงขึ้นด้วยเช่นกัน เนื่องจากอาจมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ในส่วนงบการเงินด้านสินทรัพย์ เช่น ลูกหนี้ การตัดจำหน่ายหนี้สูญ การบริหารสินค้าคงเหลือ หรือการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชี การตัดจำหน่ายค่าเสื่อมราคาสะสมของสินทรัพย์ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิประภา สมักรเขตการพล (2562) ได้ศึกษาเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชี และการจัดการกำไรของบริษัทที่เสนอขายหุ้นใหม่แก่ประชาชนทั่วไปเป็นครั้งแรก ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัทที่เสนอขายหุ้นใหม่แก่ประชาชนทั่วไปเป็นครั้งแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากการวัดด้วยแบบจำลอง The Modified Jones กล่าวคือ บริษัทที่มีอัตราความสามารถในการทำกำไรที่สูงมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารมากขึ้น รวมทั้งงานวิจัยของ Asim and Ismail (2019) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมกับการจัดการกำไรของภาคอุตสาหกรรมการผลิตของปากีสถาน พบว่า อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารจากการวัดโดยใช้แบบจำลอง The Modified Jones แสดงให้เห็นว่า หากบริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรที่สูงขึ้นมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรที่มากขึ้นด้วยเช่นกัน

แตกต่างกับงานวิจัยของ ชฎาณัฐ ปิยะวิบูลย์ (2558) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบกับคุณภาพการสอบบัญชีที่มีต่อคุณภาพกำไรและการส่งสัญญาณคุณภาพกำไรผ่านการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรที่วัดค่าโดยแบบจำลอง The Modified Jones และแบบจำลอง Extended Modified Jones

3. อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (LEV)

จากการทบทวนงานวิจัยของ ณัฐนิชา พู่เฟื่องสมบัติ (2559) ได้ศึกษาคุณภาพงานสอบบัญชีและการตกแต่งกำไร พบว่า อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (LEV) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารจากการวัดโดยใช้แบบจำลอง The Modified Jones หมายความว่า บริษัทที่มีความเสี่ยงทางการเงินที่มีอัตราค่อนข้างสูงจะแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชี

ในดุลยพินิจของผู้บริหารสูงด้วยเช่นกัน เนื่องจากมูลค่าที่แสดงในงบการเงินของบริษัทสอดคล้องกับข้อกำหนดต่างๆ ของหนี้สินมากกว่าบริษัทที่มีความเสี่ยงทางการเงินที่มีอัตราที่ต่ำกว่าซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Asim and Ismail (2019) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมกับการจัดการกำไรของภาคอุตสาหกรรมการผลิตของปากีสถาน พบว่า อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมส่งผลกระทบต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารจากการวัดโดยใช้แบบจำลอง The Modified Jones เนื่องจาก อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมสูงขึ้นผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะเกิดแรงจูงใจในการจัดการกำไรเพื่อให้มูลค่ากำไรสูงขึ้น

ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณัญพัชญ์ ธิรพงษ์สรรค์ และศิลาพร ศรีจันทร์เพชร (2563) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชีและการตกแต่งกำไร พบว่า อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (LEV) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยวัดจากแบบจำลอง The Modified Jones อาจเนื่องมาจาก บริษัทที่อยู่ในภาวะที่มีหนี้สินสูงอาจถูกกำกับและติดตามจากเจ้าหนี้ หรือธนาคารที่เป็นเจ้าหนี้ ทำให้ไม่สะดวกต่อการจัดการกำไร ส่งผลให้ระดับการจัดการกำไรลดลง แตกต่างกับงานวิจัยของ ศศิประภา สมัครเขตการพล (2562) ได้ศึกษาเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชีและการจัดการกำไรของบริษัทที่เสนอขายหุ้นใหม่แก่ประชาชนทั่วไปเป็นครั้งแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารจากการวัดด้วยแบบจำลอง The Modified Jones

ตารางที่ 2.1 แสดงสรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษา/ปี	ผลงานวิจัย	ผลการศึกษา	ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
จุรีรัตน์ บทเรศ, เอื้อบุญ เอกะสิงห์, และนฤนาถ ศรีภักขยานิช (2561)	ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพกำไรกับ รายงานของผู้สอบบัญชีของบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย	1. ผู้สอบบัญชีมีแนวโน้มการแสดงความเห็น แบบเปลี่ยนแปลงไปเพิ่มมากขึ้นเมื่อบริษัท มีคุณภาพกำไรต่ำ 2. ผู้สอบบัญชีมีแนวโน้มที่จะแสดงความเห็น แบบเปลี่ยนแปลงไปเพิ่มมากขึ้นจากการใช้บริการ สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม BIG4	การแสดงความเห็นของ ผู้สอบบัญชี ขนาดของสำนักงาน สอบบัญชี
ชฎาณัฐ วิยะวิบูลย์ (2558)	ประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ กับคุณภาพการสอบบัญชีที่มีต่อคุณภาพกำไร และการส่งสัญญาณคุณภาพกำไรผ่านการ จ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	1. การใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม BIG4 ไม่ ส่งผลต่อประสิทธิภาพของคุณภาพกำไร โดยวัด คุณภาพกำไรจากแบบจำลอง The Modified Jones และ แบบจำลอง Extended Modified Jones 2. การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มี เงื่อนไขแต่เพิ่มวรรณคดีเกี่ยวกับการดำเนินงาน ต่อเนื่องมีแนวโน้มว่าคุณภาพกำไรของบริษัทจะต่ำ	ขนาดของสำนักงาน สอบบัญชี และ AEM การแสดงความเห็นของ ผู้สอบบัญชี และ AEM

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	ผลงานวิจัย	ผลการศึกษา	ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
		<p>เมื่อวัดมูลค่าคุณภาพกำไรตามแบบจำลอง The Modified Jones แต่ไม่พบความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไร เมื่อวัดคุณภาพกำไรตามแบบจำลอง Extended Modified Jones อีกทั้งไม่พบความสัมพันธ์ของการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไขกับคุณภาพกำไร และไม่พบความสัมพันธ์ในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขต่อมูลค่ากำไร โดยวัดมูลค่ากำไรทั้งแบบจำลอง The Modified Jones และแบบจำลอง Extended Modified Jones</p> <p>3. อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรที่วัดค่าโดยแบบจำลอง The Modified Jones และแบบจำลอง Extended Modified Jones</p>	<p>อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และ AEM</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	ผลงานวิจัย	ผลการศึกษา	ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
		<p>4. พบว่า อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม แสดงให้เห็นถึงความเสียหายทางการเงินมีแนวโน้มที่สูงขึ้นจะส่งผลให้คุณภาพกำไรต่ำที่วัดค่าโดยแบบจำลอง The Modified Jones แต่ในขณะที่เดียวกันกลับไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (LEV) กับคุณภาพกำไรเมื่อวัดค่าตามแบบจำลอง Extended Modified Jones</p> <p>5. ขนาดของบริษัทโดยวัดจากมูลค่าสินทรัพย์รวมของบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรที่วัดค่าโดยแบบจำลอง The Modified Jones และแบบจำลอง Extended Modified Jones</p>	<p>อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม และ AEM</p> <p>ขนาดของบริษัท และ AEM</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	ผลงานวิจัย	ผลการศึกษา	ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
<p>ณัฐนิชา พู่ทองสมบัติ (2559)</p>	<p>คุณภาพงานสอบบัญชีและการตกแต่งกำไร</p>	<p>1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการสำนักงานสอบบัญชี BIG4 มีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก</p> <p>2. อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมที่สูงนั้นมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารค่อนข้างต่ำ</p> <p>3. อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมที่บ่งบอกถึงความเสียหายทางการเงินหากมีอัตราที่สูงนั้นแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารสูง</p>	<p>ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี และ AEM</p> <p>อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และ AEM</p> <p>อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม และ AEM</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	ผลงานวิจัย	ผลการศึกษา	ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
ปณัญพัชญ์ ธิรพงษ์ศรีสรรค์ และศิลาพร ศรีจันเพชร (2563)	การเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชีและการตกแต่งกำไร	<p>4. ขนาดของบริษัทที่วัดมูลค่าโดยมูลค่าสินทรัพย์ไม่มีความสัมพันธ์กับจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร</p> <p>1. สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม BIG4 สามารถสะท้อนคุณภาพของงานตรวจสอบบัญชีได้ดีกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก ทำให้สามารถจำกัดการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารของแต่ละบริษัทได้เป็นอย่างดี โดยวัดจากแบบจำลอง The Modified Jones</p> <p>2. อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (LEV) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยวัดจากแบบจำลอง The Modified Jones อาจเนื่องมาจากบริษัทที่อยู่ในภาวะที่มีหนี้สินสูงจะถูกกำกับและ</p>	<p>ขนาดของบริษัท และ AEM</p> <p>ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี และ AEM</p> <p>อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และ AEM</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	ผลงานวิจัย	ผลการศึกษา	ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
บ็อยพร วุฒิกิจไพศาล (2561)	ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการตกแต่งกำไรกับคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET100	ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพกำไรมากที่สุดคือการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ซึ่งตรงกับแนวคิดของแบบจำลอง Kasznik ที่ได้ปรับปรุงแบบจำลอง The Modified Jones ด้วยการเพิ่มตัวแปรการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานในแบบจำลอง	AEM
ปิยะณัฐ อนุพทุพทม (2561)	ผลกระทบของกลไกการกำกับดูแลกิจการคุณภาพการสอบบัญชีที่มีผลต่อการดำเนินงานผ่านการบริหารกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	1. สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม BIG4 ไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารกำไรโดยวัดค่าการบริหารกำไรจากแบบจำลอง The Modified Jones และแบบจำลอง Extended Modified Jones	ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีและ AEM

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	ผลงานวิจัย	ผลการศึกษา	ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
		<p>2. ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีมีผลทำให้การบริหารกำไรลงโดยวัดค่าการบริหารกำไรจากแบบจำลอง The Modified Jones และแบบจำลอง Extended Modified Jones</p> <p>3. ผลกระทบของคุณภาพการสอบบัญชีด้านการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารกำไรที่วัดค่าจากแบบจำลอง The Modified Jones และแบบจำลอง Extended Modified Jones</p>	<p>ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี และ AEM</p> <p>การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี และ AEM</p>
<p>ปิยะฉัฐ อนุพุทธาคม, ภัทรกร กนิพันธ์, และสัมฤทธิ์ ศิริคะเนรัตน์ (2562)</p>	<p>ศึกษาวิจัยที่ส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจในการจัดการกำไรในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย</p>	<p>1. อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ของบริษัทสูงขึ้นจะทำให้การจัดการกำไรสูงขึ้นจากการวัดค่าการจัดการกำไรด้วยแบบจำลอง Extended Modified Jones</p>	<p>อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และ AEM</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	ผลงานวิจัย	ผลการศึกษา	ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
เปรมารักษ์ วัลลภย์, พัชรนันท์ เพชรเชิดชู, และศิริเดช คำสุพรหม (2563)	การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจและการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างกับความสามารถในการทำกำไรในขนาด	<p>2. อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมแสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงทางการเงินที่สูงขึ้นทำให้การจัดการกำไรลดลง แต่ไม่มีนัยสำคัญจากการวัดค่าการจัดการกำไรด้วยแบบจำลอง Extended Modified Jones</p> <p>3. ขนาดของบริษัทที่วัดโดยมูลค่าสินทรัพย์รวมจากการศึกษาพบว่า หากขนาดบริษัทมีขนาดใหญ่ มีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรมากขึ้น จากการวัดค่าการจัดการกำไรด้วยแบบจำลอง Extended Modified Jones</p>	อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม และ AEM ขนาดของบริษัท และ AEM
	การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจและการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างกับความสามารถในการทำกำไรในขนาด	การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารไม่มีผลกับความสามารถในการทำกำไรในขนาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน	AEM

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	ผลงานวิจัย	ผลการศึกษา	ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
พรชัย กัญต์สุข (2560)	ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีกับการตอบสนองต่อข้อมูลกำไร	<ol style="list-style-type: none"> 1. คุณภาพงานสอบบัญชีที่วัดค่าโดยการใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีกลุ่ม BIG4 จะให้ค่าการตอบสนองกำไรที่สูงขึ้น 2. คุณภาพงานสอบบัญชีประเภทของความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับค่าการตอบสนองต่อกำไร 3. ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับการตอบสนองต่อข้อมูลกำไร 4. ขนาดของบริษัทที่วัดโดยมูลค่าสินทรัพย์รวมของบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับค่าการตอบสนองต่อกำไร 	<p>ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี</p> <p>การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี</p> <p>ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี</p> <p>ขนาดของบริษัท</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	ผลงานวิจัย	ผลการศึกษา	ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
พรสุดา หวังประเสริฐกุล (2561)	ความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการสอบบัญชีและระยะเวลาการออกรายงานบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์	<ol style="list-style-type: none"> 1. สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม BIG4 มีความรวดเร็วในการออกรายงานผู้สอบบัญชีมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก 2. การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบเปลี่ยนแปลงไป ผู้สอบบัญชีต้องใช้เวลาเพิ่มขึ้นในการตรวจสอบถึงความผิดปกติของงบการเงิน ส่งผลให้ระยะเวลาในการออกรายงานผู้สอบบัญชีเพิ่มขึ้น 3. ขนาดของบริษัทที่วัดมูลค่าโดยสินทรัพย์รวมของบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการออกรายงานผู้สอบบัญชี 	<p>ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี</p> <p>การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี</p> <p>ขนาดของบริษัท</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	ผลงานวิจัย	ผลการศึกษา	ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
ยูวดี วงศ์แกว่น้อย, และสิริธาทกรณ์ สีนจรรยาศักดิ์ (2563)	ผลกระทบของกระแสเงินสดและคุณภาพงานสอบบัญชีที่มีต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	คำตอบแทนของผู้สอบบัญชีจะสูงขึ้นเมื่อมีการประเมินระดับความมีนัยสำคัญของงบการเงินมากขึ้น เพื่อให้การตรวจสอบบัญชีมีความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้	คำตอบแทนของผู้สอบบัญชี และ AEM
ยูริดา กันขำ, มนทิพย์ ตั้งเอกจิต และสุวรรณา เลหาะวิสุทธิ์ (2562)	ปัจจัยค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ	ความสัมพันธ์ของขนาดของบริษัท หากมีความซับซ้อนที่มาก และเป็นบริษัทขนาดใหญ่ จะทำให้การปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีมีจำนวนชั่วโมงการทำงานมากขึ้นส่งผลให้ระยะเวลาการออกรายงานผู้สอบบัญชีใช้เวลานานขึ้นจึงทำให้คำตอบแทนของผู้สอบบัญชีสูงขึ้น	คำตอบแทนของผู้สอบบัญชี
ศศิประภา สมัครเขตการพล (2562)	เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชีและการจัดการกำไรของบริษัทที่เสนอขายหุ้นใหม่แก่ประชาชนทั่วไปเป็นครั้งแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	1. คุณภาพงานสอบบัญชีจากการใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม BIG4 ไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลพินิจของผู้บริหารของบริษัท IPOs จากการจัดด้วยแบบจำลอง The Modified Jones	ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี และ AEM

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	ผลงานวิจัย	ผลการศึกษา	ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
		<p>2. ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัท IPOs จากการศึกษาด้วยแบบจำลอง The Modified Jones</p> <p>3. ขนาดของบริษัทที่วัดด้วยมูลค่าสินทรัพย์รวมของบริษัท พบว่า บริษัท IPOs ที่มีขนาดเล็กมีแนวโน้มในการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารมากกว่าบริษัท IPOs ขนาดใหญ่จากการวัดด้วยแบบจำลอง The Modified Jones</p> <p>4. อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ของบริษัทที่สูงมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารมากขึ้นจากการวัดด้วยแบบจำลอง The Modified Jones</p>	<p>ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี และ AEM</p> <p>ขนาดของบริษัท และ AEM</p> <p>อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และ AEM</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	ผลงานวิจัย	ผลการศึกษา	ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
		5. อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารจากการวัดด้วยแบบจำลอง The Modified Jones	อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม และ AEM
อติษา ประสมผล และการารุณ สุขสองห้อง (2562)	การบริหารกำไรแบบเชิงฉกฉวยโอกาส หรือ เชิงผลประโยชน์ กรณีศึกษาบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ผลการศึกษากิจการบริหารกำไรที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารกับกำไรในอนาคตเชิงฉกฉวยโอกาส หรือกำไรเชิงผลประโยชน์ ได้ใช้แบบจำลองที่ได้รับการยอมรับ 4 แบบจำลอง ในการวัดค่าการบริหารกำไรผ่านรายการคงค้าง พบว่า แบบจำลอง Kasznik มีแนวโน้มที่จะอธิบายถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรได้ดีที่สุด	AEM

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	ผลงานวิจัย	ผลการศึกษา	ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
Asim and Ismail (2019)	ผลกระทบบของอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมกับการจัดการกำไรของภาคอุตสาหกรรมการผลิตของปากีสถาน	<p>1. อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมส่งผลกระทบต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารจากกราวด์โดยใช้แบบจำลอง The Modified Jones เนื่องจากผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะเกิดแรงจูงใจในการจัดการกำไรเพื่อให้มูลค่ากำไรสูงขึ้น</p> <p>2. อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ส่งผลกระทบต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารจากกราวด์โดยใช้แบบจำลอง The Modified Jones ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหากบริษัทมีความสามารถในการทำกำไรที่สูงขึ้น มีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรที่มากขึ้นด้วยเช่นกัน</p>	อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม และ AEM
			อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และ AEM

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	ผลงานวิจัย	ผลการศึกษา	ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
		<p>3. ขนาดของบริษัทที่วัดมูลค่าด้วยสินทรัพย์รวมส่งผลกระทบต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารจากการวัดโดยใช้แบบจำลอง The Modified Jones เนื่องจากบริษัทที่มีสินทรัพย์รวมสูงผู้บริหารอาจมีแรงจูงใจในการจัดการกำไรเพื่อให้กำไรเติบโตตามเป้าหมายของผู้บริหารและเพิ่มความสนใจต่อนักลงทุน</p>	<p>ขนาดของบริษัทและ AEM</p>
Bryan and Mason (2016)	<p>อิทธิพลของการจัดการกำไรจากการซื้อหุ้นคืนกับค่าตอบแทนผู้สอบบัญชี</p>	<p>ค่าตอบแทนผู้สอบบัญชีมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเมื่อมีการซื้อหุ้นคืนเนื่องจากการทำให้บริษัทมีค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น และมีผลกระทบต่อมูลค่าหลักทรัพย์ส่งผลกระทบต่อประเมินความเสี่ยงของผู้สอบบัญชี</p>	<p>ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	ผลงานวิจัย	ผลการศึกษา	ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
Kaszniak (1999)	ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลและการจัดการกำไร	ผู้บริหารจะใช้ดุลยพินิจในการจัดการกำไรในงบการเงินเพื่อให้กำไรสูงขึ้น เมื่อกำไรที่แท้จริงต่ำกว่าประมาณการที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ยังพบว่าการจัดการกำไรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับประมาณการหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นจากคดีความที่ผู้บริหารประมาณการไว้ และเมื่อมีการเปิดเผยรายได้ที่เพิ่มขึ้นส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหุ้นที่เพิ่มขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน	AEM
Muzatko and Teclezion (2016)	ความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนผู้สอบบัญชีกับคุณภาพกำไรในกลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน	พบว่าค่าตอบแทนผู้สอบบัญชีมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเมื่อคุณภาพกำไรสูงขึ้น	ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี

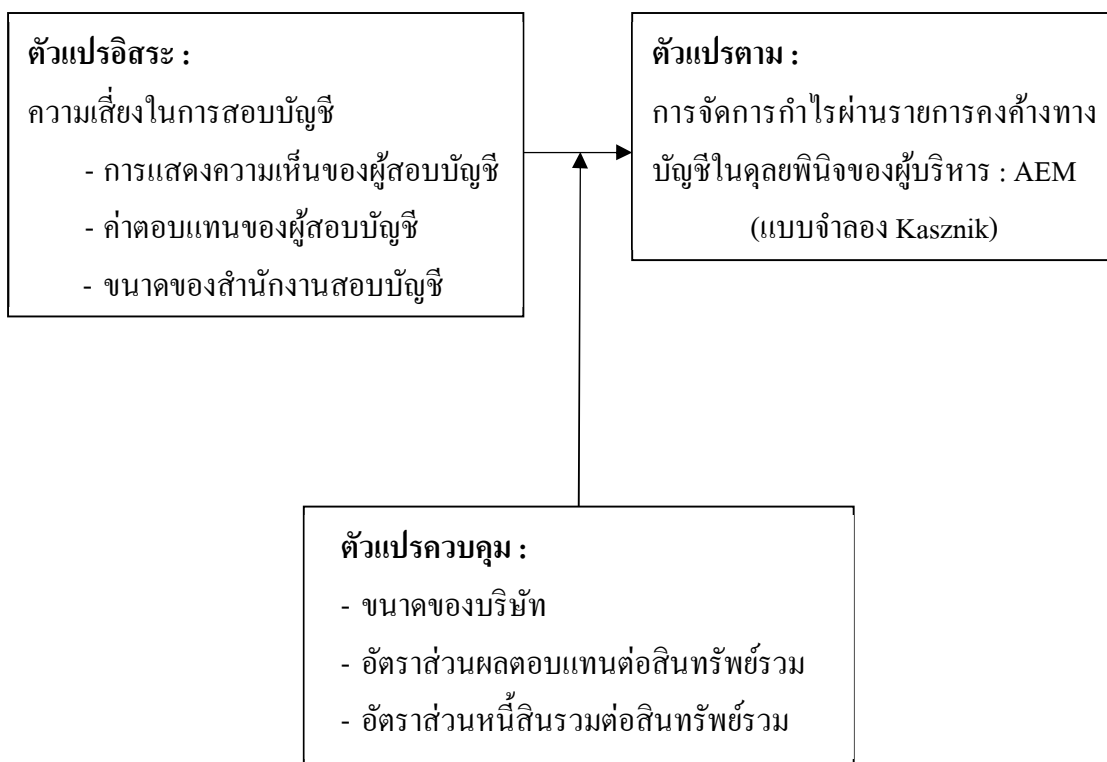
2.3 การพัฒนากรอบแนวคิดในงานวิจัย

จากการทบทวนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้สามารถตั้งสมมติฐานความเสี่ยงในการสอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ โดยได้ศึกษาตัวแปร ดังนี้

2.3.1 ความเสี่ยงในการสอบบัญชี ได้ศึกษา 3 ด้าน คือ การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

2.3.2 การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ศึกษาตัวแปรควบคุมที่อาจมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ได้แก่ ขนาดของบริษัท อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาและวิเคราะห์ความเสี่ยงในการสอบบัญชีและการจัดการกำไรผ่านรายการ คงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร รวมทั้งความเสี่ยงในการสอบบัญชีที่มีผลต่อการจัดการ กำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ยกเว้น กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน ซึ่งในบทนี้จะกล่าวถึงระเบียบวิธีวิจัย ได้แก่ การกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง วิธีการรวบรวมข้อมูล มาตรการวัดตัวแปร การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติในการวิเคราะห์ ของแบบวิจัย ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี

3.2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจ

ของผู้บริหาร

3.3 การสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

3.3.1 ตัวแปรตาม (Dependence Variables)

3.3.2 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

3.3.3 ตัวแปรควบคุม (Control Variable)

3.3.4 ตัวแบบที่ใช้ในการศึกษา

3.4 วิธีการรวบรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

3.5.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ยกเว้นกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน โดยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

3.1.1 ประชากร

การศึกษาครั้งนี้กำหนดกลุ่มประชากร คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ตามข้อมูลจากฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยออนไลน์ (SETSMART) ณ วันที่ 6 มีนาคม 2565 รอบระยะเวลาบัญชี ในระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2563 จำนวนทั้งสิ้น 3 ปี

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ยกเว้น กลุ่มอุตสาหกรรมทางการเงิน และบริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน ในระหว่างปี พ.ศ. 2561 - 2563 ระยะเวลาจำนวนทั้งสิ้น 3 ปี โดยเป็นข้อมูลจากฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยออนไลน์ (SETSMART) ตามรอบระยะเวลาบัญชี ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 437 ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนข้อมูลกลุ่มตัวอย่างบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ

ข้อมูลตามตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ	2561	2562	2563	รวม
บริษัทที่จดทะเบียนหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ	176	183	194	553
หัก ธุรกิจการเงิน	(10)	(11)	(10)	(31)
หัก บริษัทที่ข้อมูลไม่ครบถ้วน	(20)	(27)	(38)	(85)
รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	146	145	146	437

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชี และการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ในช่วงระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2561 - 2563 ระยะเวลาจำนวนทั้งสิ้น 3 ปี โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องกับตัวแปรเพื่อทำการทดสอบสมมติฐานและเขียนผลการวิจัยต่อไป ซึ่งได้ศึกษาจากแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยออนไลน์ (SETSMART)

2. แบบ 56-1 แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี แบบ 56-2 รายงานประจำปี (Annual Report) หรือแบบ 56-1 One Report รวมทั้งหมายเหตุประกอบงบการเงินของแต่ละบริษัท ที่เผยแพร่ในระบบสารสนเทศของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3. ฐานข้อมูลออนไลน์ในการสืบค้นข้อมูลในการศึกษาตัวแปรต่าง ๆ

3.2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี

ความเสี่ยงในการสอบบัญชี ประกอบด้วยตัวแปรการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี และระยะเวลาการออกรายงานผู้สอบบัญชี สามารถสืบหาข้อมูลได้จาก แบบ 56-1 แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี แบบ 56-2 รายงานประจำปี (Annual Report) หรือแบบ 56-1 One Report ของแต่ละบริษัท

3.2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ด้วยแบบจำลอง Kasznik (1999) ประกอบด้วยตัวแปร กำไรสุทธิ กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน สินทรัพย์รวม ยอดขายหรือรายได้ ลูกหนี้ สินทรัพย์ถาวร (ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์) ด้วยการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยออนไลน์ (SETSMART) และงบการเงินที่เปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะของแต่ละบริษัท

3.3 การสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

การสร้างข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ผู้วิจัยได้มีการทบทวนวรรณกรรมและสร้างสมมติฐาน เพื่อนำไปสู่การสร้างตัวแปรที่ใช้ศึกษาในงานวิจัย รายละเอียดตัวแปรมีดังต่อไปนี้

3.3.1 ตัวแปรตาม (Dependence Variables)

ตัวแปรตามที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ตามแบบจำลอง Kasznik (1999) ซึ่งประกอบด้วย กำไรสุทธิ กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน สินทรัพย์รวม ยอดขายหรือรายได้ ลูกหนี้การค้า สินทรัพย์ถาวร (ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์)

แบบจำลอง Kasznik (1999) ได้พัฒนามาจากแบบจำลอง The Modified Jones โดยได้เพิ่มตัวแทนข้อมูลที่เกี่ยวข้อง คือ ผลต่างระหว่างยอดคงเหลือของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน เนื่องจาก รายการกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน เป็นรายการคงค้างทางบัญชีปกติที่เกิดจากการทำงานของบริษัท ซึ่งไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร มีสมการดังนี้

$$TAC_t = \alpha_0 + \alpha_1(\Delta REV_t - \Delta REC_t) + \alpha_2 PPE_t + \alpha_3 \Delta CFO_t + \varepsilon_t$$

โดยที่

TAC_t = รายการคงค้างรวมของบริษัท ณ ปีที่ t

ΔREV_t = รายการผลต่างระหว่างยอดคงเหลือของรายได้ ณ ปีที่ t
(รายได้ปีที่ t หักรายได้ปีที่ t-1)

ΔREC_t = รายการผลต่างระหว่างยอดคงเหลือของลูกหนี้การค้า ณ ปีที่ t
(ลูกหนี้การค้าปีที่ t หักลูกหนี้การค้าปีที่ t-1)

PPE_t = รายการสินทรัพย์ถาวรรวม ณ วันสิ้นงวดของปีที่ t

ΔCFO_t = รายการผลต่างระหว่างยอดคงเหลือของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ณ ปีที่ t
(กระแสเงินสดจากการดำเนินงานปีที่ t หักกระแสเงินสดจากการดำเนินงานปีที่ t-1)

ε_t = ค่าความคลาดเคลื่อน

3.3.2 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

1. การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี

การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี หมายถึง การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีที่รับรองงบการเงิน โดยไม่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ประกอบด้วย การแสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข การแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข การแสดงความเห็นงบการเงินไม่ถูกต้อง และการไม่แสดงความเห็น ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้จะใช้ตัวแปรหุ่นในการวัดการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี

2. ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี

ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี หมายถึง ค่าตอบแทนหรือค่าธรรมเนียม ที่บริษัทว่าจ้างให้สำนักงานสอบบัญชีตรวจสอบงบการเงินหรือข้อมูลทางการเงินของบริษัทในแต่ละปี โดยการวัดค่าตอบแทนผู้สอบบัญชีเป็นค่าลอการิทึมฐาน 10

3. ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี หมายถึง การจัดประเภทของสำนักงานสอบบัญชีเป็น 2 ประเภท ได้แก่ สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ที่ได้จัดลำดับให้เป็น BIG 4 คือ

3.1 บริษัท เคพีเอ็มจี ภูมิภาคเอเชีย จำกัด (KPMG)

3.2 บริษัท ไพรซ์วอเตอร์คูเปอร์ส เอบีเอส จำกัด (PwC),

3.3 บริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด (EY)

3.4 บริษัท ดีลอยท์ ทูซ โธมัทส โซนยส สอบบัญชี จำกัด (Deloitte)

ส่วนอีกประเภทจะเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก (Non-BIG4) คือ บริษัทสอบบัญชีที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่ม BIG4 โดยการศึกษาครั้งนี้จะใช้ตัวแปรหุ่นในการวัดขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

3.3.3 ตัวแปรควบคุม (Control Variable)

การศึกษาในครั้งนี้ใช้ตัวแปรควบคุม โดยกำหนดให้ ขนาดของบริษัท อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม เพื่อใช้ในการควบคุมปัจจัยที่มีผลกระทบระหว่างความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

3.3.4 ตัวแบบที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความเสี่ยงในการสอบบัญชี และการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ รวมทั้งเพื่อศึกษา ความเสี่ยงในการสอบบัญชีที่มีผลต่อการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

ผู้วิจัยได้พัฒนาตัวแบบจากการทบทวนวรรณกรรมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตอบคำถามงานวิจัยที่ว่า ความเสี่ยงในการสอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ หรือไม่ ผู้วิจัยได้พัฒนาตัวแบบที่ใช้เป็นดังนี้

$$AEM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPI_{it} + \alpha_2 AF_{it} + \alpha_3 BIG4_{it} + \alpha_4 SIZE_{it} + \alpha_5 ROA_{it} + \alpha_6 LEV_{it} + \varepsilon_{it}$$

โดย

AEM = การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

OPI = การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี

AF = ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี

BIG4 = สำนักงานสอบบัญชี

SIZE = ขนาดของบริษัท

ROA = อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม

LEV = อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม

i = บริษัทที่ทำการศึกษา

t = ปีที่ทำการศึกษา

ตารางที่ 3.2 รายละเอียดตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

ตัวแปร	คำอธิบาย
<i>AEM</i>	การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยใช้แบบจำลองของ Kasznik (1999)
<i>OPI</i>	การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี <ul style="list-style-type: none"> - การแสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข = 0 - การแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข = 1 - การแสดงความเห็นงบการเงินไม่ถูกต้อง = 2 - การไม่แสดงความเห็น = 3
<i>AF</i>	ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี โดยใช้ค่าลอการิทึมฐาน 10 ของค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี
<i>BIG4</i>	ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม BIG4 = 1 - สำนักงานสอบบัญชีนอกกลุ่ม BIG4 = 0
<i>SIZE</i>	ขนาดของบริษัท โดยใช้ค่าลอการิทึมฐาน 10 ของมูลค่าสินทรัพย์รวม
<i>ROA</i>	อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ตัวแปร	คำอธิบาย
LEV	อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม
TAC_t	รายการคงค้างรวมของบริษัท ณ ปีที่ t
ΔREV_t	รายการผลต่างระหว่างยอดคงเหลือของรายได้ ณ ปีที่ t
ΔREC_t	รายการผลต่างระหว่างยอดคงเหลือของลูกหนี้การค้า ณ ปีที่ t
PPE_t	รายการสินทรัพย์ถาวรรวม ณ วันสิ้นงวดของปีที่ t
ΔCFO_t	รายการผลต่างระหว่างยอดคงเหลือของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ณ ปีที่ t
ε_t	ค่าความคลาดเคลื่อน
i	บริษัทที่ทำการศึกษา
t	ปีที่ทำการศึกษา

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ จากแหล่งข้อมูลที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ แบบ 56-1 แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี แบบ 56-2 รายงานประจำปี (Annual Report) หรือแบบ 56-1 One Report รวมทั้งหมายเหตุประกอบงบการเงินของแต่ละบริษัท รวมทั้งฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยออนไลน์ (SETSMART) และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น งานวิจัย บทความ และวารสารที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เผยแพร่ต่อสาธารณชน

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

3.5.1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง เช่น ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นต้น

3.5.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

เพื่อการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมากกว่า 2 ตัวแปร และตัวแปรตาม 1 ตัวแปร ในการศึกษาเรื่องความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความเสี่ยงในการสอบบัญชี และการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ รวมทั้งเพื่อศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชีที่มีผลต่อการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

การศึกษานี้มีกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาทั้งหมด 437 ข้อมูล ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ยกเว้น กลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน โดยเก็บข้อมูลในระหว่างปี 2561 - 2563 อีกทั้งยังห้กับบริษัทที่ข้อมูลไม่ครบถ้วนแล้ว ทั้งนี้ รายละเอียดในการนำเสนอผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย และการวิเคราะห์แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์สถิติข้อมูลเชิงอนุมาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 4.1 ลักษณะข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา
- 4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาของตัวแปร
- 4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ
- 4.4 ผลการวิเคราะห์สมมติฐาน
- 4.5 บทสรุป

4.1 ลักษณะข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยต้องการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยใช้สถิติต่าง ๆ ประกอบด้วย ร้อยละ (Percentile) การแจกแจงความถี่ของข้อมูล (Frequencies) ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ยกเว้น กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน โดยเก็บข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2561 - 2563 รวมทั้งหมดจำนวน 3 ปี แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2563

กลุ่มตัวอย่าง	2561	2562	2563	จำนวน ข้อมูล
บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ	176	183	194	553
(หัก) กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน	(10)	(11)	(10)	(31)
(หัก) บริษัทที่ไม่สามารถเก็บข้อมูลครบถ้วนได้	(20)	(27)	(38)	(85)
รวมทั้งหมด	146	145	146	437

จากตารางที่ 4.1 ที่แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2563 จำแนกตามปีที่ใช้ในการศึกษา พบว่า ในปี 2561 มีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ จำนวน 176 ข้อมูล หักกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน จำนวน 10 ข้อมูล และหักบริษัทที่ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ จำนวน 20 ข้อมูล จึงมีจำนวนข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 146 ข้อมูล ปี 2562 มีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ จำนวน 183 ข้อมูล หักกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน จำนวน 11 ข้อมูล และหักบริษัทที่ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ จำนวน 27 ข้อมูล จึงมีจำนวนข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 145 ข้อมูล และปี 2563 มีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ จำนวน 194 ข้อมูล หักกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน จำนวน 10 ข้อมูล และหักบริษัทที่ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ จำนวน 38 ข้อมูล จึงมีจำนวนข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 147 ข้อมูล

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาเพื่อต้องการทราบคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะเป็นการจัดประเภทตามกลุ่มอุตสาหกรรมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ระหว่างปี พ.ศ. 2561 -2563 โดยได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.2 และตารางที่ 4.3 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาโดยจัดประเภทตามกลุ่มอุตสาหกรรมระหว่างปี พ.ศ. 2561 - 2563

กลุ่มตัวอย่าง	2561	2562	2563	จำนวน ข้อมูล
บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ	176	183	194	553
(หัก) กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน	(10)	(11)	(10)	(31)
(หัก) บริษัทที่ไม่สามารถเก็บข้อมูลครบถ้วนได้				
1. กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	(1)			(1)
2. กลุ่มทรัพยากร	(3)	(3)	(2)	(8)
3. กลุ่มเทคโนโลยี	(1)	(4)	(8)	(13)
4. กลุ่มบริการ	(8)	(9)	(11)	(28)
5. กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	(4)	(4)	(4)	(12)
6. กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	(1)	(1)	(4)	(6)
7. กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	(2)	(6)	(9)	(17)
รวมทั้งหมด	146	145	146	437

ตารางที่ 4.3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2561 - 2563 จำแนกตามประเภทกลุ่มอุตสาหกรรม

ประเภทกลุ่มอุตสาหกรรม	2561	2562	2563	จำนวน ข้อมูล	ร้อยละ
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	9	9	9	27	6.18
กลุ่มทรัพยากร	12	11	12	35	8.01
กลุ่มเทคโนโลยี	13	12	12	37	8.47
กลุ่มบริการ	41	41	41	123	28.14
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	34	36	36	106	24.26
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	10	10	10	30	6.86
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	27	26	26	79	18.08
รวมทั้งหมด	146	145	146	437	100.00

จากตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนรายการกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2561 - 2563 จำแนกตามประเภทกลุ่มอุตสาหกรรม พบว่ามีจำนวน 27 ข้อมูล อยู่ในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 6.18 จำนวน 35 ข้อมูล อยู่ในกลุ่มทรัพยากร คิดเป็นร้อยละ 8.01 จำนวน 37 ข้อมูล อยู่ในกลุ่มเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 8.47 จำนวน 123 ข้อมูล อยู่ในกลุ่มบริการ คิดเป็นร้อยละ 28.14 ข้อมูล 106 รายการ อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 24.26 จำนวน 30 ข้อมูล อยู่ในกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค คิดเป็นร้อยละ 6.86 จำนวน 79 ข้อมูล อยู่ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง คิดเป็นร้อยละ 18.08 ตามลำดับ

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาเพื่อต้องการทราบคุณลักษณะทั่วไปของตัวแปรที่ถูกกำหนดค่าเป็นตัวแปรหุ่น คือ การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี (OPI) และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (BIG4)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของตัวแปรที่ถูกกำหนดค่าเป็นตัวแปรหุ่น คือ การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี (OPI) และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (BIG4) ตามรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 4.4 และตารางที่ 4.5 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4 การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีที่ถูกกำหนดค่าเป็นตัวแปรหุ่น

OPI	2561	2562	2563	รวมข้อมูล	ร้อยละ
แบบไม่มีเงื่อนไข	138	141	138	417	95.42
แบบมีเงื่อนไข	7	4	8	19	4.35
แบบงบการเงินไม่ถูกต้อง	-	-	-	-	-
แบบไม่แสดงความเห็น	1	-	-	1	0.23
รวมทั้งหมด	146	145	146	437	100

N = 437 (จำนวนข้อมูลในการวิเคราะห์เท่ากับ 437 ข้อมูล)

ตารางที่ 4.5 การแสดงข้อมูลขนาดของสำนักงานสอบบัญชีที่ถูกกำหนดค่าเป็นตัวแปรหุ่น

BIG4	2561	2562	2563	รวมข้อมูล	ร้อยละ
BIG4	65	61	56	182	41.65
Non BIG4	81	84	90	255	58.35
รวมทั้งหมด	146	145	146	437	100

N = 437 (จำนวนข้อมูลในการวิเคราะห์เท่ากับ 437 ข้อมูล)

ตารางที่ 4.6 รายละเอียดตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

ตัวแปร	คำอธิบาย
<i>OPI</i>	การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี <ul style="list-style-type: none"> - การแสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข = 0 - การแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข = 1 - การแสดงความเห็นงบการเงินไม่ถูกต้อง = 2 - การไม่แสดงความเห็น = 3
<i>BIG4</i>	ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม BIG4 = 1 - สำนักงานสอบบัญชีนอกกลุ่ม BIG4 = 0

จากการวิเคราะห์ตารางที่ 4.4 ซึ่งเป็นตารางสรุปผลการเก็บข้อมูลการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีที่ถูกกำหนดค่าเป็นตัวแปรหุ่น สามารถวิเคราะห์ผลการศึกษาดังนี้

การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี (OPI)

จากการศึกษาการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี พบว่า การแสดงความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไขมีจำนวนมากที่สุดถึง 417 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 95.42 การแสดงความเห็นแบบมีเงื่อนไขจำนวน 19 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 4.35 การไม่แสดงความเห็นต่องบการเงิน จำนวน 1 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 0.23 และการแสดงความเห็นงบการเงินไม่ถูกต้องไม่มีข้อมูลจากการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ซึ่งผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ส่วนใหญ่เน้นจัดทำงบการเงินถูกต้องตามควรในระดับที่มีสาระสำคัญเป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป

จากการวิเคราะห์ตารางที่ 4.5 ซึ่งเป็นตารางสรุปผลการเก็บข้อมูลขนาดของสำนักงานสอบบัญชีที่ถูกกำหนดค่าเป็นตัวแปรหุ่น สามารถวิเคราะห์ผลการศึกษาดังนี้

ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (BIG4)

จากการศึกษาขนาดของสำนักงานสอบบัญชี แสดงให้เห็นว่า แต่ละบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ มีการเลือกขนาดของสำนักงานสอบบัญชีที่แตกต่างกัน และจากตารางที่ 4.5 จะเห็นได้ว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ส่วนใหญ่จะเลือกใช้สำนักงานสอบบัญชีนอกกลุ่ม BIG4 มากกว่าสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม BIG4 จากการเก็บข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า สำนักงานสอบบัญชีนอกกลุ่ม BIG4 มีจำนวน 255 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 58.35 และในกลุ่ม BIG4 มีจำนวน 182 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 41.65 อีกทั้งยังแสดงให้เห็นว่าการเลือกใช้สำนักงานนอกกลุ่ม BIG4 มีจำนวนเพิ่มขึ้นในทุกปี ในปี 2561 มีจำนวน 81 ข้อมูล ปี 2562 มีจำนวน 84 ข้อมูล และปี 2563 มีจำนวน 90 ข้อมูล ตรงข้ามกับการเลือกใช้สำนักงานในกลุ่ม BIG4 ที่มีจำนวนลดลงทุกปี ในปี 2561 มีจำนวน 65 ข้อมูล ปี 2562 มีจำนวน 61 ข้อมูล ปี 2563 มีจำนวน 56 ข้อมูล ตามลำดับ

4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

ในการศึกษาครั้งนี้มีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระโดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) เพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรก่อนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งเป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม อีกทั้งเป็นการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน เพื่อแสดงให้เห็นว่า ในการศึกษาครั้งนี้ไม่มีตัวแปรอิสระใดที่มีความสัมพันธ์ร่วม

เชิงเส้นตรง (Multicollinearity) ทั้งนี้ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวก เป็นการแสดงให้เห็นว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน หากมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นลบ จะแสดงให้เห็นว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม

ตัวแบบใช้ในการศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ มีตัวแปรอิสระ คือ ความเสี่ยงในการสอบบัญชี ประกอบด้วย การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ตัวแปรควบคุม คือ ขนาดของบริษัท อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม และตัวแปรตาม คือ การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ผู้วิจัยได้พัฒนาตัวแบบที่ใช้เป็นดังนี้

$$AEM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPI_{it} + \alpha_2 AF_{it} + \alpha_3 BIG4_{it} + \alpha_4 SIZE_{it} + \alpha_5 ROA_{it} + \alpha_6 LEV_{it} + \varepsilon_{it}$$

โดย ตัวแบบการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (AEM_{it}) ประกอบด้วย

$$TAC_t = \alpha_0 + \alpha_1 (\Delta REV_t - \Delta REC_t) + \alpha_2 PPE_t + \alpha_3 \Delta CFO_t + \varepsilon_t$$

จากการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ พบว่าผลการวิเคราะห์ไม่มีตัวแปรอิสระใดในการศึกษารุ่นนี้ที่มีความสัมพันธ์ร่วมเชิงเส้นตรง (Multicollinearity) โดยผู้วิจัยจำแนกตัวแปรได้ดังนี้ การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (AEM) การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี (OPI) ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี (AF) ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (BIG4) ขนาดของบริษัท (SIZE) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (LEV) รายละเอียดดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

Variable		AEM	OPI	AF	BIG4	SIZE	ROA	LEV
AEM	Pearson Correlation	1	-0.288**	-0.051	-0.036	-0.151**	0.254**	-0.120*
	Sig. (2-tailed)		0.000	0.290	0.458	0.002	0.000	0.012
OPI	Pearson Correlation		1	0.099*	-0.134**	-0.004	-0.306**	0.071
	Sig. (2-tailed)			0.039	0.005	0.927	0.000	0.141
AF	Pearson Correlation			1	0.270**	0.418**	-0.074	0.236**
	Sig. (2-tailed)				0.000	0.000	0.120	0.000
BIG4	Pearson Correlation				1	0.247**	0.229**	-0.059
	Sig. (2-tailed)					0.000	0.000	0.217
SIZE	Pearson Correlation					1	0.304**	-0.019
	Sig. (2-tailed)						0.000	0.684
ROA	Pearson Correlation						1	-0.504**
	Sig. (2-tailed)							0.000
LEV	Pearson Correlation							1
	Sig. (2-tailed)							

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4.8 สรุปทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (AEM)

ลำดับ	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร AEM	ทิศทางความสัมพันธ์
1	การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี (OPI)	ทิศทางตรงกันข้าม (-)
2	คำตอบแทนของผู้สอบบัญชี (AF)	ทิศทางตรงกันข้าม (-)
3	ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (BIG4)	ทิศทางตรงกันข้าม (-)
4	ขนาดของบริษัท (SIZE)	ทิศทางตรงกันข้าม (-)
5	อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)	ทิศทางเดียวกัน (+)
6	อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (LEV)	ทิศทางตรงกันข้าม (-)

จากตารางที่ 4.7 และตารางที่ 4.8 เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ โดยความเสี่ยงในการสอบบัญชี แบ่งเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี (OPI) ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี (AF) ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (BIG4) และตัวแปรควบคุม ประกอบด้วย ขนาดของบริษัท (SIZE) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (LEV) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า

1. การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี (OPI) และการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (AEM) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ($r = -0.288$) ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรืออาจกล่าวได้ว่าหากจำนวนการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีเพิ่มขึ้นจะทำให้การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารลดลง

2. ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี (AF) และการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (AEM) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ($r = -0.051$) หรืออาจกล่าวได้ว่าหากค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี (AF) เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารลดลง

3. ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (BIG4) และการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (AEM) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ($r = -0.036$) หรืออาจกล่าวได้ว่าหากจำนวนของขนาดของสำนักงานสอบบัญชีเพิ่มขึ้นจะทำให้การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารลดลง

4. ขนาดของบริษัท (SIZE) และการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (AEM) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ($r = -0.151$) ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรืออาจกล่าวได้ว่าหากขนาดของสำนักงานสอบบัญชีที่วัดค่าจากมูลค่าสินทรัพย์รวมของบริษัทเพิ่มขึ้นจะทำให้การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารลดลง

5. อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (AEM) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ($r = 0.254$) ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรืออาจกล่าวได้ว่าหากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้นจะทำให้การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารเพิ่มขึ้นเช่นกัน

6. อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (LEV) และการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (AEM) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ($r = -0.120$) ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรืออาจกล่าวได้ว่าหากอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้นจะทำให้การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารลดลง

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเพิ่มเติมถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระจากตารางที่ 4.7 จะพบตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กันที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี (OPI) และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (BIG4) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ($r = -0.134$) ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรืออาจกล่าวได้ว่าหากการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจะทำให้ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีจำนวนลดลง

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี (OPI) และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ($r = -0.306$) ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรืออาจกล่าวได้ว่าหากการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจะทำให้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมลดลง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี (AF) และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (BIG4) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ($r = 0.270$) ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรืออาจกล่าวได้ว่าหากค่าตอบแทนผู้สอบบัญชีเพิ่มมากขึ้นจะทำให้ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่เพิ่มขึ้น

4. ความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี (AF) และขนาดของบริษัท (SIZE) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ($r = 0.418$) ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรืออาจกล่าวได้ว่าหากค่าตอบแทนผู้สอบบัญชีเพิ่มมากขึ้นจะทำให้ขนาดของบริษัทที่วัดค่าโดยมูลค่าสินทรัพย์รวมของบริษัทเพิ่มขึ้น

5. ความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี (AF) และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (LEV) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ($r = 0.236$) ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรืออาจกล่าวได้ว่าหากค่าตอบแทนผู้สอบบัญชีเพิ่มมากขึ้นจะทำให้อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น

6. ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (BIG4) และขนาดของบริษัท (SIZE) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ($r = 0.247$) ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรืออาจกล่าวได้ว่าหากเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จะทำให้ขนาดของบริษัทที่วัดจากมูลค่าสินทรัพย์รวมของบริษัทเพิ่มขึ้น

7. ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (BIG4) และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ($r = 0.229$) ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรืออาจกล่าวได้ว่าหากเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จะทำให้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น

8. ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของบริษัท (SIZE) และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ($r = 0.304$) ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรืออาจกล่าวได้ว่าหากขนาดของบริษัทที่วัดจากมูลค่าสินทรัพย์รวมของบริษัทเพิ่มสูงขึ้นจะทำให้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น

9. ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (LEV) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ($r = -0.504$) ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรืออาจกล่าวได้ว่าหากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้นจะทำให้อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมลดลง

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเพิ่มเติมถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระจากตารางที่ 4.7 จะพบตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กันที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี (OPI) และค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี (AF) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ($r = 0.099$) ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรืออาจกล่าวได้ว่าหากจำนวนการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีเพิ่มสูงขึ้นจะทำให้การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีเพิ่มขึ้นเช่นกัน

4.4 ผลการวิเคราะห์สมมติฐาน

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ โดยการจัดการกำไรผู้วิจัยได้ศึกษาเป็นการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (Accrual Earnings Management) และได้ใช้ตัวแบบจำลอง Kasznik (1999) ซึ่งมีสมการดังต่อไปนี้

$$TAC_t = \alpha_0 + \alpha_1(\Delta REV_t - \Delta REC_t) + \alpha_2 PPE_t + \alpha_3 \Delta CFO_t + \varepsilon_t$$

การแสดงผลละเอียดผลการวิเคราะห์รายการคงค้างรวมของบริษัทในปีที่พิจารณาตามตารางที่ 4.9 ดังนี้

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์รายการคงค้างรวมของบริษัท

Variable	Unstandardized Coefficients B	Standardized Coefficients Beta	t	p-value
(Constant)	-18,449,659.437		-1.245	0.214
$\Delta REV_t - \Delta REC_t$	0.025	0.074	1.767	0.078
PPE_t	-0.038	-0.106	-2.514	0.012*
ΔCFO_t	-0.449	-0.451	-10.640	0.000**
R ²	0.214			
Adj. R ²	0.208			
F	40.125			
p-value	0.000			

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า รายการสินทรัพย์ถาวรรวมในปีที่พิจารณามีผลเชิงลบต่อรายการคงค้างรวมของบริษัทในปีที่พิจารณา (p-value มีค่าเท่ากับ 0.012 ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05) แสดงให้เห็นว่าหากรายการสินทรัพย์ถาวรรวมในปีที่พิจารณาเพิ่มขึ้นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ มีแนวโน้มที่จะมีรายการคงค้างรวมของบริษัทในปีที่พิจารณาลดลง นอกจากนี้ยังพบว่า รายการผลต่างระหว่างยอดคงเหลือของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานในปีที่พิจารณากับกระแสเงินสดในงวดก่อนปีที่พิจารณามีผลเชิงลบต่อรายการคงค้างรวมของบริษัทในปีที่พิจารณา (p-value มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01) แสดงให้เห็นว่าหากรายการผลต่างระหว่างยอดคงเหลือของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานในปีที่พิจารณากับกระแสเงินสดในงวดก่อนปีที่พิจารณาเพิ่มขึ้นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ มีแนวโน้มที่จะมีรายการคงค้างรวมของบริษัทในปีที่พิจารณาลดลง

จากตัวแบบจำลอง Kasznik (1999) ที่ต้องการหาค่าความคลาดเคลื่อนที่เป็นตัวแทนของการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยผู้วิจัยได้แทนค่าสมการตามผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 4.9 ได้ดังนี้

$$TAC_t = \alpha_0 + \alpha_1(\Delta REV_t - \Delta REC_t) + \alpha_2 PPE_t + \alpha_3 \Delta CFO_t + \varepsilon_t \quad (1)$$

แทนค่าสมการได้ดังนี้

$$TAC_t = -18,449,659.437 + 0.025(\Delta REV_t - \Delta REC_t) - 0.038 PPE_t - 0.449 \Delta CFO_t + \varepsilon_t \quad (2)$$

ย้ายข้างสมการได้ดังนี้

$$\varepsilon_t = TAC_t + 18,449,659.437 - 0.025(\Delta REV_t - \Delta REC_t) + 0.038 PPE_t + 0.449 \Delta CFO_t \quad (3)$$

ตารางที่ 4.10 รายละเอียดตัวแปรที่ใช้ตามตัวแบบจำลอง Kasznik (1999) ที่ต้องการหาค่าความคลาดเคลื่อนที่เป็นตัวแทนของการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

ตัวแปร	คำอธิบาย
TAC_t	รายการคงค้างรวมของบริษัท ณ ปีที่ t
ΔREV_t	รายการผลต่างระหว่างยอดคงเหลือของรายได้ ณ ปีที่ t
ΔREC_t	รายการผลต่างระหว่างยอดคงเหลือของลูกหนี้การค้า ณ ปีที่ t
PPE_t	รายการสินทรัพย์ถาวรรวม ณ วันสิ้นงวดของปีที่ t
ΔCFO_t	รายการยอดคงเหลือของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ณ ปีที่ t
ε_t	ค่าความคลาดเคลื่อนที่เป็นตัวแทนของการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาตัวแบบที่ใช้เป็นดังนี้

$$AEM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPI_{it} + \alpha_2 AF_{it} + \alpha_3 BIG4_{it} + \alpha_4 SIZE_{it} + \alpha_5 ROA_{it} + \alpha_6 LEV_{it} + \varepsilon_{it}$$

ตารางที่ 4.11 รายละเอียดตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

ตัวแปร	คำอธิบาย
<i>AEM</i>	การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยใช้แบบจำลองของ Kasznik (1999)
<i>OPI</i>	การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี
<i>AF</i>	ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี
<i>BIG4</i>	ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี
<i>SIZE</i>	ขนาดของบริษัท
<i>ROA</i>	อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม
<i>LEV</i>	อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม
ϵ_t	ค่าความคลาดเคลื่อนที่เป็นตัวแทนของการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยได้แสดงผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

Variable	Unstandardized Coefficients B	Standardized Coefficients Beta	t	p-value
(Constant)	442,029,500.681		1.885	0.060
OPI_{it}	-140,675,921.434	-0.223	-4.770	0.000**
AF_{it}	98,124,052.445	0.136	2.617	0.009**
$BIG4_{it}$	-32,900,846.567	-0.104	-2.191	0.029*
$SIZE_{it}$	-117619241.285	-0.276	-5.291	0.000**
ROA_{it}	3,206,369.103	0.307	5.302	0.000**
LEV_{it}	40,195.918	0.007	0.133	0.894
R^2	0.180			
Adj. R^2	0.168			
F	15.698			
p-value	0.000			

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.12 พบตัวแปรที่ส่งผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ดังต่อไปนี้

1. การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี (OPI) มีผลเชิงลบต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (p-value มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01)

2. ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี (AF) มีผลเชิงบวกต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (p-value มีค่าเท่ากับ 0.009 ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01)

3. ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (BIG4) มีผลเชิงลบต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (p-value มีค่าเท่ากับ 0.029 ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05)

4. ขนาดของบริษัท (SIZE) มีผลเชิงลบต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (p-value มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01)

5. อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) มีผลเชิงบวกต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (p-value มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01)

ตัวแปรที่ไม่ส่งผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร คือ อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม

ทั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานได้ดังต่อไปนี้

H_1 : รายงานการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี (OPI) มีผลเชิงลบ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 99% ต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (p-value มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01) จึงสามารถสรุปได้ว่าการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีมีผลเชิงลบต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งหมายความว่า หากการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขเพิ่มมากขึ้นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ มีแนวโน้มที่จะการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารลดลง

H_2 : ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี (AF) มีผลเชิงบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 99% ต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (p-value มีค่าเท่ากับ 0.009 ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01) จึงสามารถสรุปได้ว่าค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีมีผลเชิงบวกต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งหมายความว่าหากค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีสูงขึ้นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ มีแนวโน้มที่จะการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารเพิ่มขึ้น

H_3 : ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (BIG4) มีผลเชิงลบ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 95% ต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (p-value มีค่าเท่ากับ 0.029 ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05) จึงสามารถสรุปได้ว่า สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีผลเชิงลบต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งหมายความว่าหากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ มีการใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่เพิ่มมากขึ้น มีแนวโน้มที่จะการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารลดลง

นอกจากนี้ยังสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ของตัวแปรอิสระได้ดังนี้

1. ขนาดของบริษัท (SIZE) จากผลการวิเคราะห์ พบว่า มีผลเชิงลบ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 99% ต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (p-value มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01) จึงสามารถสรุปได้ว่า ขนาดของบริษัทมีผลเชิงลบต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งหมายความว่าหากขนาดของบริษัทที่วัดด้วยมูลค่าของสินทรัพย์รวมของบริษัทสูงขึ้น บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ มีแนวโน้มที่จะการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารลดลง

2. อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) จากผลการวิเคราะห์ พบว่า มีผลเชิงบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 99% ต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร (p-value มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01) จึงสามารถสรุปได้ว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีผลเชิงบวกต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งหมายความว่าหากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมสูงขึ้นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ มีแนวโน้มที่จะการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารเพิ่มขึ้น

3. อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (LEV) จากผลการวิเคราะห์ พบว่า มีผลเชิงบวกต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value มีค่าเท่ากับ 0.894 ซึ่งมีค่ามากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05) จึงสามารถอธิบายได้ว่า อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ไม่มีผลที่เป็นนัยสำคัญทางสถิติต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

จากผลการวิจัยสามารถสรุปผลจากคำถามงานวิจัยที่ว่า ความเสี่ยงในการสอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ หรือไม่ ซึ่งผลการทดสอบปรากฏว่า ยอมรับสมมติฐาน หมายความว่า ความเสี่ยงในการสอบบัญชี ทั้ง 3 ด้าน คือ การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชี ในดุลยพินิจของผู้บริหารในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 99% (p-value มีค่าเท่ากับ 0.000) รวมทั้งค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 99% (p-value มีค่าเท่ากับ 0.009) และขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีผลการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 95% (p-value มีค่าเท่ากับ 0.029) นอกจากนี้ จากการศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชี ทั้ง 3 ด้าน ที่ประกอบด้วย การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี สามารถอธิบายการผันแปรกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ได้ร้อยละ 18.00 (R^2 มีค่าเท่ากับ 0.180) ตามการแสดงผลการทดสอบสมมติฐานในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานความเสี่ยงในการสอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

ลำดับ	สมมติฐานที่มีผลต่อการจัดการกำไร	ผลการทดสอบ	p-value
1	การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี (OPI)	ยอมรับสมมติฐาน	0.000
2	ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี (AF)	ยอมรับสมมติฐาน	0.009
3	สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (BIG4)	ยอมรับสมมติฐาน	0.029

4.5 บทสรุป

ในบทนี้ผู้วิจัยได้อธิบายถึงผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ โดยแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มจากการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และอธิบายทิศทางของตัวแปรที่มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร รวมทั้งการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และการทดสอบสมมติฐานการวิจัย สำหรับบทที่ 5 ในบทถัดไปเป็นการสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความเสี่ยงในการสอบบัญชีและการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

2. เพื่อศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชีที่มีผลต่อการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

การศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชี มีทั้งหมด 3 ด้าน ประกอบด้วย การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี รวมทั้งการศึกษาที่เกี่ยวกับ ขนาดของบริษัท อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม ที่อาจเกี่ยวข้องกับตัวแปรตาม ที่เป็นการศึกษาการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยใช้แบบจำลอง Kasznik (1999) ทั้งนี้ สำหรับการศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

การสรุปผลและการอภิปรายผลการศึกษา ผู้วิจัยจะนำเสนอสรุปผลการศึกษาโดยใช้ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมเพื่อเป็นการสนับสนุนผลการศึกษา นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอข้อจำกัดและข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ผลการศึกษาการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี (OPI)

5.1.2 ผลการศึกษาค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี (AF)

5.1.3 ผลการศึกษาขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (BIG4)

5.1.4 ผลการศึกษาขนาดของบริษัท (SIZE)

5.1.5 ผลการศึกษาอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)

5.1.6 ผลการศึกษาอัตราหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (LEV)

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

5.2.1 ผลการวิเคราะห์การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีที่มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

5.2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีที่มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

5.2.3 ผลการวิเคราะห์ขนาดของสำนักสอบบัญชีที่มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

5.2.4 ผลการวิเคราะห์ขนาดของบริษัทที่มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

5.2.5 ผลการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมที่มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

5.2.6 ผลการวิเคราะห์อัตราหนี้สินรวมต่อหนี้สินรวมที่มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

5.3 ข้อจำกัด

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

สรุปผลการศึกษาที่ได้จากการศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ โดยความเสี่ยงในการสอบบัญชี ประกอบด้วย การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี และการจัดการกำไร เป็นการศึกษาการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชี ในดุลยพินิจของผู้บริหาร อีกทั้งยังได้ศึกษา ขนาดของบริษัท อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1.1 ผลการศึกษาการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี (OPD)

การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีมีผลในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า หากการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ เพิ่มขึ้น จะส่งผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารลดลง หรืออีกนัยหนึ่ง คือ หากการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบเปลี่ยนแปลงไปที่ประกอบด้วย การแสดงความเห็นแบบมีเงื่อนไข การแสดงความเห็นงบการเงินไม่ถูกต้อง และการไม่แสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี ต่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ เพิ่มขึ้น จะส่งผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารเพิ่มมากขึ้น

5.1.2 ผลการศึกษาค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี (AF)

ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีมีผลในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งหมายความว่า หากค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ เพิ่มขึ้น จะส่งผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารเพิ่มมากขึ้น หรืออีกนัยหนึ่ง คือ หากค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ลดลง จะส่งผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารลดลงด้วยเช่นกัน

5.1.3 ผลการศึกษาขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (BIG4)

ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีผลในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร อาจกล่าวได้ว่า หากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ มีการเปลี่ยนแปลงใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่เพิ่มมากขึ้น จะส่งผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชี

ในดุลยพินิจของผู้บริหารลดลง หรืออีกนัยหนึ่ง คือ หากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ลดน้อยลง จะส่งผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารเพิ่มมากขึ้น

5.1.4 ผลการศึกษาขนาดของบริษัท (SIZE)

ขนาดของบริษัท ที่วัดด้วยมูลค่าสินทรัพย์รวมของบริษัท ทำให้แสดงผลการศึกษาได้ว่าขนาดของบริษัทที่มีผลในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า หากขนาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ มีมูลค่าที่สูงขึ้น จะส่งผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารลดลง หรืออีกนัยหนึ่ง คือ หากขนาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ มีมูลค่าที่ลดลง จะส่งผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารเพิ่มมากขึ้น

5.1.5 ผลการศึกษาอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีผลในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งหมายความว่าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ สูงขึ้น จะส่งผลให้การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารสูงขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งคือ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ลดลง จะส่งผลให้การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารลดลงด้วยเช่นกัน

5.1.6 ผลการศึกษาอัตราหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (LEV)

อัตราหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งหมายความว่าอัตราหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ไม่ส่งผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

ทั้งนี้ผลการทดสอบสมมติฐานเรื่องความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในการทดสอบสมมติฐาน โดยผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยทั้งหมด จำนวน 3 ข้อ มีผลการทดสอบสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานที่ 1 พบว่า การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีมีผลในทิศทางตรงกันข้ามต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 99%

สามารถกล่าวได้ว่า หากการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการจัดการกำไรที่ลดลง

สมมติฐานที่ 2 พบว่า ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีมีผลในทิศทางเดียวกันต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 99% โดยอาจกล่าวได้ว่า หากค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ สูงขึ้น ส่งผลต่อการจัดการกำไรที่เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน

สมมติฐานที่ 3 พบว่า ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีผลในทิศทางตรงกันข้ามต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 95% โดยอาจกล่าวได้ว่า หากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ มีการใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นส่งผลต่อการจัดการกำไรที่ลดลง

โดยสรุปผลการทดสอบสมมติฐานเรื่องความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ได้ตามตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานเรื่องความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

สมมติฐานงานวิจัย	ผลการวิจัย	คำอธิบาย
H_1 : รายงานการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร	ยอมรับสมมติฐาน	รายงานการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีมีผลในทิศทางตรงกันข้ามต่อการจัดการกำไร ดังนั้น หากรายงานการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขเพิ่มขึ้นส่งผลต่อการจัดการกำไรที่ลดลง
H_2 : ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร	ยอมรับสมมติฐาน	ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีมีผลในทิศทางเดียวกันต่อการจัดการกำไร ดังนั้น หากค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีเพิ่มขึ้นส่งผลต่อการจัดการกำไรที่เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

สมมติฐานงานวิจัย	ผลการวิจัย	คำอธิบาย
H ₃ : ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร	ยอมรับสมมติฐาน	ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีผลในทิศทางตรงกันข้ามต่อการจัดการกำไร ดังนั้น หากมีการใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นส่งผลการจัดการกำไรที่ลดลง

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ สามารถอภิปรายผลการศึกษาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 โดยผู้วิจัยได้อภิปรายผลการศึกษา ซึ่งแบ่งผลการศึกษาของตัวแปรควบคุมและตัวแปรควบคุมที่มีผลต่อตัวแปรเป็น 6 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร
2. ผลการวิเคราะห์คำตอบแทนของผู้สอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร
3. ผลการวิเคราะห์ขนาดของสำนักสอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร
4. ผลการวิเคราะห์ขนาดของบริษัทมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร
5. ผลการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร
6. ผลการวิเคราะห์อัตราหนี้สินรวมต่อหนี้สินรวมมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

5.2.1 ผลการวิเคราะห์การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

ในการศึกษาถึงการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร หรือไม่ ซึ่งมีผลการศึกษาที่สามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีมีผลในทิศทางตรงกันข้ามต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งเป็นตามสมมติฐานที่ 1 โดยหมายความว่า หากการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารลดลง เนื่องจากจำเป็นต้องใช้วิธีการตรวจสอบที่เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ได้หลักฐานการตรวจสอบที่สามารถให้ความเชื่อมั่นอย่างเพียงพอและเหมาะสม ในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีไม่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงิน สอดคล้องกับงานวิจัยของจूरिरัตน์ บทเรศ, เอื้อบุญ เอกะสิงห์, และนฤนาถ ศราภักขวานิช (2561) พบว่า คุณภาพกำไรมีความสัมพันธ์เชิงลบกับรายงานของผู้สอบบัญชี ซึ่งหมายความว่า ผู้สอบบัญชีมีแนวโน้มที่จะแสดงความเห็นแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเพิ่มขึ้นเมื่อกิจการมีคุณภาพกำไรลดลง เนื่องจากมีการจัดการกำไรที่สูงขึ้น รวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชฎาณัฐ ปิยะวิบูลย์ (2558) พบว่า การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขแต่เพิ่มวรรณเน้นเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคุณภาพกำไร หมายความว่า การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขแต่เพิ่มวรรณเน้นเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องเพิ่มขึ้นมีแนวโน้มว่าการจัดการกำไรจะสูงขึ้นทำให้คุณภาพกำไรของบริษัทจะลดลง

5.2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

ในการศึกษาถึงค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร หรือไม่ ซึ่งมีผลการศึกษาที่สามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีมีผลในทิศทางเดียวกันต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งเป็นตามสมมติฐานที่ 2 โดยหมายความว่า หากค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน เนื่องจากข้อมูลทางการเงินของบริษัทมีปริมาณและความซับซ้อนของข้อมูลเพิ่มมากขึ้น ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นมีแนวโน้มที่แสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญซึ่งทำให้ต้องใช้ชั่วโมงในการปฏิบัติงานตรวจสอบเพิ่มมากขึ้น หรืออาจต้องใช้ผู้สอบบัญชีที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะงาน

ร่วมปฏิบัติงานตรวจสอบ ทำให้ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องของผู้สอบบัญชีสูงขึ้น จึงทำให้ค่าตอบแทนผู้สอบบัญชีจึงสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุวดี วงศ์แวงน้อย, และจิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์ (2563) พบว่า ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีมีผลกระทบต่อเชิงบวกกับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร หมายความว่า ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีจะสูงขึ้นเมื่อข้อมูลทางการเงินมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรสูงขึ้น ส่งผลให้มีการประเมินระดับความมีนัยสำคัญของงบการเงินมากขึ้น เพื่อลดความเสี่ยงในการตรวจสอบบัญชีให้มีความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของต่างประเทศ Bryan and Mason (2016) พบว่าการจัดการกำไรในการซื้อหุ้นคืนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี หมายความว่า ค่าตอบแทนผู้สอบบัญชีมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเมื่อมีการซื้อหุ้นคืนเนื่องจากการทำให้บริษัทมีค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น และมีผลกระทบต่อมูลค่าหลักทรัพย์ ส่งผลต่อการประเมินความเสี่ยงของผู้สอบบัญชี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศของ Muzatko S. and Teclezion M. (2016) พบว่า ค่าตอบแทนผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพกำไรในกลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน หมายความว่า ค่าตอบแทนผู้สอบบัญชีมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเมื่อมีการจัดการกำไรที่สูงขึ้น

5.2.3 ผลการวิเคราะห์ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

ในการศึกษาถึงขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร หรือไม่ ซึ่งมีผลการศึกษาที่สามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีผลในทิศทางตรงกันข้ามต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งเป็นตามสมมติฐานที่ 3 โดยหมายความว่า หากมีการใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารลดลง เนื่องจากสำนักงานบัญชีขนาดใหญ่ มีผู้สอบบัญชีจำนวนมาก ซึ่งผู้สอบบัญชีจะมีความเชี่ยวชาญการตรวจสอบแต่ละลักษณะงานแตกต่างกัน รวมทั้งยังมีเครื่องมือที่ช่วยในการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ มีการวางแผนการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนการปฏิบัติงานและมอบหมายงานอย่างชัดเจน ทำให้ลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงานตรวจสอบ จึงทำให้การจัดการกำไรลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐนิชา พู่เฟื่องสมบัติ (2559) พบว่า ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร แสดงให้เห็นว่า คุณภาพงานสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารลดลง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณัญพัชญ์ ธิรพงศ์สรรค, และศิลปพร ศรีจันเพชร (2563) พบว่า ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงลบ

กับค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร หมายความว่า สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่สามารถสะท้อนคุณภาพของงานตรวจสอบบัญชีได้ดีเพิ่มขึ้น ทำให้สามารถจำกัดการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารของแต่ละบริษัทได้เป็นอย่างดี

5.2.4 ผลการวิเคราะห์ขนาดของบริษัทมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

ในการศึกษาถึงขนาดของบริษัทมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร หรือไม่ ซึ่งมีผลการศึกษาที่สามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

ขนาดของบริษัทที่วัดค่าโดยมูลค่าของสินทรัพย์รวมของบริษัทมีผลในทิศทางตรงกันข้ามต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งหมายความว่า หากขนาดของบริษัทที่วัดค่าโดยมูลค่าของสินทรัพย์รวมของบริษัทเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารลดลง เนื่องจากข้อมูลทางการเงินของบริษัทเพิ่มมากขึ้นและอาจมีความซับซ้อนมากขึ้น ทำให้มูลค่าของสินทรัพย์รวมเพิ่มมากขึ้นซึ่งอาจมีแนวโน้มที่ข้อมูลจะขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ผู้สอบบัญชีจึงต้องใช้วิธีการตรวจสอบที่เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลทางการเงินและนำเสนองบการเงินที่ไม่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ จึงทำให้การจัดการกำไรลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิประภา สมัครเขตการพล (2562) พบว่า ขนาดของบริษัทที่วัดมูลค่าด้วยสินทรัพย์รวมมีอิทธิพลเชิงลบต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัทที่เสนอขายหุ้นใหม่แก่ประชาชนทั่วไปเป็นครั้งแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่เสนอขายหุ้นใหม่แก่ประชาชนทั่วไปเป็นครั้งแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นมีแนวโน้มในการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารลดลง

5.2.5 ผลการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

ในการศึกษาถึงอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร หรือไม่ ซึ่งมีผลการศึกษาที่สามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีผลในทิศทางเดียวกันต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งหมายความว่า หากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน เนื่องจากผู้บริหารอาจมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการเงิน เช่น การตัดจำหน่ายหนี้สูญ การปรับปรุงการรับรู้ค่าเสื่อมราคาและค่าเสื่อมราคาสะสม การประเมินอายุ

การใช้งานของสินทรัพย์ใหม่ การปรับปรุงโครงสร้างทางการเงิน หรือการปรับปรุงวิธีการรับรู้อย่างได้ และค่าใช้จ่าย ที่ทำให้ผลการดำเนินงานของบริษัทเป็นไปตามความต้องการของผู้บริหารที่ได้ วางแผนไว้ เพื่อปกปิดผลการดำเนินงานที่แท้จริงของบริษัทต่อผู้มีส่วนได้เสีย อีกทั้งยังส่งผลต่อ การตัดสินใจของนักลงทุน จึงมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะฉัฐ ฤกษ์พุดม, ภัทรกร กนิพันธ์, และสัมฤทธิ์ ศิริคะเนรัตน์ (2562) พบว่า อัตราส่วนผลตอบแทน ต่อสินทรัพย์รวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง ทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร แสดงให้เห็นว่า หากบริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไร ที่สูงขึ้นมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรสูงขึ้นด้วยเช่นกัน เนื่องจากอาจมีการจัดการกำไร ผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารที่เพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิประภา สมัครเขตการพล (2562) พบว่า อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม มีอิทธิพล เชิงบวกต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัทที่เสนอขาย หุ้นใหม่แก่ประชาชนทั่วไปเป็นครั้งแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกล่าวคือ บริษัทที่มีอัตรา ความสามารถในการทำกำไรที่สูงมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชี ในดุลยพินิจของผู้บริหารมากขึ้น รวมทั้งงานวิจัยต่างประเทศของ Asim and Ismail (2019) พบว่า อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม ส่งผลกระทบบางอย่างต่อการจัดการกำไรผ่านรายการ คงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร แสดงให้เห็นว่า หากบริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไร ที่สูงขึ้นมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร ที่มากขึ้นด้วยเช่นกัน

5.2.6 ผลการวิเคราะห์อัตราหนี้สินรวมต่อหนี้สินรวมมีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการ คงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร

ในการศึกษาถึงอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมมีผลต่อการจัดการกำไร ผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร หรือไม่ ซึ่งมีผลการศึกษาที่สามารถอภิปราย ได้ดังต่อไปนี้

อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมไม่มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง ทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยหมายความว่า อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม เพิ่มขึ้นหรือลดลงจะไม่สามารถส่งผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจ ของผู้บริหารลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิประภา สมัครเขตการพล (2562) พบว่า อัตราส่วน หนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชี ในดุลยพินิจของผู้บริหาร

5.3 ข้อจำกัด

ข้อจำกัดที่พบในการศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ มีประเด็นดังต่อไปนี้

1. ในการศึกษาครั้งนี้ ความเสี่ยงในการสอบบัญชีและการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างเฉพาะบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ยกเว้นกลุ่มอุตสาหกรรมทางการเงิน ระหว่างปี พ.ศ. 2561 - 2563 ทำให้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีจำนวน 437 ข้อมูล เท่านั้น ดังนั้น ผลการวิจัยอาจไม่ครอบคลุมบริษัทอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือขอบเขตของงานวิจัยในครั้งนี้

2. ในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาการจัดการกำไร เป็นการศึกษาการจัดการกำไร ผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยใช้แบบจำลอง Kasznik (1999) เพียงแบบจำลองเดียว ซึ่งแบบจำลองแต่ละแบบสามารถให้อาจผลการวิเคราะห์ที่แตกต่างกันส่งผลให้ผลการศึกษาที่ได้นี้อาจแตกต่างกันด้วย

5.4 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ มีประเด็นดังต่อไปนี้

1. ในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ โดยศึกษาเฉพาะกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงิน ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปผู้วิจัยอาจใช้กลุ่มตัวอย่างอื่น

2. ในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาการจัดการกำไร เป็นการศึกษาการจัดการกำไร ผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยใช้แบบจำลอง Kasznik (1999) ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปผู้วิจัยอาจจะใช้ตัวแบบจำลองการวิเคราะห์การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชีในดุลยพินิจของผู้บริหารด้วยวิธีอื่น เนื่องจากแบบจำลองแต่ละแบบจำลองมีมุมมองและวัตถุประสงค์แตกต่างกัน

3. ในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาความเสี่ยงในการสอบบัญชี โดยใช้ตัวแทนคือ การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ซึ่งจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า ความเสี่ยงในการสอบบัญชีสามารถใช้ตัวแทนอื่นได้อย่างหลากหลาย นอกเหนือจากตัวแทนที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- จุริรัตน์ บทเรศ, เอื้อบุญ เอกะสิงห์, และนฤนาถ ศรีภักย์วานิช. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพ
กำไรกับรายงานของผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 10(4), 183-197.
- ชฎาณัฐ ปิยะวิบูลย์. (2558). *ประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบกับคุณภาพการสอบบัญชี
ที่มีต่อคุณภาพกำไรและการส่งสัญญาณคุณภาพกำไรผ่านการจ่ายเงินปันผลของบริษัท
จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย* [ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
รัตนโกสินทร์. <https://repository.rmutr.ac.th/>
- ณัฐนิชา พู่เฟื่องสมบัติ. (2559). *คุณภาพงานสอบบัญชีและการตกแต่งกำไร* [การศึกษาค้นคว้าแบบ
อิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
<https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/>
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2565). *การจดทะเบียนหลักทรัพย์*. สืบค้น 6 มีนาคม 2565, จาก
https://www.set.or.th/th/faqs/listing_p1.html#1
- ชกานต์ ชาตวิงศ์. (2560). ทฤษฎีที่ใช้อธิบายงานวิจัยทางบัญชี: จากอดีตถึงอนาคต. *วารสารวิชาการ
บริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*. 6(2), 189-198.
- นิพนธ์ เห็น โชคชัยชนะ, และศิลปพร ศรีจันเพชร. (2559). *การสอบบัญชี*. หจก. ทีพีเอ็น เพลส.
- ปณัญพัชญ์ อีรพงศ์สรรค์, และศิลปพร ศรีจันเพชร. (2563). การเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชีและ
การตกแต่งกำไร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 10(3),
58-66.
- ปัทย์ธราพร วุฒิกิจไพศาล. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการตกแต่งกำไรกับคุณภาพกำไร
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET 100* [การศึกษาค้นคว้า
แบบอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย]. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
<https://searchlib.utcc.ac.th/opac-main/>

- ปิยะฉัฐ อุณพุททคม. (2561). ผลกระทบของกลไกการกำกับดูแลกิจการ คุณภาพการสอบบัญชีที่มีผลการดำเนินงานผ่านการบริหารกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย [ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุฎฎบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม. <http://dspace.spu.ac.th/>
- ปิยะฉัฐ อุณพุททคม, ภัทรภร กนิพันธ์, และสัมฤทธิ์ ศิริคะเนรัตน์. (2562). ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจในการจัดการกำไรในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยธนบุรี*, 13(3), 145-157.
- เปรมารัช วัลลาชัย, พัชรัตน์ เพชรเชิดชู, และศิริเดช คำสุพรหม. (2563). การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจและการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคต. *วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยสารคาม*, 12(3), 83-96.
- พรชัย กัณฑ์สุข. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีกับการตอบสนองต่อข้อมูลกำไร [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา]. มหาวิทยาลัยบูรพา. <http://ir.buu.ac.th/dspace/>
- พรสุดา หวังประเสริฐกุล. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงในการสอบบัญชีและระยะเวลาการออกรายงานผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ [การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. <https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/>
- ยุวดี วงศ์แวงน้อย, และฐิตาภรณ์ สีนจรรยาศักดิ์. (2563). ผลกระทบของกระแสเงินสดและคุณภาพงานสอบบัญชีที่มีต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(8), 175-195.
- ยุวธิดา กัณธวัง, มณฑิพย์ ตั้งเอกจิต, และสุวรรณา เลหาะวิสุทธิ. (2562). ปัจจัยค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ. *วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 11(1), 22-36.
- วรศักดิ์ ทูมมานนท์. (2543). *คู่มือจัก Creative accounting และคุณภาพกำไร แล้วหรือยัง?* กรุงเทพมหานคร. ไอออนิก อินเทอร์เน็ต รี โซลูชัน.
- ศศิประภา สมัครเขตการพล. (2562). เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชีและการจัดการกำไรของบริษัทที่เสนอขายหุ้นใหม่แก่ประชาชนทั่วไปเป็นครั้งแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 33(108), 210-225.

- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2555). *มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 200 เรื่อง วัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและการปฏิบัติงานตรวจสอบตาม มาตรฐานการสอบบัญชี*. สืบค้น 9 มกราคม 2565, จาก <https://www.tfac.or.th/upload/9414/90dsuAnKAK.pdf>
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2555). *มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 240 เรื่อง ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการพิจารณาการทุจริตในการตรวจสอบงบการเงิน*. สืบค้น 9 มกราคม 2565, จาก https://acpro-std.tfac.or.th/uploads/files/TSA/2559_TSA240.pdf
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2556). *คำชี้แจง ข้อบังคับสภาวิชาชีพ (ฉบับที่ 19) เรื่อง จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2553*. สืบค้น 9 มกราคม 2565, จาก <https://www.tfac.or.th/upload/9414/OzmzikNLfQ.pdf>
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557). *ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี*. สืบค้น 12 มกราคม 2565, จาก <https://www.tfac.or.th/upload/9414/IVYVS8rxRb.pdf>
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2559). *มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 700 (ปรับปรุง) เรื่อง การแสดงความเห็นและการรายงานต่องบการเงิน*. สืบค้น 9 มกราคม 2565, จาก <https://www.tfac.or.th/upload/9414/ttjvnkjJdF.pdf>
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2559). *มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 705 (ปรับปรุง) เรื่อง การแสดงความเห็นแบบที่เปลี่ยนแปลงไปในรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต*. สืบค้น 9 มกราคม 2565, จาก [https://acprostd.tfac.or.th/uploads/files/TSA/2562_TSA705\(Revised\).pdf](https://acprostd.tfac.or.th/uploads/files/TSA/2562_TSA705(Revised).pdf)
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2562). *ประกาศสภาวิชาชีพ ที่ 33/2562 เรื่อง มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 เรื่องการนำเสนองบการเงิน*. สืบค้น 12 มกราคม 2565, จาก <https://www.tfac.or.th/upload/9414/HozohCadYC.pdf>
- สัจจวัฒน์ จันทร์หอม. (2554). *คุณภาพกำไรของบริษัทที่มีโครงสร้างการถือหุ้นและการบริหารงาน โดยครอบครัว*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. <https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/>
- อลิษา ประสมผล, และการุณ สุขสองห้อง. (2562). *การบริหารกำไรแบบเชิงฉกฉวยโอกาส หรือเชิงผลประโยชน์ กรณีศึกษาบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย*, 9(2), 247-259.

อัจฉิมา บุญบำรุง, และศิริตา จารุตกานนท์. (2561). การจัดการกำไรของบริษัทที่ถูกควรววมกิจการ: หลักฐานเชิงประจักษ์จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 7(1), 42-54.

ภาษาอังกฤษ

- Asim, A., & Ismail, A. (2019). Impact of leverage on Earning Management: Empirical Evidence from the Manufacturing Sector of Pakistan. *Journal of Finance and Accounting Research*, 1(1), 70-91
- Bryan, B.,D., & Mason, W.,T. (2016). The influence of earnings management conducted through the use of accretive stock repurchases on audit fees. *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting*, 34, 99-109.
- DeAngelo, L. E. (1986). Accounting numbers and market valuation substitutes: A study of management buyouts of public stockholders. *The Accounting Review*, 61(3), 400-420.
- Dechow, P. M., Richardson, S. A., & Tuna, I. (2003). Why are earnings kinky? An examination of the earnings management explanation. *Review of Accounting Studies*, 8(2-3), 355-384.
- Dechow, P. M., & Skinner, D. (2000). Earnings management: Reconciling the views of accounting academics, practitioners, and regulators. *Accountings Horizons*, 14(2), 235-50.
- Dechow. P. M., Sloan, R. G., & Sweeney, A. P. (1995). Detecting Earnings Management. *The Accounting Review*.70(2), 193-225.
- Healy, P. M. (1985). The effect of Bonus schemes on accounting decisions. *Journal of Accounting and Economics*, 7, 85-107.
- Healy, P. M. & Wahlen, J. M. (1999). A review of earnings management literature and its implications for standard setting. *Accounting Horizons*, 13, 365-383.
- Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs, and ownership structure. *Journal of Financial Economic*, 3, 305-360.
- Jones, J. J. (1991). Earnings management during import relief investigations. *Journal of Accounting Research*, 29(2), 193-228.
- Kahneman, D., Tversky, A., (1979). Prospect theory: an analysis of decision under risk. *Econometrica*, 47(2), 263-292.

- Kaszniak, R. (1999). On the Association between Voluntary Disclosure and Earnings Management. *Journal of Accounting Research*, 37(1), 57-81.
- Lennox, C.S. (1999b). Are large auditors more accurate than small auditors?. *Accounting and Business Research*, 29(3), 217-227.
- Muzatko, S., & Teclezion, M. (2016). The Relationship Between Audit Fees and Earnings Quality of Financial Institutions. *Journal of Accounting and Finance*, 16(5), 20-31.
- Roychowdhury, S. (2006). Earnings management through real activities manipulation. *Journal of Accounting and Economics*, 42(3), 335-370.
- Schipper, K. (1989) Commentary on earnings management. *Accounting Horizons* 3, 91-102.
- Schroeder, R. G. (1995). *Operations management: decision making in the operationsfunction*. New York: McGraw-Hill.
- Watt, S., & Zimmerman, J. (1986). *Positive accounting theory*. New Jersey: Prentice-Hall Inc., 1986.
- Yoon, S., G. Miller, & Pornsit Jiraporn. (2006). Earnings management vehicles in Korean firms, *Journal of International Financial Management and Accounting*, 17, 85-109

ภาคผนวก

ตารางที่ 1 รายชื่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

ลำดับ	หลักทรัพย์	ชื่อบริษัท
กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร		
1	ABICO	บริษัท เอบีโก้ โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)
2	AU	บริษัท ออฟเตอร์ ยู จำกัด (มหาชน)
3	JCKH	บริษัท เจซีเค สอสปิทอลลิตี จำกัด (มหาชน)
4	KASET	บริษัท ไทยฮา จำกัด (มหาชน)
5	MUD	บริษัท มัด แอนด์ ฮาร์ด จำกัด (มหาชน)
6	SUN	บริษัท ชันสวีท จำกัด (มหาชน)
7	TACC	บริษัท ที.เอ.ซี.คอนซูเมอร์ จำกัด (มหาชน)
8	TMILL	บริษัท ที เอส ฟลาวมิลล์ จำกัด (มหาชน)
9	XO	บริษัท เอ็กซ์โอดีค ฟู้ด จำกัด (มหาชน)
กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร		
10	ABM	บริษัท เอเชีย ไปโอเมส จำกัด (มหาชน)
11	AIE	บริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน)
12	PSTC	บริษัท เพาเวอร์ โซลูชั่น เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)
13	QTC	บริษัท คิวทีซี เอนเนอร์ยี จำกัด (มหาชน)
14	SAAM	บริษัท เอสเอเอเอ็ม ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)
15	SEAOIL	บริษัท ซีออยล์ จำกัด (มหาชน)
16	SR	บริษัท สยามราช จำกัด (มหาชน)
17	STOWER	บริษัท สกาย ทาวเวอร์ จำกัด (มหาชน)
18	TAKUNI	บริษัท ทากูนิ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
19	TPCH	บริษัท ทีพีซี เพาเวอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)
20	TRT	บริษัท ถิรไทย จำกัด (มหาชน)
21	UMS	บริษัท ยูนิค ไมนิ่ง เซอร์วิสเซส จำกัด (มหาชน)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	หลักทรัพย์	ชื่อบริษัท
กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี		
22	APP	บริษัท แอปพลิแคด จำกัด (มหาชน)
23	COMAN	บริษัท โคมานชี อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)
24	ICN	บริษัท อินฟอร์เมชั่น แอนด์ คอมมิวนิเคชั่น เน็ทเวิร์คส จำกัด (มหาชน)
25	INSET	บริษัท อินฟราเซท จำกัด (มหาชน)
26	IRCP	บริษัท อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล รีเสิร์ช คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
27	ITEL	บริษัท อินเทอร์เน็ตลิงค์ เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)
28	NETBAY	บริษัท เน็ตเบย์ จำกัด (มหาชน)
29	PLANET	บริษัท แพลนเน็ต คอมมิวนิเคชั่น เอเชีย จำกัด (มหาชน)
30	SIMAT	บริษัท ไชแมท เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)
31	SKY	บริษัท สกาย ไอซีที จำกัด (มหาชน)
32	SPVI	บริษัท เอส พี วี ไอ จำกัด (มหาชน)
33	TPS	บริษัท เดอะแพรคทีคัล โซลูชั่น จำกัด (มหาชน)
34	VCOM	บริษัท วินท์คอม เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)
กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ		
35	A5	บริษัท แอสเซท ไฟว์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
36	AKP	บริษัท อัครีปการ จำกัด (มหาชน)
37	AMA	บริษัท อามา มารีน จำกัด (มหาชน)
38	ARIP	บริษัท เออาร์ไอพี จำกัด (มหาชน)
39	ATP30	บริษัท เอทีพี 30 จำกัด (มหาชน)
40	AUCT	บริษัท สหการประมูล จำกัด (มหาชน)
41	BOL	บริษัท บีซีเนส ออนไลน์ จำกัด (มหาชน)
42	CMO	บริษัท ซีเอ็มโอ จำกัด (มหาชน)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	หลักทรัพย์	ชื่อบริษัท
43	D	บริษัท เคนทัล คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
44	DV8	บริษัท ดีวี8 จำกัด (มหาชน)
45	EFORL	บริษัท อี ฟอร์ แอล เอ็ม จำกัด (มหาชน)
46	ETE	บริษัท บูรพา เทคโนโลยี เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด (มหาชน)
47	FSMART	บริษัท ฟอรัท สมาร์ท เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)
48	FVC	บริษัท ฟิลเตอร์ วิชั่น จำกัด (มหาชน)
49	GSC	บริษัท โกลบอล เซอร์วิส เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)
50	HARN	บริษัท หาญ เอ็นจิเนียริ่ง โซลูชั่นส์ จำกัด (มหาชน)
51	HEMP	บริษัท เฮลท์ เอ็มไพร์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
52	IMH	บริษัท โรงพยาบาลอินเตอร์เมดิคัล แคร่ แอนด์ แล็บ จำกัด (มหาชน)
53	KIAT	บริษัท เกียรติธนา ขนส่ง จำกัด (มหาชน)
54	KOOL	บริษัท มาสเตอร์คูท อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)
55	LDC	บริษัท แอลดีซี เค็นทัล จำกัด (มหาชน)
56	MORE	บริษัท มอร์รี่เทิร์น จำกัด (มหาชน)
57	MVP	บริษัท เอ็ม วิชั่น จำกัด (มหาชน)
58	NBC	บริษัท เนชั่น บรอดแคสติ้งคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
59	NCL	บริษัท เอ็นซีแอล อินเตอร์เนชั่นแนล โลจิสติกส์ จำกัด (มหาชน)
60	NEWS	บริษัท นิวส์ เน็ตเวิร์ค คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
61	NINE	บริษัท เนชั่น อินเตอร์เนชั่นแนล เอ็ดดูเทนเมนท์ จำกัด (มหาชน)
62	OTO	บริษัท วันทูน คอนแทคส์ จำกัด (มหาชน)
63	PHOL	บริษัท พลัญญะ จำกัด (มหาชน)
64	PICO	บริษัท พีโก (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)
65	SE	บริษัท สยามอีสต์ โซลูชั่น จำกัด (มหาชน)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	หลักทรัพย์	ชื่อบริษัท
66	SLM	บริษัท เอส แอล เอ็ม คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
67	SONIC	บริษัท โซนิค อินเตอร์เฟรท จำกัด (มหาชน)
68	SPA	บริษัท สยามเวลเนสกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
69	THMUI	บริษัท ไทยมุย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
70	TNDT	บริษัท ไทยเอ็น ดี ที จำกัด (มหาชน)
71	TNH	บริษัท โรงพยาบาลไทยนครินทร์ จำกัด (มหาชน)
72	TNP	บริษัท ธนพิริยะ จำกัด (มหาชน)
73	TVD	บริษัท ทีวีไคเร็กซ์ จำกัด (มหาชน)
74	TVT	บริษัท ทีวี ชั่นเดอร์ จำกัด (มหาชน)
75	WINNER	บริษัท วินเนอร์กรุ๊ป เอ็นเตอร์ไพรซ์ จำกัด (มหาชน)
กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม		
76	2S	บริษัท 2 เอส เมทัล จำกัด (มหาชน)
77	ADB	บริษัท แอ็พพลาย ดีบี จำกัด (มหาชน)
78	BM	บริษัท บางกอกซีทเมทัล จำกัด (มหาชน)
79	CHO	บริษัท ช ทวี จำกัด (มหาชน)
80	CHOW	บริษัท เซาว์ สตีล อินดัสทรี จำกัด (มหาชน)
81	CIG	บริษัท ซี.ไอ.กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
82	COLOR	บริษัท สาลี คัลเลอร์ จำกัด (มหาชน)
83	CPR	บริษัท ซีพีอาร์ โกมุ อินดัสเตรียล จำกัด (มหาชน)
84	FPI	บริษัท ฟอรัจูน พาร์ท อินดัสทรี จำกัด (มหาชน)
85	GTB	บริษัท เจตาแบค จำกัด (มหาชน)
86	KCM	บริษัท เค.ซี.เมททอลซีท จำกัด (มหาชน)
87	KUMWEL	บริษัท คัมเวล คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	หลักทรัพย์	ชื่อบริษัท
88	KWM	บริษัท เค.ดับบลิว.เม็ททัล เวิร์ค จำกัด (มหาชน)
89	MBAX	บริษัท มัลติแบกซ์ จำกัด (มหาชน)
90	MGT	บริษัท เมกาเคมี (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
91	NDR	บริษัท เอ็น.ดี.รับเบอร์ จำกัด (มหาชน)
92	PDG	บริษัท พรอดคิจ จำกัด (มหาชน)
93	PIMO	บริษัท ไพโอเนียร์ มอเตอร์ จำกัด (มหาชน)
94	PJW	บริษัท ปัญญาพัฒนาพลาสติก จำกัด (มหาชน)
95	PPM	บริษัท พรพรหมเม็ททอล จำกัด (มหาชน)
96	RWI	บริษัท ระยองไวร์ อินดัสตรีส์ จำกัด (มหาชน)
97	SALEE	บริษัท สาลีอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)
98	SANKO	บริษัท ซังโกะ ไดคาซดิง (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
99	SELIC	บริษัท ซีลิก คอร์ป จำกัด (มหาชน)
100	SWC	บริษัท เซอร์วิค คอร์ปอเรชั่น (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
101	TMC	บริษัท ที.เอ็ม.ซี. อุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)
102	TMI	บริษัท ทีระมงคล อุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)
103	TMW	บริษัท ไทยมิตรชวา จำกัด (มหาชน)
104	TPAC	บริษัท พลาสติก และหีบห่อไทย จำกัด (มหาชน)
105	TPLAS	บริษัท ไทยอุตสาหกรรมพลาสติก (1994) จำกัด (มหาชน)
106	UBIS	บริษัท ยูบิส (เอเชีย) จำกัด (มหาชน)
107	UEC	บริษัท ยูนิมิต เอนจิเนียริง จำกัด (มหาชน)
108	UKEM	บริษัท ยูเนียน ปีโตรเคมีคอล จำกัด (มหาชน)
109	UREKA	บริษัท ยูเรกา ดีไซน์ จำกัด (มหาชน)
110	YUASA	บริษัท ยัวซ่าแบตเตอรี่ ประเทศไทย จำกัด (มหาชน)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	หลักทรัพย์	ชื่อบริษัท
111	ZIGA	บริษัท ซิก้า อินโนเวชั่น จำกัด (มหาชน)
กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค		
112	ALPHAX	บริษัท อัลฟา ดิวชั่นส์ จำกัด (มหาชน)
113	BGT	บริษัท บีจีที คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
114	BIZ	บริษัท บิสซิเนสอะไลमेंท์ จำกัด (มหาชน)
115	DOD	บริษัท ดีโอดี ไปโอเทค จำกัด (มหาชน)
116	ECF	บริษัท อีสต์โคสต์เฟอร์นิเทค จำกัด (มหาชน)
117	HPT	บริษัท โฮม พอตเทอรี จำกัด (มหาชน)
118	IP	บริษัท อินเตอร์ ฟาร์มา จำกัด (มหาชน)
119	MOONG	บริษัท มุ่งพัฒนา อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)
120	NPK	บริษัท นิวพลัสนิติตั้ง จำกัด (มหาชน)
121	TM	บริษัท เทคโนเมคัล จำกัด (มหาชน)
กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง		
122	ALL	บริษัท ออลส์ อินสไปร์ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)
123	ARIN	บริษัท อรินสิริ แลนด์ จำกัด (มหาชน)
124	ARROW	บริษัท แอร์โรว์ ซินดิเคท จำกัด (มหาชน)
125	BC	บริษัท บูทิก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
126	BSM	บริษัท บีวเดอสมาร์ท จำกัด (มหาชน)
127	BTW	บริษัท บีที เบลู อินค์สตริส จำกัด (มหาชน)
128	CAZ	บริษัท ซี เอ แซด (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
129	CHEWA	บริษัท ชีวาทัย จำกัด (มหาชน)
130	CMC	บริษัท เจ้าพระยามหานคร จำกัด (มหาชน)
131	CRD	บริษัท เชียงใหม่ริมคอย จำกัด (มหาชน)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	หลักทรัพย์	ชื่อบริษัท
132	DIMET	บริษัท ไคเมท (สยาม) จำกัด (มหาชน)
133	FLOYD	บริษัท ฟลอยด์ จำกัด (มหาชน)
134	HYDRO	บริษัท ไฮโดรเทค จำกัด (มหาชน)
135	JSP	บริษัท เจ.เอส.พี.พรีอเพอร์ตี จำกัด (มหาชน)
136	K	บริษัท คิงส์แมน ซี.เอ็ม.ที.ไอ. จำกัด (มหาชน)
137	KUN	บริษัท วิลล่า คุณาลัย จำกัด (มหาชน)
138	META	บริษัท เมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
139	PPS	บริษัท โปรเจค แพลนนิ่ง เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)
140	PROUD	บริษัท พราว เรียด เอสเตท จำกัด (มหาชน)
141	PSG	บริษัท พีเอสจี คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
142	SMART	บริษัท สมาร์ทคอนกรีต จำกัด (มหาชน)
143	SSS	บริษัท สตาร์ สิทธิ โซลูชั่น จำกัด (มหาชน)
144	STC	บริษัท เอสทีซี คอนกรีตโปรดักท์ จำกัด (มหาชน)
145	STI	บริษัท สโตนเฮ็นจ์ อินเตอร์ จำกัด (มหาชน)
146	TAPAC	บริษัท ทาปาโก้ จำกัด (มหาชน)
147	THANA	บริษัท ธนาสิริกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
148	TIGER	บริษัท ไทย อิงเกอร์ โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)
149	TITLE	บริษัท รมโพธิ์ พรีอเพอร์ตี จำกัด (มหาชน)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

อรณัชชา อุไรเวศ

ประวัติการศึกษา

ปีการศึกษา 2555 บัณฑิตบัณฑิต

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดินปฏิบัติการ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน